

Självständigt arbete vid LTJ-fakulteten
SLU Alnarp
Examensarbete inom landskapsarkitektprogrammet 30HP av Thérèse Magnusson

Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap
Område Landskapsarkitektur

A Master Thesis in Landscape Architecture by
Thérèse Magnusson, Alnarp, 2009

N O R D P U L S

EN PULSERANDE NY STADSDEL I NORRA KÖPENHAMN
Med fokus på tre rekreativa mötesplatser i Inre Nordpuls

A VIBRATING NEW CITYDISTRICT IN NORTHERN COPENHAGEN
With focus on three recreational meeting places in inner Nordpuls

MSc in Landscape Architecture

NORDPULS

En pulserande ny stadsdel i norra Köpenhamn, med fokus på tre rekreativa mötesplatser i Inre Nordpuls

This is a Master Thesis by Thérèse Magnusson
Faculty of Landscape Planning, Horticulture and
Agricultural Science
SLU Alnarp
Master thesis in Landscape Architecture 30HP
Subject area: Landscape Architecture

The urban recreational meeting place
– a discussion about public space, and its role in the
planning of Inner Nordhavn in Copenhagen, with
focus on social and human sustainability

Den urbana rekreativa mötesplatsen
En diskussion om den urbana mötesplatsen, och dess
roll vid planeringen av Inre Nordhavn i Köpenhamn,
med fokus på social och mänsklig hållbarhet

Thérèse Kristina Magnusson

Swedish University of
Agricultural Sciences

EX0258 Examensarbete för landskapsarkitekter, 30hp
Avancerad nivå, A2E
Program: LARK A
Ämne: Landskapsarkitektur
Serienamn: Självständigt arbete vid LTJ-fakulteten, SLU
Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jord-
bruksvetenskap
Handledare: Gunilla Lindholm
Examinator: Carola Wingren och Eva Gustavsson
Maj 2009

A Master Thesis in Landscape Architecture
Department of Landscape Planning
Supervisor: Gunilla Lindholm
Examiner: Carola Wingren and Eva Gustavsson
May 2009

Detta är ett examensarbete inom landskapsarkitektur med inriktning mot planering.

I detta arbete har jag i en teoretisk del med hjälp av litteraturstudier undersökt komplexa frågor för att jag i min framtida roll som landskapsarkitekt ska kunna argumentera för mina åsikter på ett professionellt sätt. Den teoretiska delen har kompletterats med ett specifikt gestaltningsförslag för Inre Nordpuls där jag applicerat de teorier jag genom mina litteraturstudier och min praktiska erfarenhet anser viktiga för det sociala livet på den rekreativa mötesplatsen. Detta examensarbete tar utgångspunkt i det tävlingsförslag jag gjorde för den internationella idétävlingen, Nordhavnen, hösten 2008.

Jag vill rikta ett tack till de personer, före detta arbetskamrater och kursare som delat med sig av tankar och resonemang och som inspirerat mig. Mariken Helle för vår workshop i mitt idéskede samt Anna Hall som kommit med berikande synpunkter genom arbetets gång. Tack till Mamma, Pappa & Maria för allt stöd och all uppmuntran!

Jag vill rikta speciellt stort tack till Eva Kristensson och Gunilla Lindholm som på en professionell nivå, med stort tålamod och engagemang hjälpt mig att styra upp mina tankar till en helhet.

Trevlig läsning!

Alnarp 15 Maj 2009

SAMMANFATTNING

Examensarbete

I Maj 2008 utlyste Köpenhamns kommun i samarbete med Akademisk arkitektförening en öppen, internationell idéävling om Nordhavn.

För första gången i historien bor fler folk urbant än på landsbygden. En av våra städers största utmaningar ligger i att bevara och säkerställa den urbana rekreativa mötesplatsen som skänker staden dess möten och har rekreativsvärdre, utifrån ett social hållbarhets perspektiv. Stadsplanerare och landskapsarkitekter har ett samhällsansvar att se till att mötesplatsen hålls tillgänglig och har kvaliteter ur vistelsesynpunkt.

Detta examensarbete innehåller ett gestaltungs-förslag till tävlingen. Det innehåller även en diskussion omkring social hållbarhet och dagens rekretiva mötesplatser i sin urbana kontext. Här reflekterar jag specifikt över tre platser i Inre Nordhavn. Konceptet styrker den befintliga kontrasten i puls, där ytterligheterna utgörs av den industriella och den rekreativa. Konceptet som utvecklas för den nya stadsdelen används som metod för att skapa en dynamiskt levande stad. Genom att dela in de tre huvudrekreativa platserna i olika puls kommer dessa rikta sig till olika användare beroende på intresse snarare än ålder.

Mitt gestaltungs-förslag tar till vara Nordhavns unika karaktär och identitet genom att behålla kontrasten mellan den industriella och den rekreativa pulsen.

In May 2008, Cph City and Port, in conjunction with the City of Copenhagen and the Architects Association of Denmark, launched an open international ideas competition for the development of Nordhavn.

My thesis contains a proposal for the competition. It also involves a general discussion about social sustainability and urban recreational places of today's cities where I focus on three main places in Inner Nordhavn. The concept is used as a method to create a diverse city. By giving the main recreational places varying pulse they will be able to reach the diverse mix of usergroups through interest rather than age.

For the first time in history more people live urban than rural. One of our times biggest issue is about how to deal with the fact that our cities grow and how to maintain the recreational areas in the urban context, which provides everyday meetings and has recreational aspects to our lives. As an urban planner you have a responsibility to make sure that the meeting places of our cities are accessible and enjoyable for everyone.

The concept of my proposal take care of the unique potential with Nordhavns special soul, character and identity which lies in the contrast between the recreational and the industrial pulse.

INNEHÅLL

INLEDNING	8
Bakgrund till examensarbetet	8
Läsanvisning	9
Utgångspunkt	10
Min målsättning	11

A

Den rekreativa mötesplatsen i sin urbana kontext	13
--	----

Bakgrund	14
Den urbana rekreativa mötesplatsen	15
Mötesplatsen	16
Rekreation	19
Lokalområdet ur ett socialt perspektiv	20
Kvalitativ vistelse på den offentliga platsen	22
Samhällstendenser	25
Upplevelsesamhället	26
Virtuella mötesplatser	29
Urban rekreation	30
Offentligt & privat	33
Nya familjekonstellationer	34
Sammanfattning	35

B

Övergripande gestaltningsförslag till grund för Inre Nordpuls	37
---	----

Designfrågor	31
Förutsättningar	40
Inledning	40
Historia	41
Situation	42
Analys	43
Situation	43
Koncept	55
Konceptskiss	55
Historiska platser ges ny energi	57
Vision	58
Förslag	59
Landskapsomvandling	60
Övergripande struktur	62
Rörelsestruktur	63
Samlat rörelsestråk	66
Nya rekreativa mötesplatser	68
Sammanfattning	69

C

Tre rekreativa mötesplatser med Inre Nordpuls som urban kontext	71
Inre nordpuls	72
Katalysatorer för stadslivet	76
Tre mötesplatser i inre Nordpuls	78
Puls som metod	79
Referensplatser	80
Kulturprogrammering	81
Containerpark	82
Kulturkajen Dokken	88
Århus plads	94
Sammanfattning	100
Referenslitteratur	102

BAKGRUND TILL EXAMENSARBETET

BAKGRUND

Under min studietid och praktiktid på bl.a. Gehl Arkitekter har frågor kring stadens mötesplatser ur rekreativ synpunkt väckts.

Jag bodde en tid i Köpenhamn. Under det året där jag stundtals hade mycket ensam tid har jag lärt mig sätta pris på stadens mötesplatser. Enligt min mening har de offentliga platserna enormt stor betydelse för hur man lär känna sin stad som till stor del utgörs av sina offentliga rum. Den rekreativa mötesplatsen spelar även roll när det kommer till hur man identifierar sig med sin boendemiljö och de närliggande offentliga mötesplatserna samt vilka rekreativa kvaliteter dessa har. Som besökare spelar de offentliga mötesplatserna en stor roll, ur exempelvis orienterings- och upplevelseaspekt. Den offentliga mötesplatsen, ger möjlighet till att träffa likasinnade, umgås, se och höra andra människor. Dessa platser kan och bör bidra till stadens integration.

Jag bor numera i Malmö, en segregerad stad där boende i Rosengård främst på Herrgården gör uppror genom att sätta eld på soptunnor, kasta sten när brandkåren rycker ut etc. En konsekvens av utanförskap. Segregation leder till att människan hamnar mellan två kulturer, med svårighet att identifiera sig och finna sig till rätta i nå-

gon av dem. Detta samhälle gynnar ingen. Planeringen bakom stadens offentliga mötesplatser bär ett stort samhällsansvar.

Köpenhamn är en stad med stark cykeltradition. Det huvudsakliga färdssättet är på cykel, ett transportsätt som ökat markant de senaste åren. Staden har arbetat aktivt sedan 70-talet med att få ut bilarna från innerstaden. Detta genom strategier som att göra shared space, gågator och enkelriktat i innerstaden.

Cykling är ett gratis färdssätt, ett stråk som verkar för ett socialt hållbart samhälle med fysiska möten. Här ges tillfälle till både passiva som aktiva möten med andra människor och man blir en del av en större grupp, cyklisterna som har ett mål gemensamt, ett intressebaserat. Ett färdssätt som dessutom verkar för mänsklig hållbarhet genom rörelse, för den mänskliga hälsan. Cyklandet är således även en del av den danska kulturen. Något att fundera kring i utformande av det nya Nordhavn!

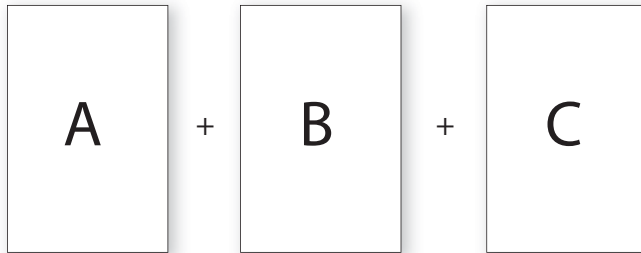
Den 27 Maj till den 26 September 2008 utlyste "By og havn I/S" i samarbete med Köpenhamns kommun och Akademisk Arkitektforening en öppen internationell idéävling om Nordhavn, Köpenhamns norra hamn. Jag bidrog med ett gestaltningsförslag till tävlingen. Detta förslag har sedan dess gjorts om och bearbetats under processens gång. Detta arbete är således inte det jag

skickade in till tävlingen utan en bearbetad version.

Tävlingsförslaget utgör underlaget för mitt examensarbete. I programmet till tävlingen lades fokus på sex teman kring hållbarhet. Med gestaltandet av den nya stadsdelen väcktes frågor kring den rekreativa mötesplatsen från ett socialt perspektiv. Jag försöker med hjälp av litteraturstudier fördjupa min egen kunskap och förståelse för den rekreativa mötesplatsen i sin urbana kontext.

I den sista delen av arbetet går jag ner på en mer detaljerad nivå och förklarar utifrån konceptet för den överordnade visionen om stadsdelen den realiseringsstrategi som ligger till grund för organiseringen bakom de tre överordnade rekreativa mötesplatserna i Inre Nordhavn.

De tre delarna: Tävlingsdel, Teoridel och reflektions- & utvecklingsdel utgör tillsammans mitt examensarbete.

LÄSANVISNING

A TEORIDEL DEN URBANA REKREATIVA MÖTESPLATSEN

Diskussionen omkring informationssamhället och globaliseringen sätter frågetecken vid användningen av stadens rekreativa mötesplatser. Staden är komplex och användningen av stadens offentliga rum har förändrats drastiskt bara de senaste femtio åren. Staden är inte bara bostäder utan är även summan av sina offentliga platser. Hur påverkas användningen av den rekreativa mötesplatsen av tendenser i samhället? Vilken roll spelar mötesplatsen i vår tid av ensamhet i form av längre livstid, fler ensamhushåll än tidigare samt i en tid speglad av konkurrens från de virtuella mötesplatserna? Vi har som samhällsplanerare ett ansvar att hålla oss uppdaterade om samhällets utveckling. Utifrån vilka strategier bör man tänka kring planeringen och organiseringen för den enskilda mötesplatsen men även deras inbördes ordning? Vilka samhällstendenser kan tänkas påverka den rekreativa mötesplatsen?

Denna teoretiska del har sina rötter i tankar som formats under min studie- och praktiktid omkring den optimala staden från ett socialt hållbarhetsperspektiv!

B TÄVLINGSDEL NORDPULS, TÄVLINGSFÖRSLAG

Detta examensarbete tar utgångspunkt i mitt tävlingsförslag till den internationella idétävlingen i Nordhavn. I denna del presenteras mitt gestaltungs-förslag för den nya stadsdelen i sin helhet.

Med förslaget Nordpuls lyfts ett samlat rörelsestråk fram som en del av konceptet för den nya stadsdelen. Tanken bakom konceptet är att fånga upp stadens diversitet av användare genom en intresseinriktning snarare än åldersbaserad inriktning. Detta görs genom en indelning av de rekreativa mötesplatserna i begreppet puls, där den högpulserande platsen ställs i kontrast till den lågpulserande. Den intressebaserade indelningen av rekreativa mötesplatser hjälper till att göra de offentliga platserna för alla oavsett bakgrund och samhällsklass etc. vilket i sin tur gynnar ett integrerat samhälle. Stadens rekreativa mötesplatser baseras på den lokala kulturen och visionen bakom platsen för att motverka dagens enbart vinstintresserade platser i staden.

C REFLEKTIONS- OCH UTVECKLINGSDEL TRE HUVUDPLATSER I INRE NORDPULS

I denna del tar jag mitt tävlingsförslag vidare till en mer detaljerad nivå. I denna del reflekterar jag över organiseringen bakom planeringen av Inre Nordpuls tre överordnade rekreativa mötesplatser Århusplads, Container park och kulturkajen Dokken.

Bakgrunden till utformningen av Nordpuls rekreativa mötesplatser är starkt influerad av min praktiska erfarenhet från Gehl arkitekter. Jan Gehls forskning om den mänskliga skalan och kvalitativt uppehålle på den offentliga mötesplatsen samt hans teorier om nödvändiga, frivilliga och sociala rörelser är en del av de strategier som ligger till grund för utformandet av Inre Nordpuls rekreativa mötesplatser.

Denna del beskriver platsernas utformande och kan ses som en konkretisering av konceptet och hur detta verkar rent praktiskt för att kunna tillgodose diversiteten av användargrupper. I text, planer och diagram beskrivs hur de tre överordnade rekreativa mötesplatserna i Inre Nordpuls förhåller sig till de ställningstaganden och generella strategier jag anser nödvändiga för det offentliga livet, ur rekreativ social synvinkel.

UTGÅNGSPUNKT

TÄVLING

Utgångspunkten för detta examensarbete har varit Nordhavnstävlingen. Tävlingen har att göra med utvecklingen av sjöfarten. Allt mindre gods fraktas med lastfartyg och allt mer med containerfartyg vilket frigjort stora hamnområden och samtidigt lett till en omfattande rationalisering av hamnverksamheter.

I tävlingsprogrammet står klart beskrivet vilka visioner man har med området. Sloganen lyder: Nordhavn, framtidens hållbara stad. Ambitionen med området är att det nya distriktet ska sätta standarden för den urbana utvecklingen med fokus på hållbarhet och skapandet av ett vibrerande stadsliv. Stadsutvecklingen här utgör ett centralt kraftelement i utvecklingen av Köpenhamn, därför är intentionen att i förslaget få svar på utmaningen om en hållbar stad. Den hållbara staden fokuserar i programmet främst på sex centrala teman:

- * En miljövänlig stad
- * En levande stad
- * En stad för alla
- * En stad vid vattnet
- * En dynamisk stad
- * En stad med grön trafik

Det här arbetet fokuserar på den rekreativa mötesplatsen och knyter an till ovannämnda teman där jag ser den rekreativa mötesplatsen som en möjlig katalysator för en hållbar stadsutveckling.

VISION

Köpenhamn är en stad i utveckling. Staden växer och blir mer och mer dynamisk och mångsidig. Under 2025 beräknar man att det kommer finnas omkring 45.000 fler invånare. Detta kräver fler bostäder. Kommunen räknar med att en ny stadsdel på det gamla industriområdet i norr kommer vara med till att motverka tendensen med stigande pendling samtidigt som den är med till att skapa nya bostäder och arbetstillfällen. Den överordnande visionen har från kommunens sida varit att skapa framtidens hållbara stadsdel, Nordhavn. Nordhavn ska vara med till att sätta nya standarder innanför begreppet hållbar stadsutveckling, hållbara lösningar som ska tydliggöra Köpenhamn som miljömetropol.

TÄVLINGENS MÅL

Det gestaltungsförslag jag tog fram till tävlingen ligger till grund för examensarbetet.

Det samlade materialet skulle presenteras på en sammanlagd plancharea med maximala ytan: 1,2 x 3,6 m.

Plancherna skulle innehålla följande material:

RUMSLIGT KONCEPT

Illustrera huvudidén med illustrationer, diagram, referensfoton etc. samt kort beskrivning.

STRUCTURE PLAN

Skala 1:5000, som presenterar överordnad urban struktur med relationer till övriga Köpenhamn. Trafikstruktur, bebyggelsestruktur, funktioner, platser.

BEBYGGELSEPLAN

skala 1:2000, som presenterar den fysiska och funktionella disponeringen av Inre Nordhavn. Planen skulle innehålla diagram och rumsliga illustrationer av stadsrum, vattenrum och landskap, deras förbindelse, karaktär och hierarki. Planen skulle kompletteras kortfattad beskrivning, rumsliga illustrationer och snitt efter eget val.

STRATEGI

Presentation av utbyggnadstakten i form av text, diagram och planer.

MIN MÅLSÄTTNING

MINA MÅL

Jag har valt att i detta examensarbete inte följa tävlingsprogrammet slaviskt men presenterar ändå ett förslag inom ramen för tävlingens mål om en miljövänlig stad.

Huvudmålet har varit att ta fram ett koncept som bejaktar stadens diversitet av användare, ett koncept som verkar ur ett socialt hållbart syfte och som förebygger det fysiska mötet och därmed den integrerade staden. Arbetet fokuserar på hållbarhet från ett socialt perspektiv i enlighet med två av programmets sex hållbarhetsteman, "en stad för alla" och "en dynamisk stad". Målet med detta arbete har även varit att försöka bibehålla Nordhavns speciella karaktär och identitet och samtidigt verka för en integrerad hållbar stadsdel.

För att stärka min framtida roll som landskapsarkitekt och fördjupa mina kunskaper omkring stadsplanering tar jag genom litteraturstudier reda på mer omkring framtiden urbana rekreativa mötesplats ur ett socialt hållbarhetsperspektiv. Texten baseras på litteratur jag erhållit från handledare samt tyckt varit av intresse för en diskussion omkring framtidens rekreativa mötesplats.

Målet med detta arbete har även varit att utveckla min förmåga att gestalta och presentera en layout som kan kommunicera med läsaren.

METOD OCH TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

För att nå målet om en integrerad stad krävs ett bejakande av stadens användargrupper. Genom litteraturstudier utkristalliserades ett koncept som når användarna genom intresse snarare än genom ex. ålder, bakgrund etc.

För ett bibehållande av Nordhavns speciella karaktär gjordes studier av tävlingsprogram och annat material som kom med tävlingen. Platsbesök gjordes med dokumentation i form av skisser och foton samt intervjuer med besökare i befintliga Nordhavn. Vidare gjordes en analys av förutsättningar såsom historia, identitet genom insamlat material, samt internet för geografiskt läge etc. Analyserna leder förslaget fram till en situationsplan.

SAMMANFATTNING AV MINA MÅL

Ta fram ett koncept för den nya stadsdelen med fokus på tävlingsprogrammets mål om en dynamisk och levande stad för alla med ett koncept som lägger vikt på den urbana rekreativa mötesplatsen och dess användare.

Att ta reda på hur Inre Nordhavns rekreativa mötesplatser bör förhålla sig till sin urbana kontext för att bejaka den nya stadsdelens diversitet av användare?

A

Den rekreativa mötesplatsen i sin urbana kontext

I denna del för jag ett resonemang omkring dagens rekreativa mötesplats i sin urbana kontext. Kapitlet är tänkt att utkristallisera viktiga aspekter att tänka på vid planeringen av Inre Nordpuls rekreativa mötesplatser.

Bakgrund

Mötesplatsens betydelse i en urban övergång

Globalt sett står världen idag inför stora samhällsförändringar i en urban övergång. År 2005 beräknas alla världens länder vara övervägande urbana. Allt fler flyttar till städer. Globalt sett bor nästa år för första gången i världshistorien fler människor i städer än på landsbygden, enligt FN (DN, 2007). I Sverige har andelen invånare som flyttat till tätorterna, enligt SCB, endast ökat med ett par tiondels procent de senaste 20 åren (SCB, 2008). Idag är nära 30 procent av tätortsbefolkningen bosatta i våra fem största tätorter. I vår västerländska del av världen handlar hållbar stadsutveckling till störst del därför om förvaltning och utveckling av den befintliga staden (Ullstad, 2008).

Med en hög andel av befolkningen boende i stadsmiljö kommer offentliga arealer med rekreativa möjligheter spela en viktig roll under 2000 talet, ur en social och mänsklig hållbarhetsaspekt. Hållbar urban planering ur ett socialt perspektiv borde vara ett verktyg för skapandet av högkvalitativa offentliga stadsarealer i framtidens allt tätare urbana kontext.

Samtidigt skapar 2000 – talets urbanisering behov av nya koncept gällande stad, urbanitet, densitet och hållbarhet. Man använder inte längre de offentliga platserna som man har gjort. De tidigare nödvändiga aktiviteterna såsom torghandel har

ersatts av mer sociala aktiviteter. Stadens offentliga mötesplatser går från offentliga platser till offentliga rekreativa mötesplatser, mot ett frivilligt och socialt uppehålle. Som stadsplanerare har vi ett ansvar att följa debatten och utvecklingen för att bejaka alla stadens användare och bidra till en integrerad, mångfaldig och trygg mötesplats med kvalitativt uppehålle.

Staden styrs av många olika intressegrupper där de befintliga värdena i vissa fall ställs i kontrast till den ekonomiska dynamiken, vilket tillsammans med ett hållbart synsätt kräver långsiktiga och målmedvetna strategier (Ullstad, 2008). En hållbar utveckling berör såväl övergripande strukturella förhållanden som fysiska och sociala förhållanden på lokal nivå. Det handlar om en mångfald initiativ på många nivåer i olika sammanhang och på åtskilliga platser. Lokalområdet kan ses om en sådan nivå, ett sådant fysiskt och socialt sammanhang och en sådan plats. Lokalområdet blir strategiskt viktigt då människors delaktighet är en förutsättning för många av dessa förändringar, som också påverkar hur vi organiserar vardagslivet (a.a.).

I och med jämställdheten mellan könen, arbetar de flesta av oss heltid, vilket gör att vår fritid blir mindre och mer begränsad. På vår begränsade fritid, träffar vi nödvändigtvis inte så många andra människor vilket medför att organiseringen av stadens möten blir viktigt. Den urbana rekreativa mötesplatsen får större betydelse där det spontana mötet, utanför affären och i väntan på bussen blir lika viktigt som det planerade. Den urbana rekreativa mötesplatsen spelar stor roll i en tid när vi skiljer oss allt mer, blir allt äldre och ständigt är tillgängliga via informationsteknologin. Behovet av den rekreativa mötesplatsen för planerade och spontana möten, där vi träffar varande är stort.

Den urbana rekreativa mötesplatsen

Det fysiska mötet

Den urbana rekreativa mötesplatsen bygger utifrån en social hållbarhetsaspekt på ett fysiskt möte, primärt som sekundärt. Den rekreativa mötesplatsen bör skapa förutsättning för att se och träffa andra människor. Med omsorg i programmering av den enskilda rekreativa mötesplatsen samt deras inbördes ordning, finns möjlighet för att skapa förutsättningar för identitet och social förankring på platsen. Människor identifierar sig såväl med sin boendemiljö som med de offentliga rummen i sitt lokala sammanhang, varför det ligger i planerarens roll att skapa platser som skapar förutsättningar för att fungera i ett socialt sammanhang. Alla mötesplatser borde ta utgångspunkt i användarna. Det är viktigt att från planerarens sida blanda kommersialism med den lokala kulturen för att skapa en integrerad och dynamiskt livfull stad. Detta bör ske genom en överlappning av funktioner i tid och rum.

De förändrade livsvillkoren i det nya samhället är en viktig aspekt att ta i betraktande av mötesplatserna i våra städer idag. Denna del kommer därför lyfta fram de tendenser som kan anas i dagens samhälle, vilka kan tänkas påverka användandet av den rekreativa mötesplatsen i Nordhavn. Den kommer även presentera Jan Gehls indelning av aktiviteter som äger rum på den offentliga mötesplatsen och som ligger till grund för organiseringen och planeringen av planen i Inre Nordpuls.

Mötesplatsen

Mötesplatsen

Trots att de flesta av oss finner ro, avkoppling och harmoni i mer naturlika miljöer enligt miljöpsykologisk forskning, kan man dra slutsatser ifrån demografiska analyser att allt fler föredrar staden (Florgård, 2005). Med den urbana rekreativa mötesplatsen menar jag i fortsättningen av detta arbete ibetydelsen avkopplande och återhämtande, vilket inte enbart behöver innebära naturlika miljöer utan även platser i staden där det sker ett fysiskt möte med andra människor som tillgodoser vårt sociala behov.

Territorier och sociala osynliga regler

För att säkra att alla stadens användare har tillgång till de offentliga mötesplatserna bör man från planerarens håll ha kännedom om osynliga sociala regler. Ett exempel på detta är begrepp som territorialitet, för att kunna planera för den sociala dimensionen. Offentliga mötesplatser bör vara tillgängliga för alla och därmed programmeras på ett sätt så att det försvåras för endast en grupp att vilja kontrollera ett område. Här vill jag dock uppmärksamma på skillnaden mellan att använda en plats och att kontrollera den. Den offentliga miljön och grannskapet är enligt Lieberg tydligt knutna till begreppet territorialitet (1992). Territorialitet handlar om förmågan och viljan att kontrollera ett område. Lieberg refererar i sin bok till en artikel av Lyman & Scott som skiljer mellan offentliga territorier, stamställesterri-

rier, interaktionsterritorier samt privata territorier.

Offentliga territorier är platser som juridiskt sett alla har tillträde till. Dock råder inte full handlingsfrihet på dessa utan denna tillsammans med tillgängligheten begränsas av allmänna föreställningar, normer och förväntningar om vem som utnyttjar det och vad man får göra där. Exempel på offentliga territorier är gator, torg, parker men även järnvägsstationer, köpcentra osv.

Stamställesterriorier är även dessa offentliga platser, men som en eller flera personer gjort till sitt område. Här kontrolleras tillträdet till området med osynliga regler såsom ex. handlingsmönster och språk. En plats i detta territoriet kan fungera som stamställe för någon och offentligt område för någon annan. Dessa beskrivs som platser som vanligtvis utvecklas genom successivt övertagande av platsen, exempelvis allmän gata eller parkeringshus.

Interaktionsterritorier är beteckning för en fysisk och social arena med en ansamling av människor, där det spontana mötet mellan människor leder till kommunikation och interaktion. Som exempel ges här ett sällskap på en resa eller grannar som träffas utanför den lokala affären. De är inte knutna till en särskild plats men vissa territorier tjänas bättre av denna grupp än av andra, vilket gör dem intressanta ur ett rumsligt perspektiv.

Vision om målgrupp

Göran Ahrne, professor i sociologi vid Stockholm Universitet, undersöker relationer mellan människor och de mönster som finns för dessa relationer (2007). Dessa mönster och strukturer skriver han är det som utgör vad vi brukar kalla för samhälle. Samhällsbegreppet har att göra med en mängd olika fenomen som har att göra med människors relationer: roller, normer, positioner, familjer, organisationer, nätverk, kulturer och institutioner. Allt som finns i samhället är i någon mening sociala konstruktioner, skapade av människor. Människors relationer påverkas av i vilket sammanhang de utspelar sig.

Många relationer mellan människor är organiserade i förväg. Organisationer består av ett antal sociala relationer, definierade genom positioner och arbetsbeskrivningar, vad man ska göra, hur man ska göra det och så vidare.

Staden innebär möten, möjligheter till möten, primära som sekundära. Med det primära mötet menas här det planlagda, med människor vi väljer att träffa. Det sekundära mötet är det spontana mötet, det som sker utan att vi måste lägga någon energi på att få det till stånd. Exempelvis alla de människor vi träffar dagligen, personer vi känner eller obekanta, som vi inte har några förpliktelser emot, exempelvis mötet på en cykelväg med andra cyklister, mötet med människor utanför affären eller bostaden. Det offentliga rummet skapar förutsättningar för att se och träffa andra människor. I vår tid med stressade vardagsliv och lite fritid blir den urbana rekreativa mötesplatsen viktig.

Grupper är nödvändiga och utövar stor lockelse på människor (Nilsson, 2005).

Människan får i en grupp fördelar och positivt utbyte och gruppen uppfyller flera viktiga sociala behov. I gruppen får vi vårt behov av samspel och att vara tillsammans med andra människor tillfredsställt där redskapet för detta exempelvis kan vara leende och ögonkontakt en form av kommunikation som i sin tur skapar en relation. Det sociala utbytet definieras som givande och tagande mellan individer och grupper. Utbytet och belöningarna består av materiella resurser, beröm, uppmärksamhet, bekräftelse sammanhållning och trygghet.

Behov och mål är två saker som förenar människor (Nilsson, 2005). Det är viktigt att alla grupper har något mål gemensamt för att inte upplösas. Grupper behöver en anledning att träffas där de kan fortsätta vara en grupp kring något som fungerar som en gemensam drivkraft. Härav drar jag slutsatsen att det är viktigt med "programmerade" platser, riktade i sin design mot ett gemensamt mål så att en användargrupp kan bildas, helst flera mål som också kan ses som en destination där funktionerna överlappar i tid och rum vilket innebär en diversitet av användargrupper. Med en "programmerad" plats uppstår genom användargruppen ett primärt möte.

Den urbana rekreativa Mötesplatsen

Mål som gemensam drivkraft till interagerande med platsen

Mål är i grunden anledningen till att grupper finns och fortsätter att finnas. Målen är det som riktar in eller fokuserar det gemensamma arbetet eller samvaron, det som skapar motivation och vilja att skjuta upp en direkt behovtillfredsställelse för att gagna mer långsiktiga behov. (Nilsson, 2005)

Relationer är en del av människans biologiska arv och har avgörande betydelse för oss (Nilsson, 2005). Nära relationer till andra människor är viktiga. I relationen med andra utmejslas vår identitet och självuppfattning som utgör en av grundförutsättningarna för social hållbarhet. Behovet av en positiv självbild är stort och grundläggande där behovet av tillhörighet är stort, att få vara en del av en större helhet. En viktig aspekt när det gäller användandet av den offentliga platsen är att de som använder miljön är någorlunda bekanta med situationen på platsen. Dessutom bör det finnas förutsättningar för människor att kunna se och synas för att gynna det sociala livet.

En typ av programmerade områden är den funktionsuppdelade staden som Lieberg beskriver. I denna har varje funktionsområde renodlats för sitt ändamål där de olika områdena binds samman av ett transportnät (1992). Detta är inte, till skillnad från gatan i kvartersstaden, ett gaturum lämpat för sociala kontakter utan är istället ägnat åt förflyttningar och rörelser mellan olika funktionsområden. Här förekommer få spontana möten till följd av att få främlingar passerar igenom, vilket också får till följd att den informella sociala kontakten blir eftersatt och det sociala livet på de offentliga platserna kännetecknas av understimulering.

Rekreation

Återhämtning

Vår återhämtning sker snabbare om vi erbjuds möjlighet att vistas i natur- och grönområden än om vi vistas i urbana miljöer med höga ljudnivåer och fordonstrafik nära inpå (Elander et al., 2001). Därför kan man betrakta natur- och grönområden som viktiga för vårt välbefinnande och dessa bör därmed ses som friskfaktorer för folkhälsan. I staden kompletterar små och stora grönområden varandra och tillgodoser de dagliga kontakterna av närheten till natur.

Claes Florgård, professor i landskapsplanering, vid SLU, Alnarp beskriver de små och till synes oskyldiga intrång och förtätningar i staden som i förlängningen kan leda till en stad som ingen vill vistas i (2005). Människors önskan att bo centralt i städer skapar en motsats då grönområden tas i anspråk när det behövs mark att bygga på vilket medför att man bygger bort en del av det som gör stadskärnan attraktiv. Som exempel tar författaren upp den amerikanska staden som sakta dör inifrån och pekar på en trend som råder där man bygger bort de gröna kilarna vilket enligt honom orsakar att området förlorar i attraktivitet och medför att människor flyttar utåt bland annat för att få tillgång till grönska.

Socialt har stadsgrönskan blivit den viktigaste fritidstillgången för människor med små resurser och små möjligheter att utnyttja städernas kulturutbud eller att resa.

(Florgård: 2005, s.128.)

Professor Patrik Grahn vid Lantbruksuniversitetet i Alnarp beskriver människans behov av naturrekreation (1985). Vår väl utvecklade hjärna kräver stimulans och ro för att fungera bra. Den som behöver gå ner i varv uppsöker tysta, lugna platser utan trängsel och larm. Flera studier av Grahn visar att människors vardagsmiljö har stor betydelse för hälsan. Bland annat är det bevisat ett samband mellan återhämtning och rekreation. Enligt forskning av Grahn har det framkommit att människor som bor i stadsdelar med mycket grönt generellt sett är friskare jämfört med dem som bor utan gröna inslag.

Patrik Grahn har gjort pilotprojekt på hur olika parkers egenskaper attraherar olika åldersgrupper i samhället (1985). Genom att studera hur Grahn arbetat med programmeringen av parker genom en indelning i åldrar får man en inblick i hur en typ av åldersbaserad programmering kan ske. I staden bör vi enligt Grahn kunna hitta en eller ett par aktivitetsparker, såsom en vattenpark, en nöjespark eller en större park där olika aktiviteter av hävd brukar förekomma, såsom drakflygning, musikfester osv. Grahn delar in åldersgrupperna i förskolebarn, låg- och mellanstadiebarn, tonåringar och yngre vuxna, vuxna (40- 60 årsåldern) samt äldre (60 år och över). När det gäller den urbana rekreativa mötesplatsen som är tänkt att attrahera olika intressegrupper snarare än åldersgrupper behövs ett vidare strategiskt tänke.

Lokalområdet ur ett socialt perspektiv

Lokal nivå

Staden är summan av de offentliga mötesplatserna. Den upplevs för många som en attraktiv livsmiljö. Den är förknippad med möjligheter till arbete, kultur, kreativitet och inte minst möten med nya människor (Ullstad, 2008).

Alla ska oberoende av resurser ha rätt till staden, dess utbud och unika möjligheter till socialt, ekonomiskt och intellektuellt utbyte. (Ullstad, 2008)

Detta skriver Erland Ullstad i handboken Hållbar stadsutveckling. Författaren menar att det borde vara av intresse från politikernas och planerarens sida att för stadens framtida vision verka för en hållbar utveckling av socialt fungerande mötesplatser, platser i staden som inte bara är attraktiva att vistas i utan även offentliga och tillgängliga för stadens alla invånare och besökare. De offentliga mötesplatserna och deras inbördes ordning, borde ligga i stadens intresse för en vision av det offentliga livet och dess karaktär. För ett önskat livligt och trivsamt stadsrum krävs god strategisk planering.

Lokalområdet som utgångspunkt

Urbansociologen Elisabeth Lilja menar att människor identifierar sig med sin boendemiljö (2008). Med omsorg i arkitektur och gestaltning, som utgår från den fysiska omgivningens mänskliga värden, finns möjlighet att skapa förutsättningar för identitet och social förankring på platsen. Det handlar om att skapa kopplingar till omgivningen och platser för socialt liv med fungerande offentliga rum, menar Lilja.

I boken *Det sociala livets emotionella grunder* refererar Åsa Wettergren m.fl. till Maslows behovshierarki på fem nivåer (Wettergren et al., 2008). Enligt hans hierarki kommer som nummer två, efter de kroppsliga behoven såsom vatten och näring etc., trygghet och säkerhet, vilket innebär struktur, ordning och gränser. Alla har ett behov av säkra bostadsområden osv. På tredje plats finner man kärlek och tillhörighet. Detta innebär, vänner, någon att älska, nära relationer och gemenskap.

Den sociala och geografiska segregationen är ofta korrelerad med varandra (Antoni., 1996).

Den sociala segregation, som vi anser vara ofördelaktig, yttrar sig genom avsaknad av sociala relationer mellan olika befolkningsgrupper definierade på grundval av ålder och hushållstyp eller social och etnisk tillhörighet. Termen segregation används ofta då social distans mellan befolkningsgrupper manifesteras genom deras fysiska separation.

Antoni skriver att föreställningen att en lägre grad av geografisk segregation (automatiskt) följs av minskad social segregation är mycket utbredd.

Lena Falkheden diskuterar i sin avhandling lokalområdet som strategi för en

hållbar stadsutveckling, där stadsdelen, bostadsområdet eller kvarteret blir utgångspunkten (1999). Falkheden beskriver lokalområdet som en nivå mellan staden i sin helhet och det enskilda hushållet.

Lokalområdet utgör ett mer eller mindre tydligt geografiskt, bebyggelsemässigt avgränsat och identifierbart område, vilket i olika grad samtidigt kan verka som social enhet. Boendet är det centrala i lokalområdena men här kan även finnas andra funktioner såsom verksamheter och olika typer av service. Falkheden nämner begreppet grannskap som en motsvarighet till lokalområdet men förklarar detta begrepp som mer värdeladdat. I stadsplanerings-sammanhang ger grannskap många associationer, en del motsägelsefulla. Det finns en positiv klang i ordet som för tankarna till en stadsplanering som utgår från människors delaktighet. Grannskapstanken fick en central roll under 40- och 50-talet i den svenska planeringsdebatten. Modellen för stadsplanering blev boplatser där boende och service på olika sätt integrerades i syfte att skapa goda förutsättningar för människors vardagsliv och underlätta uppkomsten av fungerande sociala nätverk i nya stadsdelar. De snabba samhällsförändringarna på 60-talet med rationalisering, industrialisering och massbilismens genombrott m.m. ledde till att grannskapstanken allt mer tappade den sociala dimensionen.

Mats Lieberg beskriver ungas rum och rörelser i offentlig miljö utifrån en fallstudie på en grupp ungdomar i Norra Fälleden i Lund (1992). De öppna offentliga utrymmena och "rummen" mellan husen framstår som några av de viktigaste informella mötesplatserna - åtminstone för en del av ungdomarna på Norra Fälleden i Lund.

Platser i och kring det egna hemmet är också viktiga för trygghet och lokal förankring. De mindre barnen leker oftast ute på själva bostadsgården där det finns gott om lekredskap, buskar, träd m.m. medan tonåringarna ofta samlas på asfalterade ytor, som ofta utgör gångstråk mellan eller framför husen. Ungdomar lär sig att bli förtrogna med det offentliga rummets rytm och balans. En betydelsefull plats som denna grupp tidigt söker sig till är som vi tidigare sett, gården/gatan i närheten av den egna bostaden, vilka brukar vara av två slag. Dels är det den trapphusnära platsen som ligger i direkt anslutning till den egna eller kamratens bostad, inom den egna bostadsenklaven. Dels är det platser i gränssonen mellan två eller flera bostadsenklaver. Lieberg beskriver det kännetecknande för det sociala livet på de trapphusnära platserna med att det finns ett stort inslag av barn samt frånvaro av vuxna. Speciellt intressanta och för ungdomarna viktiga platser förefaller gränssonsplatserna vara. Välavgränsade bostadsområden som vänder sig inåt i förhållande till den centrala parken och grönområdena menar Lieberg utifrån sin studie i Lund har de planmässiga förutsättningarna för särskilda möjligheter. Han menar att ungdomar söker sig till platser och ställen där de kan förvänta sig att det passerar folk, som kanske inte direkt kan betraktas som främlingar men som ändå inte bor i det närmaste bostadsområdet.

Kvalitativ vistelse på den offentliga platsen

Aktiviteter i det offentliga rummet

Jan Gehl, är dansk arkitekt och professor i urban design. Gehl är bl.a. känd för sina teorier om människans beteende i det offentliga rummet. Gehl har gjort studier på hur den fysiska miljön påverkar aktiviteterna på platsen. Mixen av utomhusaktiviteterna beror av en rad faktorer. Gehl har förenklat utomhusaktiviteter och delat in dem i tre huvudkategorier: nödvändiga, frivilliga och sociala. På gator och platser av sämre kvalitet kommer endast ett minimum av aktiviteter äga rum till skillnad från ett högkvalitativt stadsrum där ett brett spektrum av aktiviteter uppkommer genom gynnsamma, optimala förhållanden. (2006).

DE NÖDVÄNDIGA AKTIVITETERNA

Dessa aktiviteter utgörs generellt sett av vardagssysselsättningar så som att gå till skolan, arbetet eller handla eller vänta på bussen. Dessa kommer äga rum under årets alla dagar oavsett väder och yttre omständigheter. Dessa nödvändiga aktiviteter är mindre beroende av utomhusmiljön, som istället bör fungera ur ett mer praktiskt perspektiv. Om utomhusmiljön är av sämre kvalitet kommer endast nödvändiga aktiviteter att äga rum. Om miljön däremot är av högre kvalitet kommer de nödvändiga aktiviteterna ta plats med samma frekvens men de tenderar i detta fall äga rum en längre tid beroende på att de fysiska förhållandena är bättre.

DE FRIVILLIGA AKTIVITETERNA

Hit hör exempelvis att promenera för att få lite frisk luft, att sitta och titta på folk eller att sola. Det är aktiviteter som äger rum om förhållandena är gynnsamma och tilltalande när det gäller väder och plats etc. Aktiviteterna i denna grupp är särskilt beroende av de fysiska förutsättningarna.

DE SOCIALA AKTIVITETERNA

De sociala aktiviteterna innefattar all aktivitet som uppkommer mellan människor på de offentliga platserna. Till de sociala aktiviteterna hör också passiva aktiviteter såsom att se och höra andra människor. Då de sociala kontakterna sker som en följd av att människor rör sig och befinner sig i offentliga rummet får detta också till följd att fler sociala aktiviteter uppkommer när de frivilliga och nödvändiga aktiviteterna ges bättre förhållanden. Karaktären på de sociala aktiviteterna varierar beroende på den kontext de befinner sig i. I boendemiljöer, nära skolor eller vid arbetsplatser där det finns personer med gemensamma intressen eller bakgrunder kan de sociala aktiviteterna på de offentliga- eller halvoffentliga platserna vara ganska grundlig. Samtal, diskussioner och lek uppstår genom gemensamma intressen och för att personer "känner" varandra eller ofta "stöter på" varandra. I stadscentrum och stadsmiljöer av mer offentlig karaktär uppstår de sociala aktiviteterna mer ytligt mestadels genom passiva kontakter så som att se och höra andra människor. Denna kontakt kännetecknar anonymiteten i staden och verkar för passiva möten vilket har en stor lockelse på många människor.

Denna förståelse är viktig i planerandet av den fysiska miljön. Även om den fysiska ramen inte har en direkt påverkan på kvaliteten av platsen och de sociala aktiviteterna så kan arkitekter och planerare påverka möjligheterna för möten, för att se och höra andra människor. Vilket är viktigt som utgångspunkt för andra former av kontakter.

Sociala strukturer

Fritt tolkat uppstår en social aktivitet varje gång två personer vistas i samma rum. Att se och höra andra personer, att träffas är i sig själv en form för kontakt, en social aktivitet. Denna förståelse är viktig i planerandet av den fysiska miljön. Även om den fysiska ramen inte har en direkt påverkan på kvaliteten av platsen och de sociala aktiviteterna så kan arkitekter och planerare påverka möjligheterna för möten, för att se och höra andra människor. Vilket är viktigt som utgångspunkt för andra former av kontakter. Frekventa möten i samband med vardagsaktiviteter ökar chanserna att etablera kontakt med grannarna, på så sätt underhålls vänskap och nätverk på ett enkelt sätt. För den lokala gemenskapen och tillhörigheten av grannskapet spelar den sociala miljön stor roll där det dagliga samtalet ger lokal information och uppdateringar men etablerar även förtroliga vänskapsband. Personer vi möter på gatan blir personer vi "känner".

Behovet av att dela in grupper i mindre enheter jämför Gehl med situationer på arbetet och i skolan etc. Undersökningar visar att 15-30 hushåll fungerar väl och uppmuntrar sociala nätverk som understöds av den fysiskt byggda miljön. Indelningen av offentlig tillgänglighet görs av Gehl genom fyra kategorier, offentligt, halvoffentligt, halvprivat och privat där han pekar på vikten av känslan av trygghet

och tillhörighet hos de boende i området även utanför den privata sfären. En starkare gemenskapskänsla medför passiv övervakning genom grannarnas uppmärksamhet, dessutom ökar man det kollektiva ansvaret för den gemensamma utemiljön. Det är också lättare att i de mindre enheterna organisera gruppaktiviteter och lösa problem. Det är först när någon utför något som det finns en chans för andra att ansluta sig och delta. Referenser görs till studier på barns lek, där områden med dubbelt så många barn visade på fyra gånger högre lekaktivitet. I många fall föregår aktivitet men då både människorna och aktiviteterna är osammanhängande i tid och plats får de individuella aktiviteterna aldrig någon chans att växa till mer meningsfulla och inspirerande sekvenser av aktivitet. Det är viktigt vid betraktelsen av den positiva processen att notera att människorna och aktiviteterna som kan observeras på en plats är produkten av antalet och varaktigheten på de individuella aktiviteterna och handlar om antalet minuter som tillbringas utomhus. Aktiviteten i ett visst område stimuleras både genom att se till att flera människor använder platsen samt genom uppmuntrande till individuellt uppehåll. (2006)

Jan Gehls teorier

Gehls indelning av de 12 kvalitetskriterierna för kvalitativt uppehåll på platsen

Skydd mot

Trafik

- trafik olyckor
- föroreningar, oljud
- god sikt

Brott & våld

- belyst
- passiv övervakning
- överlappande av funktioner över tid

Ovälkomna upplevelser

- vind
- regn
- kyla / hetta
- föroreningar
- oljud

Bekvämlighet

Gående

- plats för fortgångare
- tillgänglighet
- inga hinder

Uppehåll

- attraktiva & aktiva fasader
- definierade platser
- objekt att uppehålla sig vid /luta sig emot

Sittande

- definierade zoner
- maximera fördelar / tilltalande utsikt
- blandning av offentliga och privata sittplatser
- vilomöjlighet

Visuell kontakt

- konsekvent orientering
- obehindrade siktlinjer
- intressanta vyer

Verbal kontakt

- låg omkringliggande oväsen
- organisering av sittplatser för kommunikation

Lek, rekreation & interaktion

- tillåtelse för fysisk aktivitet
- tillfälliga aktiviteter
- valfria aktiviteter
- möjlighet till interagerande

Dag, kväll, natt

- 24 timmars stad
- variation i funktioner
- ljus genom fönstren

Varierande säsongaktivitet

- säsongbetonade aktiviteter
- skydd för ovälkomna klimatförändringar

Njutning

Mänskliga dimensioner

- dimensionering av byggnader & platser i en mänsklig skala, relaterade till våra sinnen, rörelser, storlek & behov

Positiva klimataspekter

- sol /skugga
- värme / kyla
- fläkt / ventilation

Estetiska- & sinnesaspekter

- Kvalitativ design, detaljer & robusta material
- utsikt
- rik sinnesupplevelse

Samhällstendenser

Jag tror den urbana rekreativa mötesplatsen spelar stor roll när det kommer till hållbarhet ur ett socialt perspektiv. Här sker de möten, primära och sekundära som kan tänkas förebygga vår tids problem i form av segregering, otrygghet och ensamhet m.fl.

Att planera för ett socialt hållbart samhälle innebär, då begreppet hållbarhet inte avser en evighet, att planeraren håller sig uppdaterad på hur tendenser här och nu kan komma att påverka användandet av den mötesplatsen i framtiden. Det är svårt att sja om hur tendenserna kan tänkas påverka mötesplatsen.

Jag kommer nu att sammanfatta de samhällstendenser som jag tror, kan tänkas påverka den offentliga, urbana, rekreativa mötesplatsen idag. Tillsammans ger de en bild av den långsiktiga utveckling av Inre Nordhamns plan som jag kommer att förhålla mig till vad gäller strategin för en socialt hållbar stadsdel. Vart åt pekar tendenserna i vårt samhälle? Hur kan dessa tendenser tänkas påverka användandet av Inre Nordhavns rekreativa mötesplatser? I slutet av varje rubrik följer tankar som ligger till grund för planeringen av mitt gestaltningsförslag av den nya stadsdelens rekreativa mötesplatser.

Upplevelsesamhället

Upplevelsestaden

Möjligheter till möten bör stimuleras, detta ger utbyte av erfarenheter, kunskap, idéer osv. En heterogen befolkning utgör en grund för kreativitet. Barnfamiljer blandat med invandrare, pensionärer och entreprenörer, alla med olika intressen efterfrågar en stadsmiljö med olika kvaliteter, vilket genererar ett integrerat samhälle med hög kreativitet. En person som uppmuntrar detta samhälle är Richard Florida, professor i ekonomisk utveckling. Florida är en uppmärksam forskare i regionalekonomisk tillväxt vid George Mason University, Washington DC. Florida pratar om de tre T:na, teknologi, talang och tolerans i sitt resonemang som avgörande faktorer för tillväxt och möjligheten för städer och regioner att hävda sig på en allt mer global marknad (Antoni., 2006). Antoni tolkar Floridas samband mellan den kreativa klassen och en stads framgång:

Andelen kreativ klass samverkar med andelen talangfulla människor och toleransen, eller öppenheten för nya människor av alla sorter. Den superkreativa kärnan skapar idéer och innovationer som i sin tur sysselsätter en allt större andel kreativ klass. En hög andel talang och hög grad av innovation både kräver och banar väg för en avancerad teknologisk utveckling. Samtliga dessa faktorer samverkar således i den ekonomiska tillväxten (Antoni, 2006)

Antoni fortsätter sin tolkning av Florida och poängterar att det inte är de tre t:na som gör en plats attraktiv för den kreativa klassen. Han menar att Florida i termen Quality of place syftar till att de unika egenskaper som karakteriserar en plats och gör den attraktiv är det som avgör att man väljer en plats framför en annan. De tre huvudsakliga frågorna som blir avgörande vid val av plats är istället: Vad finns där, vem finns där och vad är på gång?

För denna grupp är alltså platsen viktigare än arbetet när dessa människor ska leva ut sina livsprojekt. Detta syftar på ett erbjudande av en bra miljö, byggd och naturlig, anpassad för ett kreativt leverne som samtidigt stimulerar till kreativitet och skapar mötesplatser med berikande innehåll för människor. Enligt Florida balanserar människor i den kreativa klassen mellan en uppsjö överväganden när det kommer till vart man vill arbeta och bo (2004). Kvaliteterna de eftersträvar är annorlunda från vad våra föräldrar eftersträvade. Floridas forskningsresultat visar på ett antal gemensamma mål gällande den kreativa klassen.

- Den kreativa klassen flyttar ifrån det traditionella gemensamma samhället, arbetarklasscenter till en typ av platser som Florida kallar kreativa centrum.
- De kreativa centrumen tenderar att vara de ekonomiska vinnarna i vår tid. De har inte bara en hög koncentration av människor från den kreativa klassen utan även produkten från den kreativa klassen inom ekonomin där idéerna inom high tech industrin är många.
- De kreativa centrumen är framgångsrika just på grund av det faktum att dessa människor vill leva och bo här. Företagen följer sedan efter, eller som i många fall, startas upp av dessa.
- Den kreativa klassen flyttar inte till dessa platser av traditionella skäl. De fysiska elementen som de flesta städer fokuserar på, såsom sportsarenor, gallerior temaparker är i många fall oattraktiva för den kreativa klassen. Vad denna grupp istället letar efter är högkvalitativa faciliteter och upp-

levelser, en öppenhet för mångfald av alla sorter och framför allt möjligheten att utveckla och bygga upp identiteten kring den kreativa klassen.

I boken acceptera inte skriver Björn Klarqvist och Sven Thiberg om det nya upplevelsesamhället med begrepp som upplevelseekonomi och upplevelseindustri (2003). De skriver om hur medborgarna i det nya samhället översköljs av produkter från upplevelseindustrin som producerar upplevelser för konsumtion, produkter som knyts till såväl fysiska produkter såsom kläder, som till resor, spel och underhållning. I boken ges exempel på hur den globala varumärkeskulturen genom sin design omformar vardagliga produkter för att de skall förstärka köparnas image, identitet och självkänsla medan nyttoaspekten kommer i skymundan. Ett exempel på upplevelseindustrins genombrott i Sverige, där måttet på arkitekternas kändisskap mäts i sin placering är bo01. Författarna utnämner vinnaren i klassen upplevelsesatsning av ett annat projekt på bo01, Turning Torso, lanserat på bostadsmarknaden av den mest oväntade byggherren, HSB. Genom att använda en skulptur med fascinerande vridning som modell skapas ett 186 meter högt bostadshus där upplevelsen av att bo högst och störst är det som gäller. Vilken boendemiljö som skapas verkar ointressant från HSB:s sida i detta fall till skillnad från deras ursprungliga mål som var att skapa goda bostäder för vanligt folk på kooperativ grund. Ett citat görs dock i boken angående den kritik som projektet fått:

Skyskrapan utgör i sig en antisocial bostadsmiljö som försvårar grannkontakt och social trygghet. (Klarqvist, Thiberg, 2003)

Vidare skrivs :

Skyskrapans exklusiva lägenheter där de boende likt atomer kan leva inkapslade i elektronisk säkerhet, befriade från omsorg och ansvar för omgivningen, är ett svek mot HSB:s bostadssociala tradition. (a.a.)

Dorte Skot-Hansen skriver i en artikel om hur den teatraliska scenen används som metafor för den process och utveckling som vardagslivet står inför (2008). Hon skriver om de utmaningar i upplevelse som enligt författaren verkar bli en allt mer viktig del av vår vardag, identitet, formation och konsumtion. Vi förväntar oss mer av upplevelsen och upplevelseprodukter i form av resor, fritid och underhållningsapparater har ökat explosionsartat. Vi spenderar mer och mer på att få komma iväg ifrån vardagen eller snarare så måste vardagen prestera något nytt hela tiden. Upplevelsen har blivit tvungen att representera det ökade behov som finns i samhället idag och som garanterar bland annat information ständigt tillgängligt. Skot-Hansen beskriver det ökade behovet av och fokuseringen på upplevelser och som ett resultat av en större kulturell vändning där ekonomin och kulturen är beroende och influerade av varandra i högre grad än förut. Den nya utvecklingen har eskalerat under det nya millenniet och upplevelse har blivit fokus för marknadsföring. Med fusionen mellan kultur, upplevelse och ekonomi är det inget sammanträffande att den teatraliska scenen används om och om igen som metafor för den process och utveckling som vardagslivet står inför (a.a.)

Gitte Marling, Ole B. Jensen och Hans Kiib skriver i en artikel som nordisk arkitekturforskning publicerat, att många av dagens städer utökar de centrala shoppingstråken med nya händelseplatser, gågator och cafémiljöer (2008). Författarna skriver att upplevelse och underhållning är huvudprioritet och att imponerande arkitektur har kommit att bli ett viktigt element i upplevelsestaden. Det är inte bara gågator och klassiska lägen i gamla stadskärnor som är påverkade av den moderna stadens utvecklares behov av upplevelser. Även förvandlingen av gamla industriarealer, hamnområden och rekreationsområden i anslutning till städerna är också en del av denna process. Som den drivande kraften bakom denna utveckling och omvandling anger författarna begreppet upplevelseekonomi.

Virtuella mötesplatser

Förändrade förutsättningar

Idag lever vi i en tid när vi kan vara online och ständigt tillgängliga. Informations-samhället skapar genom sina virtuella kommunikationer nya möjligheter att hålla kontakten, oberoende av plats. Våra Internetbaserade nätverk blir större och viktigare. Hemmet blir allt mer en kommunikationssfär, där vi blandar våra tidigare definierade roller som medborgare, privatmänniskor och arbetskollegor. Trenden pekar åt att våra livsroller kommer att vara präglade av ett konstant flöde av kommunikation. Det ter sig som att vi inte behöver gå utanför hemmets väggar om vi inte vill, utan vi kan få allt, mat levererat och kontakt med människor genom teknologin. Med risk för att bygga in oss själva i en bur finns risk att vi missar en aspekt, fysisk närhet, vilket i sin tur istället ger upphov till ensamhet. Tiden som ägnas åt interaktiva möten är naturligtvis tid som inte förbrukas av något annat och som sker på bekostnad av socialt mer önskvärda möten ansikte mot ansikte, med familj, grannar, vänner och nya bekantskaper på offentliga platser.

I boken Tänk, som är ett samarbetsprojekt med utställningen bo01 i Malmö och ett bidrag till arkitekturåret 2001 har 21 debattörer diskuterat kring framtidens stad (Ahl et al., 2001). Bo Dahlbom skriver angående hur It förändrar staden:

Man kan diskutera IT:s inverkan på vårt samhälle på två olika sätt. Antingen kan man välja det stora greppet och se IT som en samhällsrevolution och försöka reda ut hur det nya samhället i stora drag kan komma att se ut. Eller också kan man se närmare på detaljerna i IT:s påverkan och försöka beskriva dem. Nära man inser att IT är en samhällsrevolution jämförbar med den industriella revolutionen, inser man också vilken jätteuppgift våra städer står inför idag. (Dahlbom, 2001)

Förändrade arbetsvillkor

Ju större frihet man har i arbetslivet desto svårare verkar det vara att känna fritid (Platzer, 2007). Arbetstider anpassas till kundernas och marknadens krav och globala tidsförskjutningar. Många människor med friare arbetsformer än de mer traditionella har en särskild arbetsplats i hemmet, utrustad för både skrivarbete och kommunikation. Utöver detta bärs ofta mobil med telefon och Internet ständigt med. Tidsdisponering är en viktig skillnad i det nya arbetslivet. I arbetarlivsformen finns två typer av tid, arbetstid (medel) och fritid (mål). Karaktäristiskt för karriärlivsformen är att man inte skiljer på de två tidsformerna. Karriärmänniskan ägnar tid och engagemang åt sitt arbete, på bekostnad av hemarbetet och familjelivet, där arbetet är målet och fritiden medlet.

Urban rekreation

Ökad individualisering

Alla valmöjligheter, som finns idag, bidrar till att vi blir allt mer individuella genom och i våra val. Individens handlingsfrihet ökar och livsstilskonsumtionen ökar kraftigt på grund av vårt ökade välstånd. Städernas kärnor uppmanar till konsumtion, vilket gynnar tillväxten och skapar fler arbetstillfällen och en drägligare vardag. Uttrycket "gå på stan" används i stor utsträckning som någon form för avkoppling och rekreation. Samtidigt ökar klyftorna mellan rika och fattiga då alla inte har samma förutsättningar. En stadskärna som endast är programmerad för en grupp ger en segregerad stad och inga trivsamma offentliga mötesplatser. Dessa fungerar dessutom endast under vissa tidpunkter på dygnet och bidrar annars till en otrygg och händelsefattig stadskärna. För en väl fungerande stad krävs en väv av offentliga mötesplatser som är programmerade att kunna ge något åt alla. I motsats till konsumtionssamhällets vinstintresse borde vara ordet kultur, som tar utgångspunkt i användaren. Medlet att anpassa samhällsstrukturen efter användaren istället för att anpassa användaren efter samhällsstrukturen borde ligga inom ett socialt hållbarhetstänkande. Dock bör stadskärnan vara blandad vad gäller konsumtion och kultur för att säkra den ekonomiska tillväxten.

Människan är en kulturvarelse, vår sociala och kulturella livsmiljö präglar oss och påverkar vårt sätt att uppleva världen (Klas Tham, 2001). Ekonomin förändrar tillståndet i städer (Wahlström, 2002). Städer är numera inte gratis och det offentliga rummet är svårt att särskilja från något icke kommersiellt. Shopping är det enda som håller stadens aktiviteter vid liv, där varumärken och kommersialisering av det offentliga rummet fullständigt dominerar. Det borde vara grundläggande att stadens mötesplatser skänker trivsel och interaktion mellan aktören och platsen. En

stads välbefinnande, ger upphov till attraktiva platser vilket gynnar kommersialism och olika verksamheter. Ullstad menar att processen föregår på det omvända sättet.

Senare tiders allt mer projektnriktade planering innebär att de projekt som har en given funktion och ekonomin dominerar stadsbyggandet och det offentliga rummet kommersialiseras. Allmänheten har fortfarande tillgång till dessa rum, som kunder, men användningen begränsas genom öppettider, utformning och ordningsregler. (Ullstad, 2008)

När vi konsumerar köps drömmen om vad vi önskar eller hoppas bli. Genom att köpa skapar vi oss själva, våra liv och visar andra vad vi har för smak. Även att inte köpa eller välja visar på val vi gör. (Ahl, 2001)

Olsson skriver om kultur som tillväxtmotor och är bekymrad över utvecklingen i stadsbyggnad, han efterlyser en politik där kultur som draghjälp åt ekonomin tillåts skapa mening och identitet (2005).

Idag kan vi se nya konsumtionsmönster, där konsumtionen hänger samman med varumärken och produkternas symbolvärden snarare än med deras värden som bruksföremål. Konsumtionen har blivit en livsstilskonsumtion. (Olsson, 2005)

Johan Rådberg påpekar att frågan om hur tätt man kan bygga inte är en ekonomisk eller teknisk fråga utan en kvalitetsfråga. Rådberg intresserar sig för kravet på fri- ytor per invånare eller lägenhet. Det kvalitetskrav som innebär att bostadsområden bör innehålla mark för lekplatser, trädgårdar, parker och promenadområden.

Både förtätning och utbredning är normala inslag i städers tillväxt. Till en början ökar tätheten genom att en allt större del av marken blir bebyggd så småningom fortsätter förtätningen genom att husen blir högre – antalet våningar ökar (Rådberg, 1986).

Mike Davis, amerikansk statsvetare refererar i sin bok *Slum till urbanteoretikern* Patrick Geddes som menade att både miljöeffektivitet och offentligt välstånd kräver att man bevarar ett grönt mönster av intakta ekosystem, öppna ytor. Städerna behöver sluta förbund med naturen för att kunna nyttiggöra sina avfallsprodukter för jordbruk, trädgårdsskötsel och energiproduktion. En uthållig urbanism förutsätter bevarandet av omgivande våtmarker och jordbruksland.

Städer är rent abstrakt lösningen på den globala miljökrisen: urban täthet kan innebära mycket effektiv användning av mark, energi och resurser medan demokratiska offentliga ytor och kulturella institutioner på samma sätt ger en kvalitativt högre livsglädje än individualiserad konsumtion och varupräglad fritid. (Davis, 2007)

Gatan som historisk mötesplats

Förr var många gator främst allmänna förbindelseytor och tillfälliga lekplatser för barn som var i vägen inne på gårdarna (Bergman, 2003). Butiks- och skyltgatan gav upphov till ett nytt sätt att vistas och röra sig i staden. Att titta i skyltfönster blev en ny aktivitet och ett nytt koreografiskt tema i stadsbilden. Förutom förbipasserande kunde man numera finna allt fler som helt tillfälligt eller mer metodiskt inspekterade skylfönstrens varuutbud, kanske någon gång avbrutna av möten med bekanta eller av lusten att också gå in i någon butik. Att "gå i butiker" förblev ett privilegium för de välbärgade med tid och pengar, långt in på 1900 talet. För många innebar detta istället en reservationslös nyfikenhet på varuutbudet för att fånga omvärldens uppmärksamhet.

Konsumtionskultur

Strategier som vill få besökare att konsumera kultur i den egna staden är vanligt (Olsson, 2005.). Det sker en ökning av kommersiellt användande av offentliga platser och kulturinstitutioner. Staden som gemensam angelägenhet och kollektiv nytthet omvandlas till en privat nytthet som omsätts på en kommersiell marknad och stadsbyggnadsprojekt genomdrivs med hänvisning till olika gruppers privata konsumtion snarare än till det gemensammas bästa. Olsson skriver:

Om satsningar på kultur inte bara ska förbättra ekonomin på kort sikt, utan också bidra till en långsiktig social utveckling krävs en medvetenhet hos dem som har ett ansvar för samhällsutvecklingen. Lokala beslutsfattare måste ta ett tydligt ansvar för det framtida samhällets stadsmiljöer med dess kulturutbud och mötesplatser. (Olsson, 2005)

Tendenser i dagens samhälle

Även kultur har blivit ett ting att konsumera

Det krävs en djupare förståelse för begreppet kultur för att kunna skapa identitet och lokal förankring där det gäller att vara uppmärksam på olika gruppers intressen, föreställningar och förväntningar med en förståelse av när, var, hur och varför olika grupper tillägnar sig och själva skapar olika kulturella uttryck. Det handlar om att lyfta fram erfarenheter, traditioner, lokala initiativ tillsammans med föreningslivet och olika gruppers kultur och mötesplatser. Då finns förutsättningar att skapa ett medborgerligt engagemang och bygga ett lokalt samhällsklimat som kan bidra till social utveckling.

Ovanför den urbana vävens ekonomiska bas uppträder fenomen av en annan ordning, på en annan nivå, det sociala och "kulturella" livets. (Lefebvre: 1982, s. 20)

Om stadskärnorna skriver författaren:

De gamla kärnornas estetiska kvaliteter spelar en stor roll för deras bevarande. De innehåller inte bara monument och institutionsbyggnader utan också lämpliga rum för fester, parader, promenader, förlustelser. Stadskärnan blir alltså en konsumtionsvara av hög kvalitet för utlänningar, turister, folk som kommer in från utkanterna, förortsbor. De överlever tack vare denna dubbelroll: en plats för konsumtion och konsumtion av platsen.

(Lefebvre: 1982, s. 21)

Lefebvre menar att kulturen vittrar sönder och blir ett ting att konsumera, så länge begreppet utbyte inte mångfaldigas och ökar sin komplexitet, så att det finns privilegierade platser och tillfällen i staden som är befriade från marknadens begränsningar, utan att de rådande förhållandena som bestämmer förändras. Där begreppet

utbyte står för de ekonomiska kvantiteterna som ignorerar kvaliteten.

...eftersom konsumtionskulturen lever på underhållning och glädje, så måste den bekämpas med samma medel. (Wettergren et al.: 2008, s.111).

Att få folk att konsumera mindre, eller mer politiskt medvetet handlar om att frikoppla njutning och glädje från konsumtion och istället knyta dessa saker till protesthandlingar - att återta kontrollen över källan till glädje. Det önskade samhället är ett samhälle där kulturen skapas underifrån av aktiva medborgare. Idag produceras kulturen istället av företag vars existensberättigande handlar om att manipulera fram ett köpbehov hos lydiga konsumenter.

...kultur är något som individen förvärvar i egenskap av samhällsmedlem, ett perspektiv som däremot tycks stå sig väl. Kulturella fenomen blir därmed samhälleliga och tvärtom. Inom den socialantropologiska traditionen, som inte är så enhetlig som ovannämnda distinktioner kan låta påskina, finns det enligt Ulf Hennerz tre, inbördes helt förenliga, men i olika sammanhang olika starkt betonade, sätt att se på kultur: (1) kultur är något människor lär sig, (2) kultur är ett integrerat tankemönster (3) kultur(er) är distinkta, territoriellt bundna sociala kollektiv. (Hettne, 2001)

Offentligt och privat

Sociala regler

I staden finns behov av offentliga såväl som privata zoner då staden är till för både boende och besökare. Trenden pekar idag åt en privatiseringsprocess av de offentliga rummen vilket leder till att våra grundläggande medborgerliga rättigheter som tryckfrihetsprincipen upphör att gälla och demonstrationsfrihet stryps.

I boken Arkitekturteorier skriver Elisabeth Gross om relationen mellan kroppar och städer (1999). Gross skriver bland annat om effekter som stadslandskapet ger upphov till. Författaren beskriver hur staden orienterar och organiserar familjen, sexuella och sociala relationer, genom att dela upp livet i offentliga och privata sfärer och geografiskt dela upp och definierar de sociala positioner och platser som intas av individer och grupper. Städer etablerar mer eller mindre stabila uppdelningar slumpartade, lång- och kortvariga förbindelser mellan individer och sociala grupper. Stadens struktur och planering möjliggör och organiserar också cirkulation av information och strukturerar den regionala tillgången på varor och tjänster. Stadens form och struktur tillhandahåller enligt författaren det sammanhang i vilket sociala regler och förväntningar görs invanda.

Begreppet offentlig som ett ord som ursprungligen kommer från tyskans 'öffentlich' som betyder öppen, tillgänglig. (Lieberg: 1992, s. 97)

Lieberg, urbansociolog menar även att sättet man använder platsen på har betydelse för vilken grad av offentlighet de får och ger exempel på en allmän gata som betecknas som offentlig men som på grund av dess användning gör att andra upplever den som mindre offentlig. Det räcker inte med att en plats är öppen och

tillgänglig för alla vid alla tidpunkter. Den måste även användas på ett sådant sätt att inte någon har anledning att känna sig utestängd eller ovälkommen (1992).

Sören Olsson berättar att ordet offentlighet härstammar från tyskan och att ordböckernas översättning pekar på två skilda betydelser (2005). Å ena sidan kan det översättas med allmän, dvs. något som tillhör alla, är gemensamt för alla och som därmed inte kan monopoliseras av någon enskild via äganderättens privilegier eller ens statens - kommunens imperativ. Å andra sidan betyder ordet öppen eller tillgänglig. Man får inte utesluta andra människor från att vistas i offentliga rum eller på offentliga platser, man får inte kräva prestationer av något slag." Vad gäller begrepp som halvoffentligt och halvprivat förekommer en mer glidande skala att beteckna sfärer eller rum där tillgänglighet och kontroll var för sig är entydigt privata eller offentliga. Det halvoffentliga rummet är enligt Olsson tillgängligt för alla men har vissa restriktioner där man antingen måste betala för sig eller där det finns en enskild ägare som etablerar egna kontroller och har rätt att utestänga människor eller stänga själva rummet när det passar. Det halvprivata rummets tillgänglighet är ännu mer begränsat. Detta är avsett för en grupp människor och för andra som besöker dem. Olsson definierar det privata rummet som rummet för den enskilda personen eller familjen och där tillgängligheten därmed är mycket begränsad.

Nya familjekonstellationer

Familjesammansättningar

Familjemönstren har förändrats på senare tid och färre familjer stämmer överens med den traditionella kärnfamiljen. Nya benämningar för familjekonstellationer har uppkommit däribland enförälderfamiljer, styvfamiljer och homosexuella familjer. Ellinor Platzer, sociolog, beskriver de friare formerna för arbetslivets förändrade villkor medför en obalans mellan karriär och hemarbete (2007). Den nutida familjeformen har en annan karaktär än de tidigare där frivillighet och engagemang har ersatt tradition och tvång.

Det stora utbytet av privata och offentliga tjänster som ersätter kvinnans arbete i familjen har fått till följd en mer individualiserad enhet. Förutom föräldrarnas eget karriärarbete har familjemedlemmarna verksamheter utanför den egna familjen samt mer egenintresse att upprätthålla vid sidan av familjelivet. Livet i parförhållanden har blivit mer komplicerat och dåliga förhållanden accepteras allt mer sällan.

Industrialismen förändrade kvinnors position i samhället drastiskt (Platzer). På 1930-talet ökade arbetsmarknadens behov av högutbildad arbetskraft varpå många kvinnor började arbeta utanför hemmet. Kvinnor förväntades både lönearbeta och ta hand om sina familjer och hem. Arbetsdelningen i hushållet är inte längre en självklarhet uppbyggd på könslinjer utan har ersatts av den förhandlande familjen där individualismen är institutionaliserad. Kvinnan utför dock fortfarande betydligt mer hushållsarbete än mannen, och hon tillskrivs ett naturligt omsorgskännande och ordningen i hemmet anses säga mer om kvinnan än om mannen. Många kvinnor i karriären lider av tidsbrist och stress. De har långa intensiva arbetsdagar där

de utför det mesta av hushållsarbetet.

Enligt tidsskriften hem & hyra har Sverige störst andel singelhushåll i hela EU (2008). De flesta singelboende finns i Stockholm och nästan hälften av landets hushåll består av endast en person. Ändå byggs nya lägenheter ofta med kärnfamiljen i tankarna. (2008, 6 oktober). Hem & Hyra, s. 9. Hyresgästföreningen efterlyser kunskap om vilken typ av nya bostäder som behövs och refererar till ett examensarbete om en lägenhetsmodell som gjordes för var-annan-veckas föräldrar. I Hammarbysjöstad i Stockholm har ett kommunalt bostadsbolag nyligen byggt kollektivt hyreshus som väckt stort intresse hos allmänheten, främst enpersonhushåll (a.a.).

Sammanfattning

Upplevelsesamhället

Skänka mångfald av upplevelser genom olika karaktärer på rekreativa mötesplatser.

Att genom de rekreativa mötesplatserna verka för en integrerad stad där intresse och kultur i högre grad styr valet av rekreativ plats.

Virtuella mötesplatser

Genom planen säkra det fysiska mötet för att motverka hotet mot det sociala livet på den rekreativa platsen.

Öka det sociala livet på platsen genom en blandning av frivilliga-, sociala och nödvändiga aktiviteter.

Skapa den rekreativa platsen med hänsyn till Gehls 12 kvalitetskriterier för att verka för en trygghetsaspekt med hög trivsel faktor.

Urban rekreation

Få de rekreativa platserna att bidra till ett integrerat samhälle genom en förståelse för programmeringen av den rekreativa mötesplatsen.

Att ta fram en plan som inte enbart är planerad för konsumtion utan tar hänsyn till den lokala och regionala kulturen med brukaren i fokus.

Skapa platser som stödjer passivt övervakade platser och skänker trygghet åt platsen.

Ta fram en plan som tar hänsyn till den lokala kulturen för att skapa mening och identitet och som främjar olika platser i inre Nordpuls.

Offentligt & privat

En plan som understödjer det halvoffentliga rummet med öppna innergårdar. med bostadsgårdar som är formade så att de inte inbjuder till nödvändig rörelse utan en frivillig där känslan av att man är inne i ett halvprivatområde fås.

Offentliga platser som är öppna och tillgängliga för alla.

Platser som genom sin utformning inbjuder till interagerande med platsens design.

Nya familjekonstellationer

En plan som verkar för en mångfald av boendeformer. Verkar för mindre hushåll i vår tid av ökad andel pensionärer, singlar och ensamstående, där ensamheten i många fall är tydligare kan grannskapet komma att bli desto viktigare.

Mindre boendekomplex på lokal nivå stödjer mindre sociala nätverk.

B

Övergripande gestaltungsforlag till grund för Inre Nordpuls

I denna del resoneras kring ett gestaltungsforlag som formats utifrån bakgrund, förutsättningar och designmål för den nya stadsdelen.

DESIGNFRÅGOR

På vilket sätt kan Nordhavns identitet bevaras även om programmeringen och strukturen på platsen ändras?

Vad finns det då för lokal kultur att ta upp för identitetsskapande på inre Nordhavns rekreativa mötesplatser?

Hur utformas Inre Nordhavns rekreativa mötesplatser för att bejaka stadens diversitet av användare och verka för ett kvalitativt uppehålle ur rekreativ synpunkt?

Hur kan jag med ett övergripande koncept tillgodose diversiteten i användarnas rekreativa behov?

Vad ska de rekreativa mötesplatserna i Inre Nordhavn kunna i förhållande till varandra?

Hur förhåller sig platsen rent fysiskt till konceptet?

Dessa frågor kommer jag besvara på följande sidor genom mitt gestaltungsförslag.

Utgångspunkt för examensarbetet

BAKGRUND TILL TÄVLINGEN

Nordhamnsområdet innehåller idag en rad förvärvshamnaktiviteter. Området omkring levantkaj aväänds till container- och bilterminal och Sundmolen används till ankomstplats för övernattande kryssningsfartyg, som skiftar passagerare i Köpenhamn. Bullret dessa funktioner medför är inte i enlighet med den vision som önskas för området och är därför rekommenderade en kajsträckning längs kronlöbet som möjliggör en förvärvshamnaktivitet som inkluderar en ny kryssningsfartygskaj. Den föreskriva kajsträckningens placering och utformning skal tas hänsyn till och respekteras i tävlingen.

Som många storstäder expanderar Köpenhamn längs med vattnet och det enskilt största exploateringsområdet framöver är Nordhavn. Där ska stora markarealer som använts för hamnverksamhet frigöras för att ge plats åt en ny stadsdel för upp till 45 000 invånare.

Havnegränsen anger tävlingsområdets yttre gräns för utfyllnad.

1. Fiskerihavnen
Køpenhamns hamn (det nuværende Arealudviklingsselskabet) flyttede 1995 den tidligere Skudehavn og fiskerihavnen hit.
2. Københavns Fisketorv, åbnede 1999, låg før i Sydhavnen
3. ØTC-hallen
tillverkande av tunnelement till Øresundsbron blev støpt och skeppat från fabriken som blev byggd till förmålet.
4. Docken, en pakkingshall som 2006 gjordes om till kulturhus och restaurant.
5. Svanemøllehavnen, Danmarks största lustbåthamn med ca. 1.100 bådpladser.
6. Kalkbrænderihavnen, ett område som gjorts om under 1999-2005. Bland annat finns här nu ett Møbelhus.
7. CMP's hovedkontor, det dansk-svenska hamnsällskapet Copenhagen Malmö Port AB (CMP), som Arealudviklingsselskabet är dansk ägare av har huvudkontor här.
8. Bilterminalen, en rad bilmärken ankommer til Sjælland via Københavns Havn.
9. Containerterminal, största delen av containerna til Sjælland, typisk importvarer, avlastas från skepp vid Containerterminalen.
10. "Dronningehallen", nuvarande kryssningsterminal för kryssningsfartyg, som skiftar passagerare i Köpenhamn.
11. Indre Nordhavn, nuværende frihamnsområde, kommende stadsutvecklingsområde.

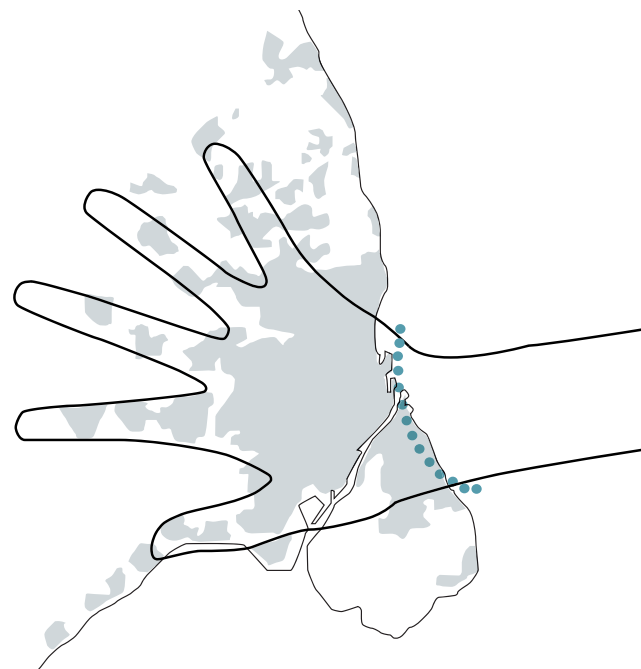
Läge i Öresundsregionen

NORDHAVN EN PLATS I ÖRESUNDSREGIONEN

Nordhavn ligger centralt i Köpenhamn och därmed i hela Öresundsregionen. Staden utgör tillsammans med Malmö en region med 3,6 miljoner invånare. År 2000 gav Öresundsbron möjlighet att betrakta de två områdena som en region som med en samlad potential styrker regionens position i förhållande till Europas andra storstäder.

Regionen är internationellt konkurrenskraftig med hänsyn till turism, kultur och högre utbildning. Köpenhamn är inne i en positiv utveckling från gammal industristad, där tävlingen är tänkt att stärka stadens position i kreativt och dynamiskt förvärvsliv. Många verksamheter flyttar till Köpenhamn för att komma närmre staden och köpenhamnarna, vilket ställer allt högre krav på staden. År 2025 räknar man med att vara omkring 45.000 fler köpenhamnsbor, vilket ställer staden inför nya utmaningar i form av boende, trafikstruktur etc.

NORDHAVN PÅ DEN URBANA KANTEN

Nordhavns placering är beläget på den urbana kanten enligt fingerplanen som publicerades 1947. Fingerplanens intention var att planera för lokalisering av den urbana tillväxten från handflatan ut till fingrarna utmed järnväg och motorvägar. Med den befintliga staden som centrum skulle det så småningom utvecklas sekundära centrum vid fingertopparna. Mindre lokala centrum var rekommenderade att lokaliseras kring järnvägsstationer. Landskapet mellan fingrarna skulle hållas fritt från bebyggelse och var menat för rekreativa syften.

DET REKREATIVA ARMBANDET

Nordhamn bildar tillsammans med Kastrup söbad och Amagerstrandpark början på ett pärlarmband av vattenaktiviteter till staden, såsom havsbad och lustbåthamn etc. Amager Strandpark och Kastrup Söbad är projekt som färdigställts de senaste åren för att Köpenhamnarna med ökade upplevelsevärden ska få ökad tillgänglighet till vattnet i staden.

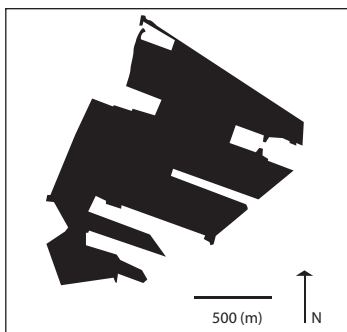
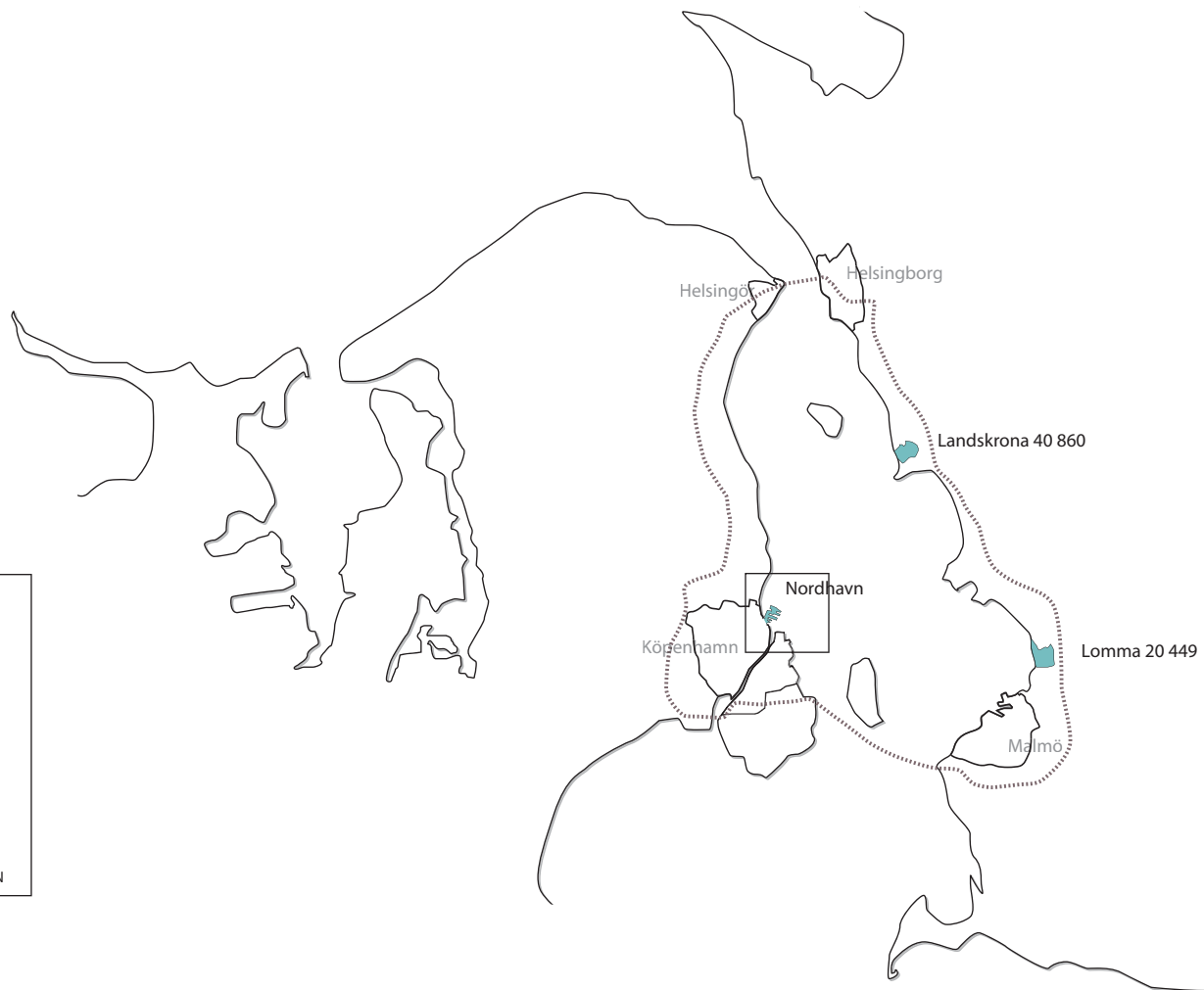

Förslag på hur Nordhavn kan ses som en del av det rekreativa armbandet, en av Köpenhamns vattenpärlor!

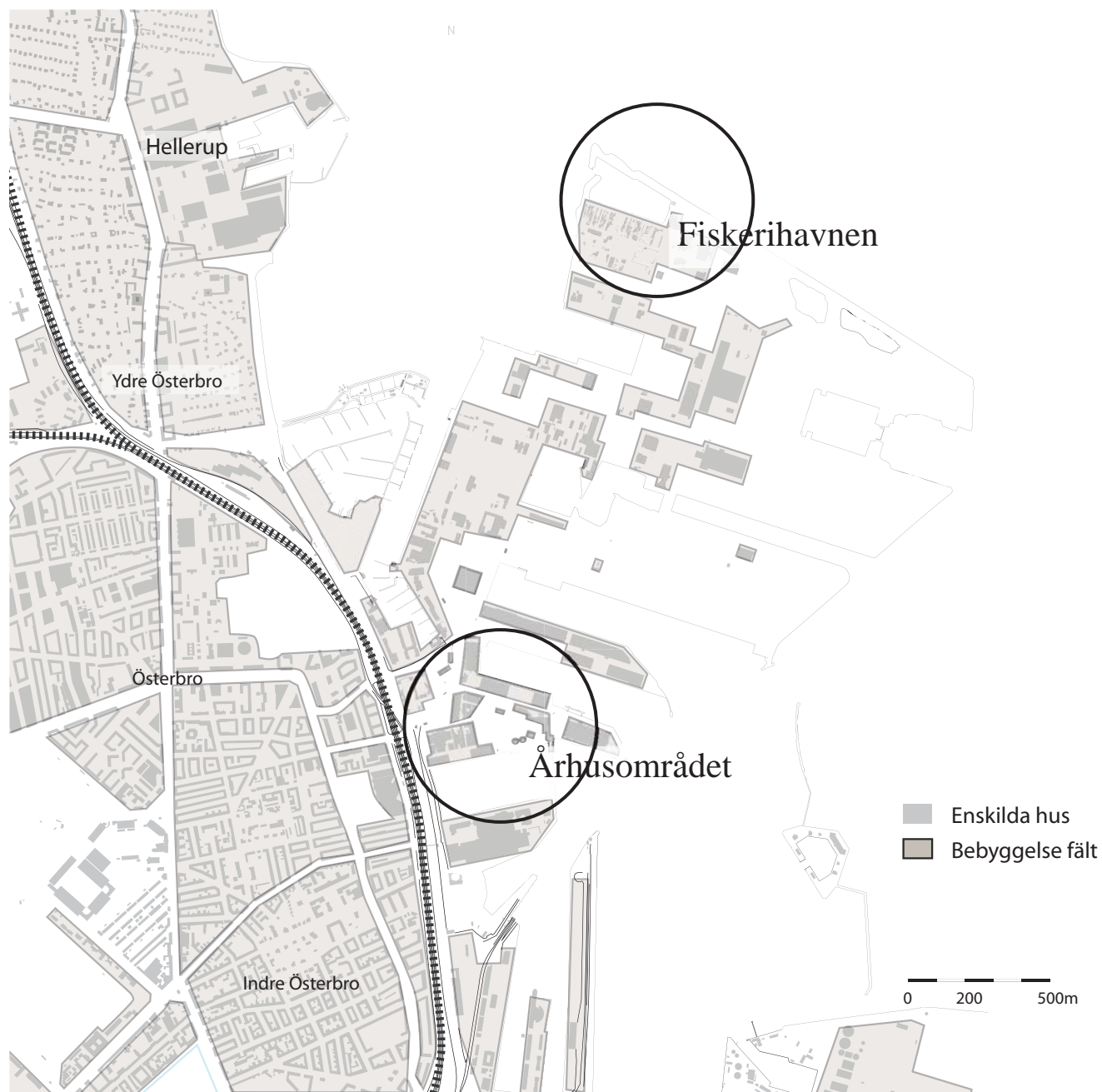
Storlek

NORDHAMN PÅ DEN URBANA KANTEN

Intentionen är att den nya stadsdelen fullt utbyggd kommer rymma 40.000 invånare. Detta motsvarar i folkmängd, Landskronas befolkning(på 40 860 invånare) och nästan dubbelt så mycket som Lommas (på 20 449), enligt Scb, 2008.

Storlek > 200 ha. Ett område lika stort som ca. 625 st. fotbollsplaner.

BEBYGGELSE

Norhavnsområdet angränsar på den av de fyra sidorna som inte har vattenkontakt, mot Österbro. Österbro karaktäriseras av bebyggelse från tidigt 1900-tal med slutna bostadsgårdar och små gårdsbildningar och platsbildningar. Bebyggelsehöjden varierar med upp till omkring 6 våningar.

Nordhavn är främst bebyggt i den södra och västra delen. Längs den västra kanten har man god utsikt över Hellerup. Från Östra sidan har man utblick över Köpenhamns stadssiluett medan man på i norra delen kan blicka över Öresund till Sverige och Barsebäck.

Bebyggelsestrukturen i befintliga Nordhavn karaktäriseras främst genom två områden, Århusgadeområdet och Fiskerihavnen, båda områdena är småskaliga. Århusområdet är bevaransvärda ur kulturhistoriskt perspektiv.

Fiskerihavnen karaktäriseras av små fiskebodas för maritim verksamhet, medan Århusgadeområdet idag innehåller kontorsverksamhet och bostäder. Området används till maritima aktiviteter såsom förvärvsfiske, segelklubbar och varv.

Bebyggelsestruktur

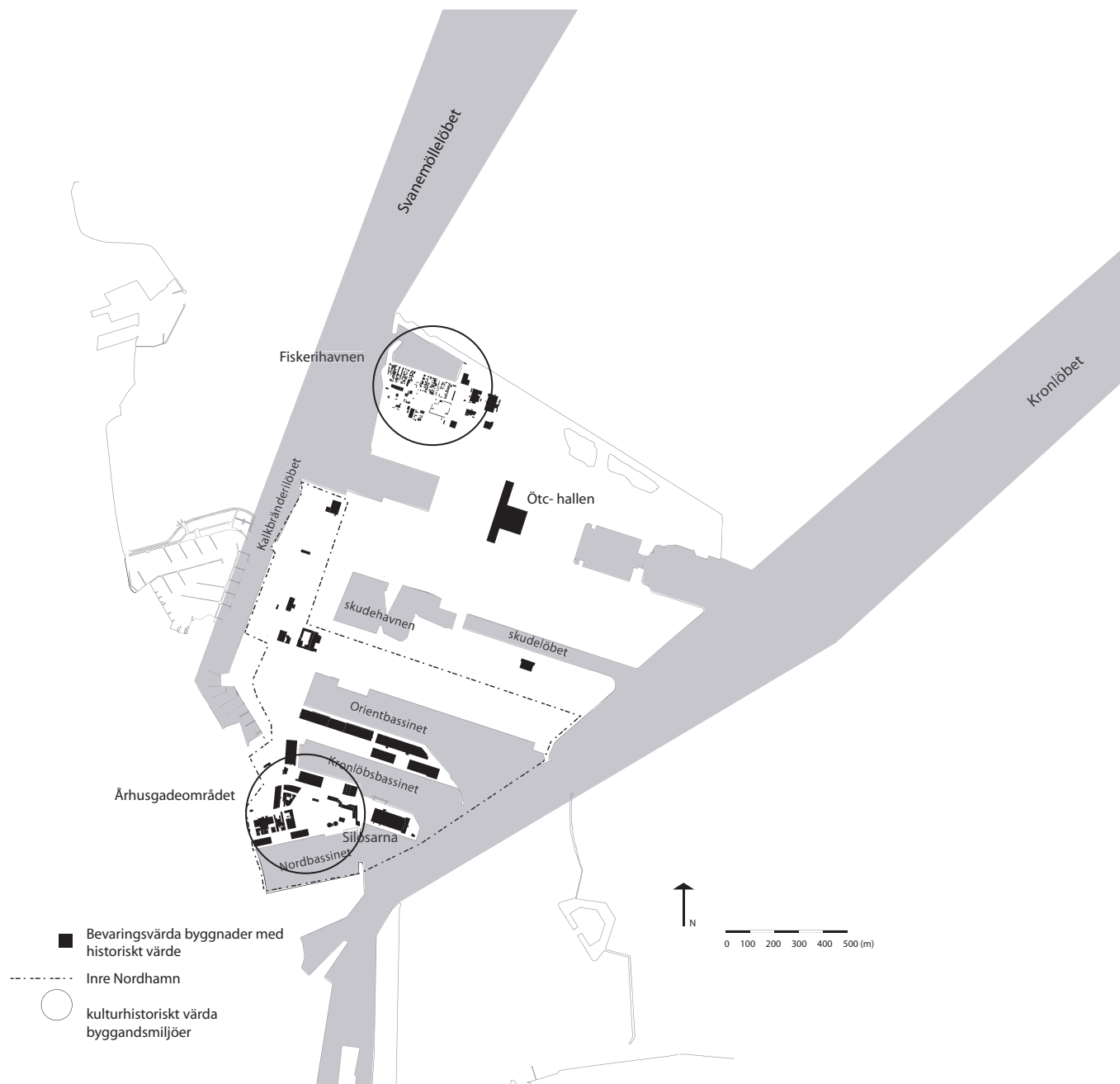
BEVARANSVÄRD BEBYGGELSE

Bebyggelsen i Nordhavn bär präg av att vara ett hamnområde med därtill hörande hamnmiljöer i stor och liten skala. Den etappvisa tillkomsten av landarealer för industrin har inneburit olika användning. Byggnaderna i Nordhavn är därför av blandad karaktär med både stora friliggande byggnadsvolymer, låga byggnader och plåtskjul.

Silosarna och krananläggningarna samt industrihallarna markerar sig i området. Inre Nordhamn är av stadsmässig karaktär, med tätare bebyggelse i olika skala medan den nordöstra delen är oexploaterad mark med mer naturkaraktär. Här uppe ligger Ötc-hallen som uppfördes för produktion av element till Öresundsbron.

Fiskerihavnen i nordväst med omkringliggande bebyggelse hyser ex. segelklubbar och förvärvsfiske och representerar en särskild pittoresk miljö med kulturhistoriskt värde.

Århusgadeområdet är kännetecknat för sin täta bebyggelsestruktur med små gator och oregelbundna platsbildningar samt stor variation i arkitektur och skala. Bebyggelsestrukturen här är bevaransvärd och har kulturhistorisk betydelse. Kartan till höger visar de befintliga hallar och hus som är värda att bevara i den nya planen.

Övergripande gestaltungsforslag till grund for Inre Nordpuls

BEFINTLIG RÖRELSE

Det befintliga vägnätet i området är byggt för att fungera praktiskt mellan dockorna, bassängerna och kajsträckorna. Den befintliga huvudvägen genom området sträcker sig från Nordhavns station i söder till Nordhavnstippen i norr. Järnvägen positionerar sig som en barriär till den nya stadsdelen. Gång och cykelförbindelser ut hit är eftersatta och kräver bättre förbindelser.

Köpenhamns kommun håller idag på att bygga ut metrolinjen som i framtiden kommer få en station på Österbro, nära Nordhavn. Från den planerade metrostationen går en boulevard med potential för utbyggnad av metrolinjen mot Nordhavn ovan jord. Det befintliga vägnätet och rörelsemönstret kommer ligga till grund för nya vägdragningar och rörelsestråk.

- Områdes väg
- Kvartersgata
- Gång & cykel förbindelse
- Planerad Metrolinje
- Potentiell påbyggnad
- S-tog stop
- Nordhavn station med 5 min promenaddiameter markerad

Landskapsstruktur

LANDSKAPSSTRUKTUR

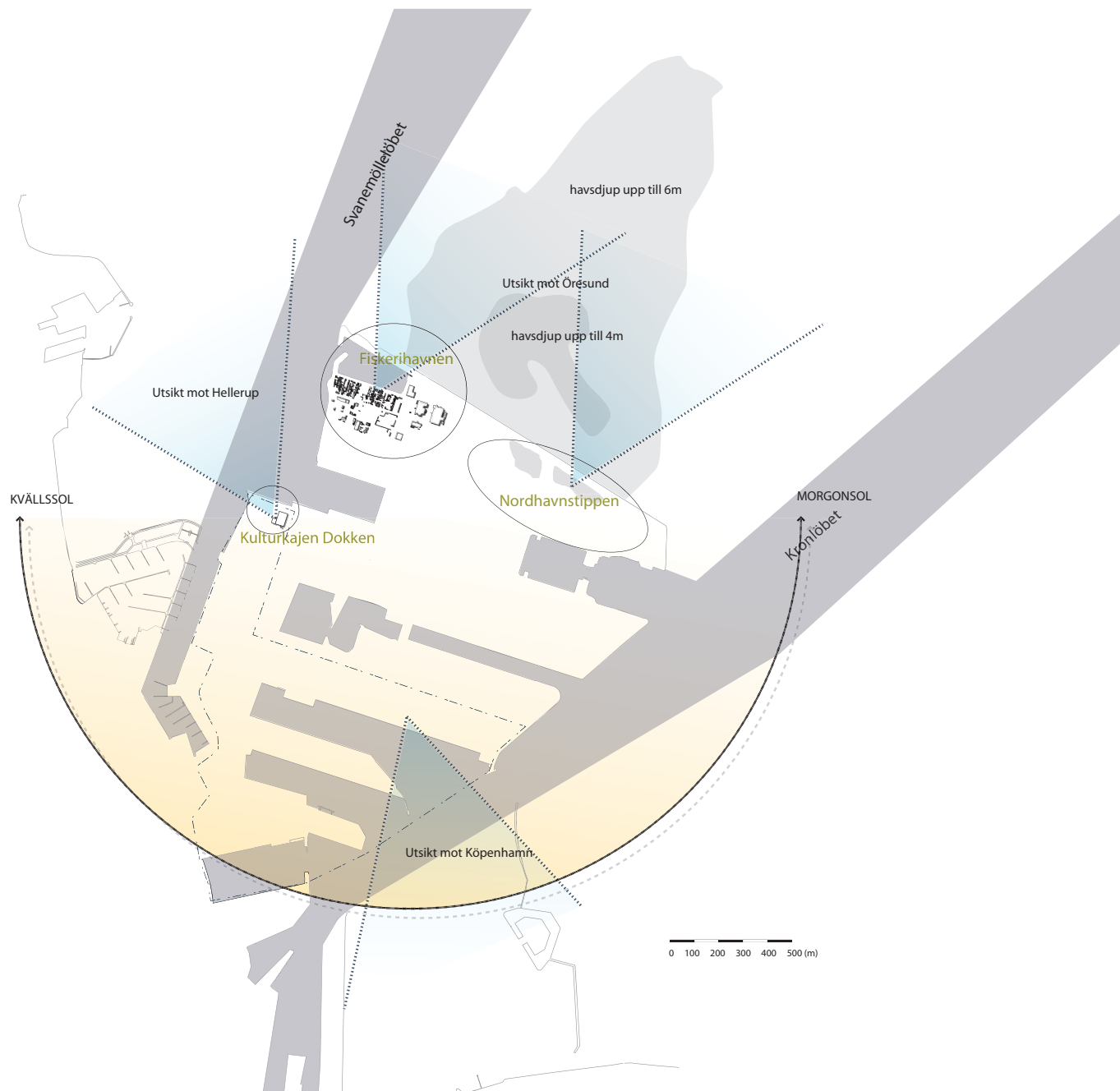
Landskapet i Nordhavn utgörs av kontraster mellan de tydligt definierade vatenrummen och det öppna havet.

Dess unika läge erbjuder vatten på tre sidor om området. Den industriella prägeln kontrasteras av unika naturvärden där Nordhavnstippen i nordöst har stort rekreativt värde, med naturkaraktär.

Nordhavnstippen är den bit av området där yttre Nordhavn möter Öresund med havsutsikt mot Sverige. Naturen här utgörs av växter som självsått sig. Nordhavnstippen upplevs som ett storskaligt landskapsrum med högt rekreativt värde med en rik flora och fauna.

- Grönområde med parkkaraktär
- Grönområde med sportkaraktär

MJUKLANDSKAP

De existerande landskapskvaliteterna i Nordhavn kan delas in under mjuklandskap respektive hårdlandskap. Mjuklandskapet ses här som de rekreativa värdena som karaktäriserar områdets geografiska läge och speciella kvaliteter såsom solläge, utsikter naturvärden men även kulturellt betingade rekreativa värden såsom kulturkajen Dokken och Fiskerihavnen.

Detta mjuklandskap kontrasteras av hårdlandskapet som med sin industriella prägel ger ett robust hårt intryck. Kontrasten skänker området rekreativ kvaliteter med högt upplevelsevärde av stark historisk karaktär och identitet.

Nordhavnstippen, Kulturkajen Dokken samt Fiskerihavnen är de platser i Nordhavn som representerar den rekreativa sidan av området. Här har man utsikt över båttrafiken som seglar in till och från området.

Vattenområdet norr om är markerat i planen till vänster. Havsdjupet har här ett spann på upp till 6m. Utanför denna markering blir det markant djupare. Topografin under vattenytan har därmed potential för eventuell utfyllnad.

Landskapsstruktur

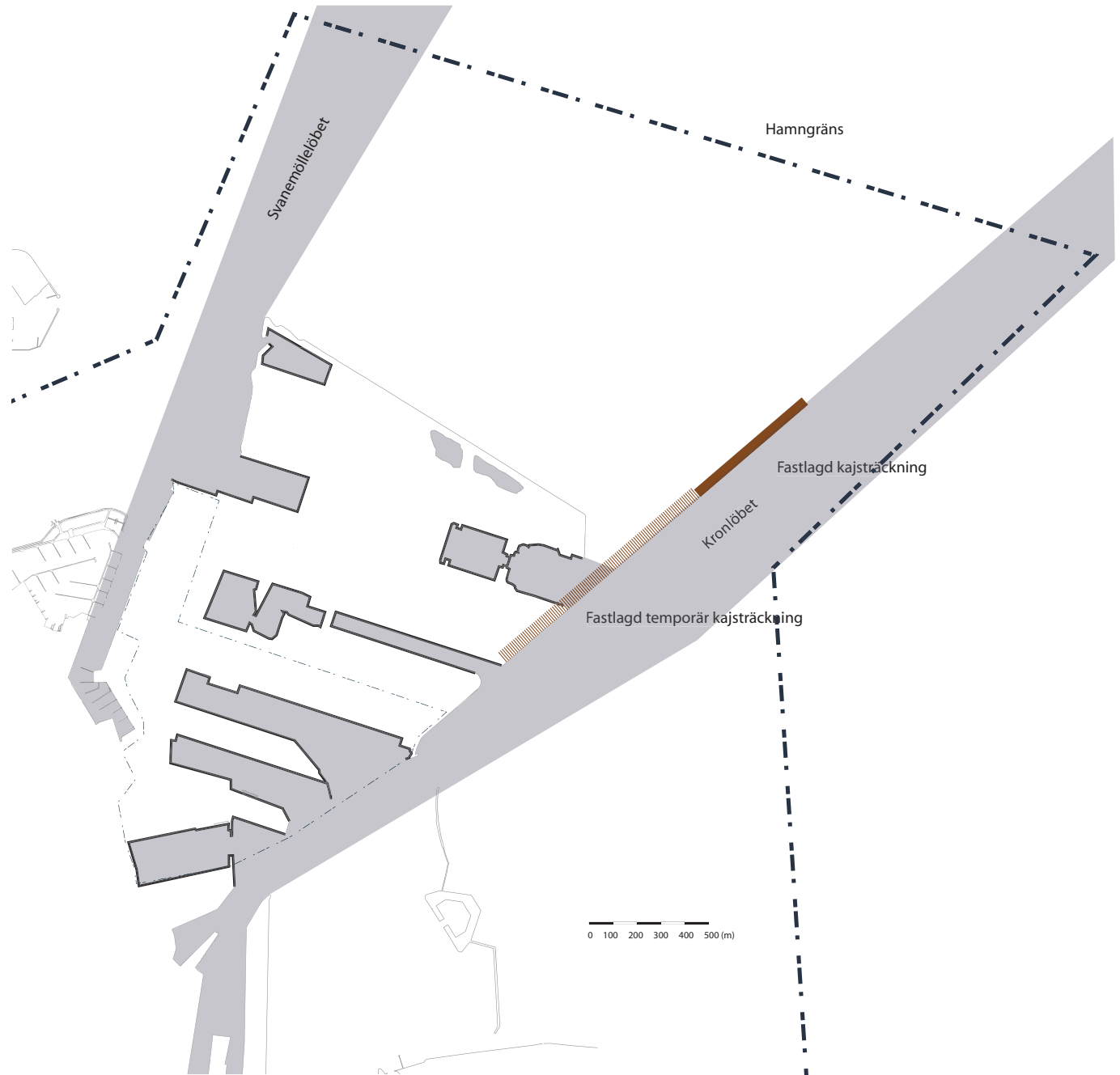
HÅRDLANDSKAP

Nordhavn har en karaktäristisk form med dockor, kanaler och bassänger. Den artificiella formen erbjuder ständigt närvarande vattenrum med ett stort användnings- och upplevelsevärde. Karaktäristiskt för upplevelsen av området som hamnmiljö ligger i att området karaktäriseras av helt olika vattenrum i skala och funktion med korta avstånd.

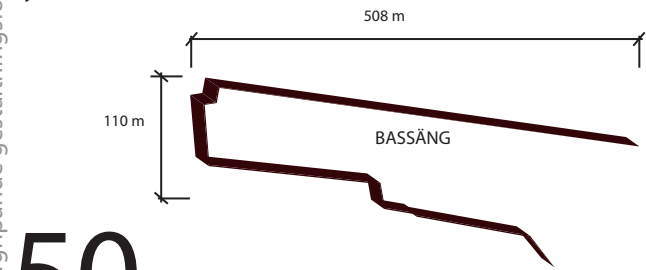
Den etappvisa tillkomsten av landarealer med olika användningsområden har gett området varierade karaktärgivande drag.

Den artificiella kanten till intilliggande vattenrum utgörs mestadels i de tre nedersta vattenrummen utav granit medan den längre norrut ersätts av stålkant. Den allra nordligaste kanten är av mer organisk form och utgörs av stenar som gräns mellan Öresund och Nordhavnstippen.

Vattnet är en den starkaste kvaliteten i området och har potential att bidra till att skapa identitet för den nya stadsdelen.

Övergripande gestaltningsförslag till grund för Inre Nordpuls

50

Exempel på storlek av existerande bassäng.

IDENTITET

Nordhamn = Aktivitet + material + skala

SKALA

Den artificiella formen kännetecknar stora delar av Nordhavn. Formen kontrasteras dock längst i norr av en organisk kant mot Öresund med utsikt mot Barsebäck vid klart väder. Den artificiella formen bildar vattenrum i olika skala som står i kontrast till det mer storslagna landskapsrummet som omger Nordhavn och erbjuder storslagna utsikter.

Kännetecknande för byggnaderna i Nordhavn ligger i kontrasten mellan skalor på existerande byggnader. Även de historiska platserna kontrasterar mot varandra i skala. Den storskaliga containerterminalen står i direkt motsats till det lilla Århusgadeområdet med sina snirkliga gator.

MATERIAL

Den unika placeringen i Öresund ger området vatten på tre sidor. Vattnet är ett av stadsdelens främsta material. Vattnet utgör den kvalitet som har gett upphov till industrins placering.

Man känner mystik på platsen genom de spår av verksamheter som finns kvar från industrin och som berättar en historia om platsen, såsom Nordhavnstippen, containerplatsen med sina lyftkranar.

Nordhamnsområdet innehåller på grund av dess historia robusta material såsom järn, granit, järnvägsspår, stålkanter, bassänger och dockor vilket gör att man kan återuppleva historien som gammalt industriområde.

AKTIVITET

Vissa av verksamheterna såsom containerterminalen med dess lyftkranar är fortfarande i gång och man kan höra hur de rör sig med en jämn takt och rytm. Frekvensen i aktiviteten är konsekvent, oavsett tid på dygnet.

Trots områdets industriprägel gör den direkta kopplingen till den rofyllda naturen att Köpenhamnsbon kommer hit ut för att njuta av naturen. Läget erbjuder tillgång till stadens havskant, vilket innebär utsikten över Öresund och möjligheten att njuta av den lokala fiskeverksamheten. Att titta på fisketrålar som kommer in med fångst, att fiska eller möjligen kika på fåglar är några av de aktiviteter som gör område attraktivt ur rekreativ synvinkel. Denna kontrast mellan den industriella aktiviteten och den rekreativa utgör en mystik och poesi för Nordhavn. Nordhavn har stor del i Köpenhamns karaktär som havsstad.

Aktivitet

PULS

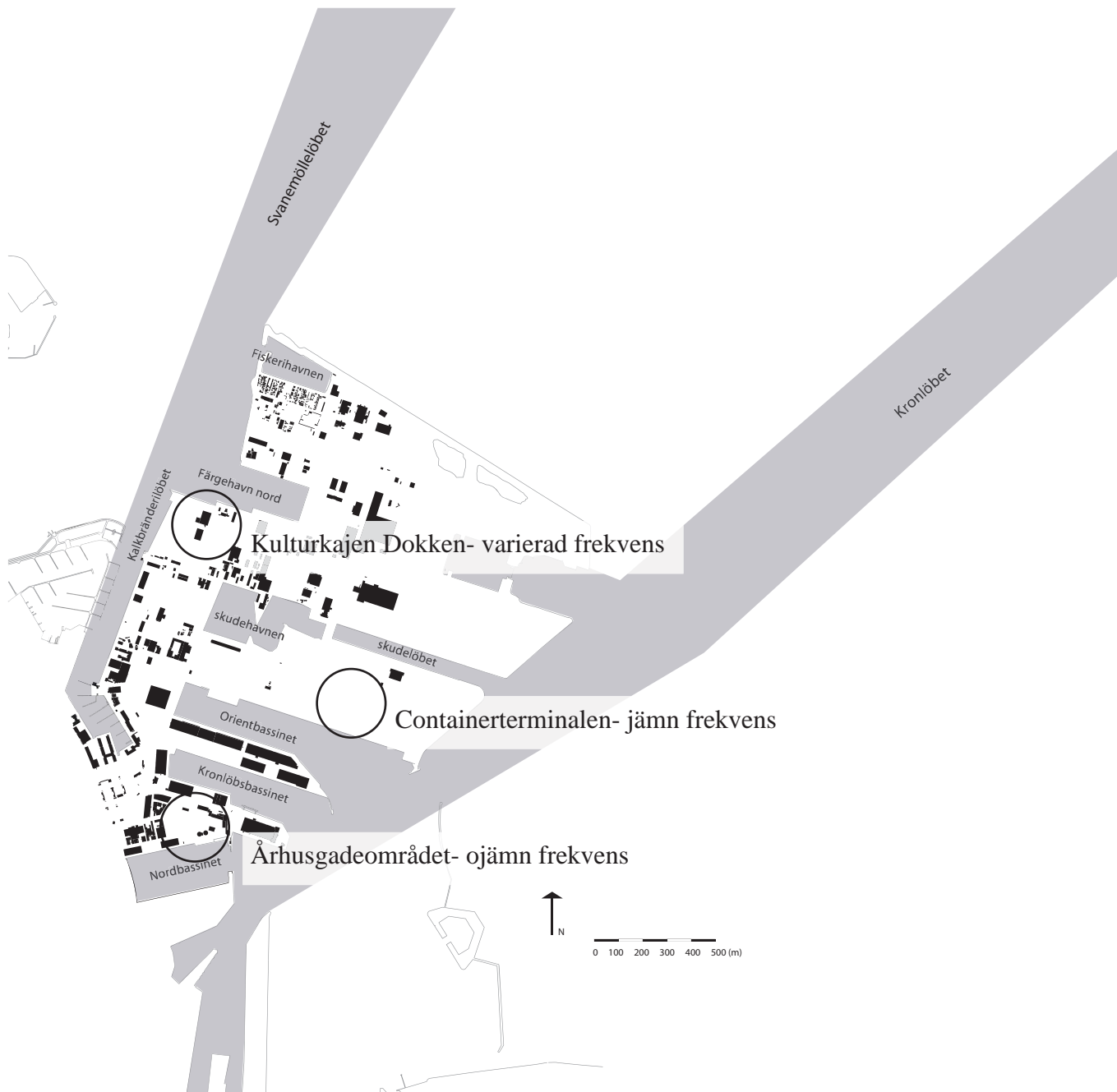
Den frekvens av aktivitet där en gång varit på platsen kan kategoriseras in under olika pulser.

Nordhavn består av tre huvudtyper av pulser.

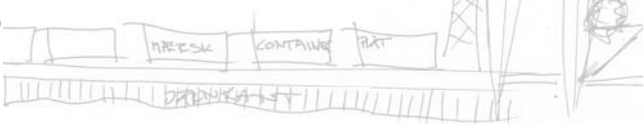
Den industriella pulsen representeras av Containerterminal med intilliggande bilterminal. Pulsen på platsen går i jämn takt, med konsekvent jämn frekvens som är samma året om.

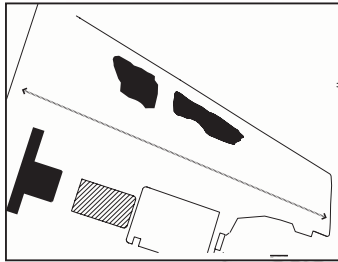
Kulturkajen Dokken utgörs av en mer rekreativ puls präglad av en industrihall som gjort om till ett kulturhus. Här är frekvensen av pulsen mer varierad, beroende på när aktiviteten inne i huset pågår.

Århusgadeområdet representerar en hög aktivitetspuls i ojämn takt. Området består mestadels av bostadshus och kontorsverksamhet. Frekvensen av pulsen är ojämn i högre grad än de andra två platserna beroende av livet på platsen och den aktivitet som pågår. Idag blandas bostäder här med kontor och industriverksamhet.

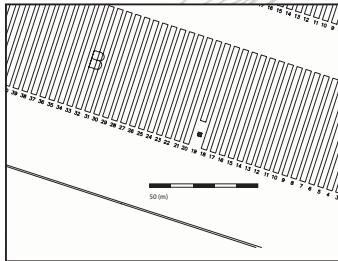

Övergripande gestaltningsförslag till grund för Inre Nordpuls

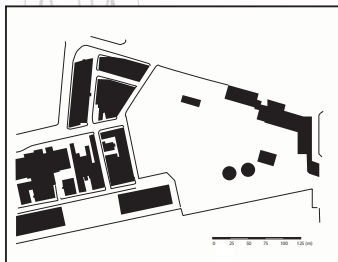

Nordhavnstippen

Containerterminalen

Århusgadeområdet

Fiskerihavnen

KONTRASTER I SKALA

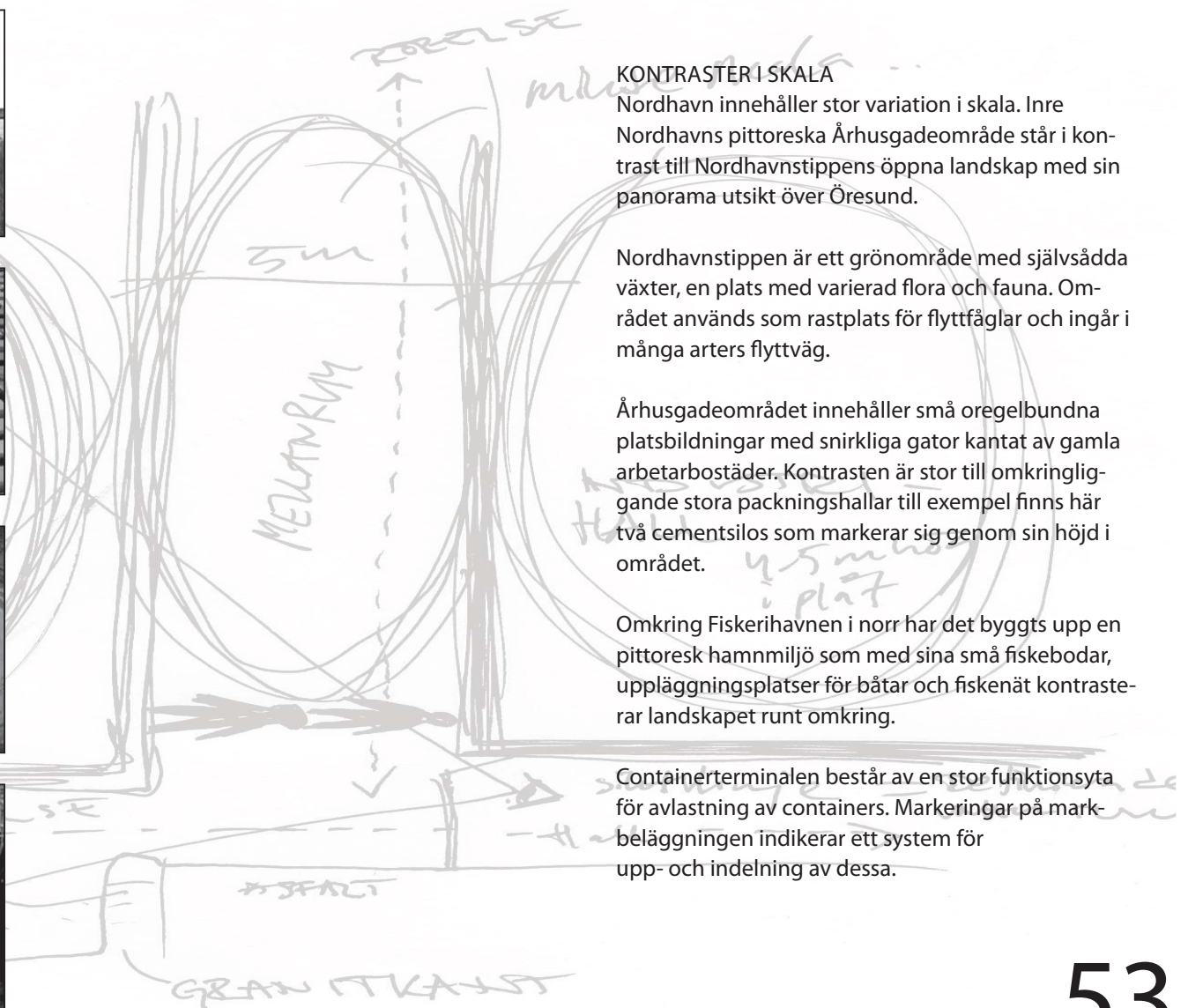
Nordhavn innehåller stor variation i skala. Inre Nordhavns pittoreska Århusgadeområde står i kontrast till Nordhavnstippens öppna landskap med sin panorama utsikt över Öresund.

Nordhavnstippen är ett grönområde med självsådda växter, en plats med varierad flora och fauna. Området används som rastplats för flyttfåglar och ingår i många arters flyttväg.

Århusgadeområdet innehåller små oregelbundna platsbildningar med snirkliga gator kantat av gamla arbetarbostäder. Kontrasten är stor till omkringliggande stora packningshallar till exempel finns här två cementsilos som markerar sig genom sin höjd i området.

Omkring Fiskerihavnen i norr har det byggts upp en pittoresk hamnmiljö som med sina små fiskebodas, uppläggningsplatser för båtar och fiskenät kontrasterar landskapet runt omkring.

Containerterminalen består av en stor funktionsyta för avlastning av containers. Markeringar på markbeläggningen indikerar ett system för upp- och indelning av dessa.

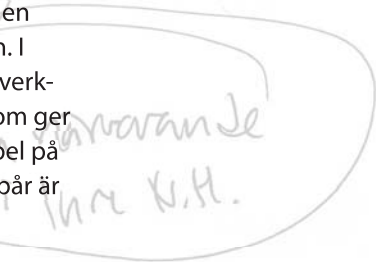
Material

MATERIAL

Robusta material präglar den industriella sidan av Nordhavn med transportanläggningar bl.a i form av järnvägsspår, kranar och kajplatser till gagn för hamnverksamheten.

Hamnbassänger och kanaler skapar den karaktäristiska kanten där land konstant möter vatten i den artificiella formen som kännetecknar Nordhavn. I

Inre Nordhavn präglas området av industriella verksamheter med byggnader och tillbyggnader som ger området ett industriellt och rått uttryck. Exempel på material som existerar i hamnverksamhetens spår är granit, betong, trä, järnspår och gatsten.

KONTRAST I SKALOR, MATERIAL
NATURLIGT = KULTURELLT

SILOS & INDUSTRIBYGGNINGAR
MOT MINDRE BYGGNINGAR
I VIKHUSGADEOMRÅDET &
FISKEPLANTNER.

Befintlig tallrad...

- liten skala mellan
Platåhall & vattenkant!
Tydligt definierade vattenrum!

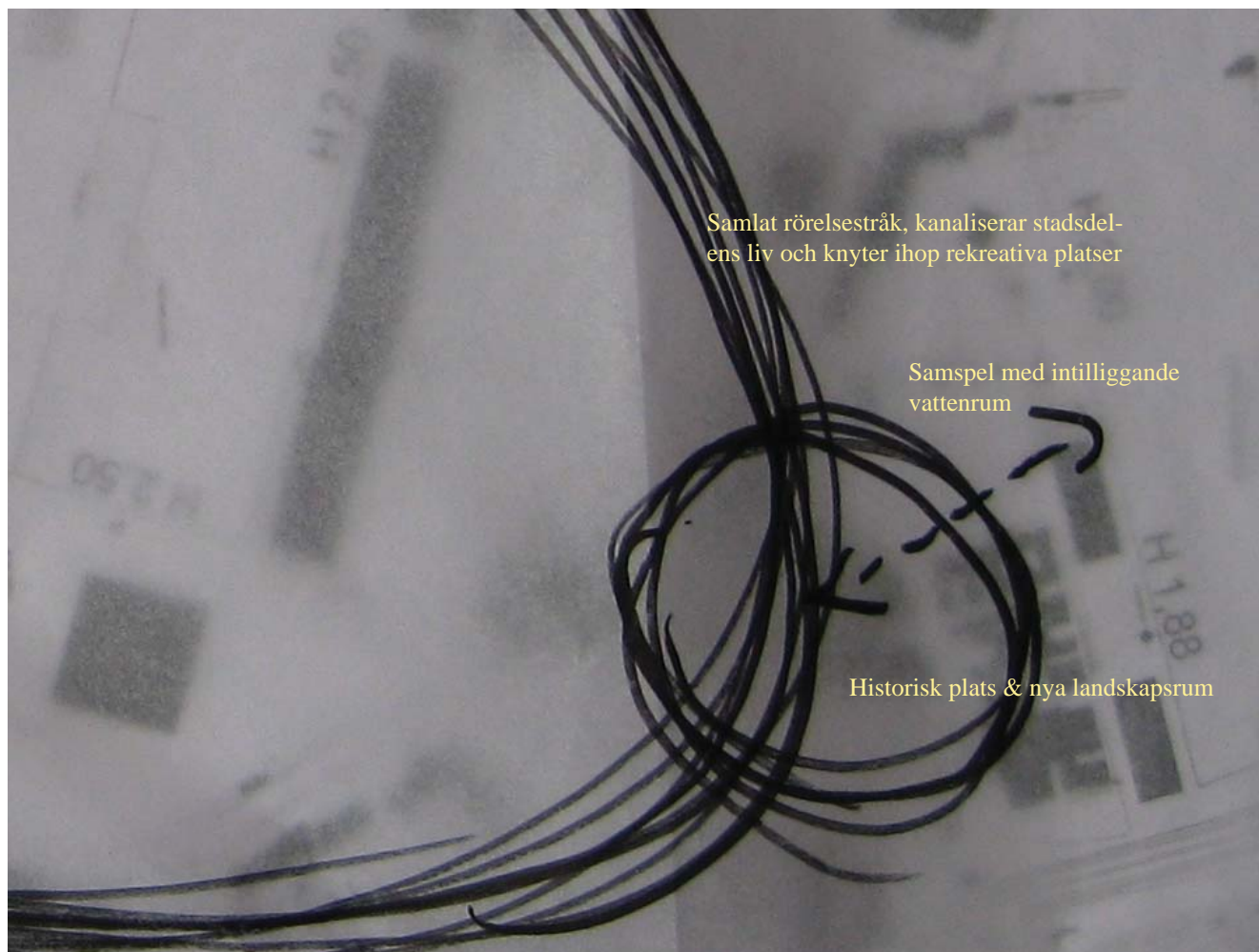
Kontrast i skalor - inre Nordhavn
i motsats till
Stora fönster typ
Punktskyttor etc.

Storre närvarande av natur långt

PULSERANDE LANDSKAPSRUM

Konceptet bygger på att förbinda historiska platser i det befintliga Nordhavn med nya rekreativa landskapsrum i det nya Nordhavn. Varje påhäftat landskapsrum samspelar med det intelligande vattenrummet i olika skala och puls. Vid historiska platser sker detta med karaktär från den forna pulsen.

Köpenhamns nya stadsdel **Nordpuls** är summan av sina rekreativa mötesplatser!

NORDPULS

Konceptet puls bygger på såväl identitet som framtidsvisioner om det nya stadslivet. I en hållbar stadsutveckling spelar de rekreativa mötesplatserna en viktig roll. Detta är utgångspunkten för förslaget.

POETISKT SKIMMER

Det poetiska skimmer som vilar över Nordhavn med kontraster i skala, material och aktivitet är den karaktäristika av områdets identitet som förslaget tar till vara på. Landskapet i Nordhavn utgörs av kontraster och möten, mellan stor-, och småskalighet och mellan det industriella och det rekreativa.

Förslaget Nordpuls omvandlar den gamla industriaktiviteten till ny energi, genom att använda puls som metod och tillvägagångssätt för få till ett vibrerande och dynamiskt stadsliv. Förslaget tar till vara områdets poesi genom att bevara de kontraster i skala, material och puls som finns i området idag.

PULS

Den befintliga pulsen utgörs av kontraster mellan aktivitetspuls och vilopuls där aktivitetspulsens representeras av de industriella verksamheter som är eller har varit igång genom historien. Genom att låta de en gång industriellt aktiva platserna utgöra de nya hög pulserande områdena i den nya stadsdelen bevaras historien i den nya stadsdelen, Nordpuls.

De rekreativa platserna i den nya stadsdelen kommer genom indelning i högaktivitetspuls, aktivitetspuls och lågaktivitets puls tillsammans tillmötesgå diversiteten av användare i den nya stadsdelen. Präglad av den lokala och regionala kulturen kommer de rekreativa platserna i Nordpuls tillgodose, en diversitet av användare. Genom det rekreativa behovet hos användaren vänder sig platsen genom dess vision om sin framtida puls till olika användargrupper genom intresse snarare än exempelvis ålder och tillhörighet. På så vis verkar förslaget mot

en integrerad stadsdel där målet genom en vision om platskaraktär speglar användningen på platsen.

Inre Nordpuls historiska platser, Containerterminal, Kulturkajen Dokken samt Århusgadeområdet stärks i sin karaktär och blir Inre Nordpuls främsta rekreativa platser. De nya mötesplatserna i Inre Nordpuls binds samman av ett samlat rörelsestråk som med sin organiska form verkar överordnad planen. Stråket verkar för en miljövänlig stadsdel samtidigt som den utgör det primära transportsättet i den nya stadsdelen. Genom en indelning av pulsfiler, högaktivitets-, aktivitets-, och lågaktivitetsfiler kan användaren ta sig fram på ett önskvärt miljövänligt sätt i den nya stadsdelen. Det samlade rörelsestråket medför en trygghet genom en kanalisering av möten.

SKALA

Den robusta känslan i Nordhavn bevaras i det nya förslaget genom att låta gamla industrierhallar vara kvar som identitetsskapande element med historisk prägel i det nya Nordpuls. Kontrasten i skalan mellan byggnader som existerar idag bevaras genom att låta den nya bebyggelsen inordna sig i den befintliga strukturen. Gamla industrierhallar kan exempelvis bli till offentliga verksamhet exempelvis som konserthall, kulturhus, biograf, simhall, saluhall etc. Den regionala och lokala kulturen bör gynnas i den mån det är möjligt. Danmark som är framstående inom en rad kulturella genrer såsom gastronomi, film och mode där de stora packningshallarna och dylikt med omgivande plats kan fungera som kännetecknande orienteringsmärken i den nya stadsdelen.

MATERIAL

Vattnet är Nordhavns främsta material. De olika vattenrummen delas in i mindre rum genom att låta det nya rörelsestråket antingen tangera eller passera genom platsen. På så sätt minskas avståndet mellan platserna på var sin sida av bassängen och dockorna. Historiska element och material såsom järnvägsspår, granitkanter tegelgavlar och lyftkranar bevaras och skänker en historisk prägel och identitet till platsen.

Bakgrund till fysisk utbyggnad av Nordhavn

MARKPROGRAM TILL GRUND FÖR GESTALTNING

De 40.000 invånare och 40.000 nya arbetstillfällen som enligt tävlingsprogrammet ska skapas i den nya stadsdelen kräver ny landmasseutfyllnad.

Den samlede Nordhavnsarean utgör i dag ca. 200 ha. Inre Nordhavn utgör en första fas i utvecklingen av den nya stadsdelen, tänkt att inrymma 40.000 m² bebyggelseyta där 70.000 m² yta är tänkt att bevaras från existerande byggnader.

BEBYGGELSESTRUKTUR

Bostäder & förvärv

De första etapperna av utbyggnaden sker i inre Nordhamn, område 1, 2a och 2b. Inre Nordhamn har ett grundareal på 60 ha. Område 1 kan enligt tävlingsprogrammet rymma upp till 500.000 m² byggnadsareal och 2a och 2b vardera 200.000 m². Det ska planeras för lika många kvadratmeter bostäder som förvärv.

Offentliga institutioner & Service

Nordhavn förväntas enligt tävlingsprogrammet innehålla 3-4 nya skolor, 30 daginstitutioner och ett antal fritids- och ungdomsutbud. I inre Nordhavn förväntas det etableras 7 daginstitutioner och en skola.

Detaljhandel

Det värderas att Nordhavn fullt utbyggd kan innehålla ett samlat butiksareal på 50- 60.000 m².

Kultur och idrottsfaciliteter

Ska vara med till att skapa stadsliv, fritidsliv och lokal identitet.

Exploateringsstalet, måttet på tätheten i bebyggelsen = bruttoarea / totala markarealet

BEFINTLIGA NORDHAVN:

Total markyta: 323583,5 m²

NORDPULS:

Total markyta: 2 887 735 m²

Total bebyggelseyta: 3 500 000 m²

Total bostadsyta: 1 795 600 m²

Exploateringsstal: 1.21

Detta innebär ca 45 m² bostadsyta i genomsnitt per person i den nya stadsdelen.

Ett normalt exploateringsvärde för en stad ligger mellan 0,05 upp till 3.21.

befintliga nordhavn1 933 583 m2

Totala utfyllnadslandmassa 954 152 m2

Norpuls totala bebyggelseyta 3 500 000 m2

Norpuls totala bostadsyta 1 750 000 m2

500 m

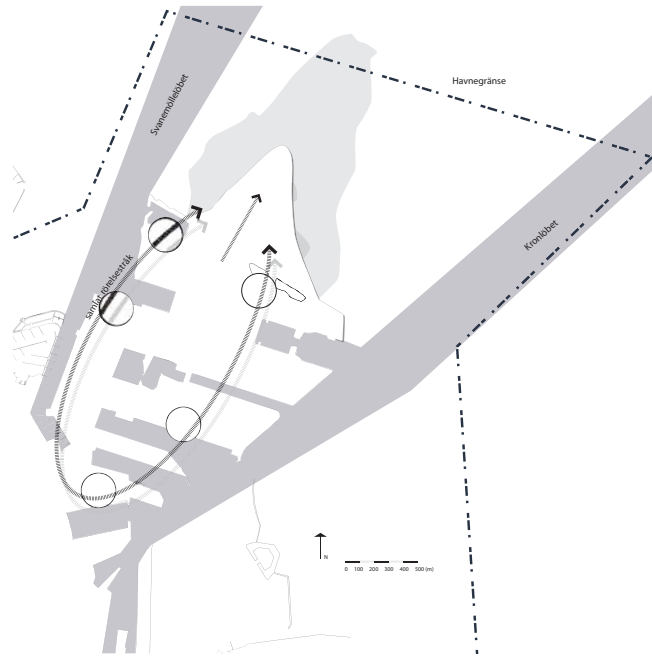
45 m2 genomsnittsyta per person

Ny landmasseutfyllnad

Övergripande gestaltungs-förslag till grund för Inre Nordpuls

Förslaget baseras på ett samlat rörelsestråk som knyter ihop historiskt viktiga platser i det befintliga Nordhavn med nya rekreativa landskapsrum i den påbyggda delen. Samtliga platser kommer att samspela med intelliganda vattenrum i olika skala.

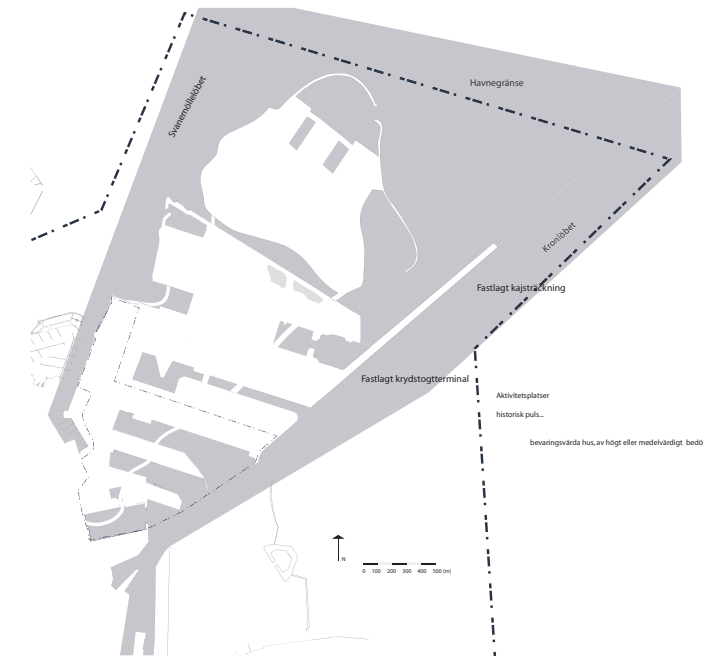
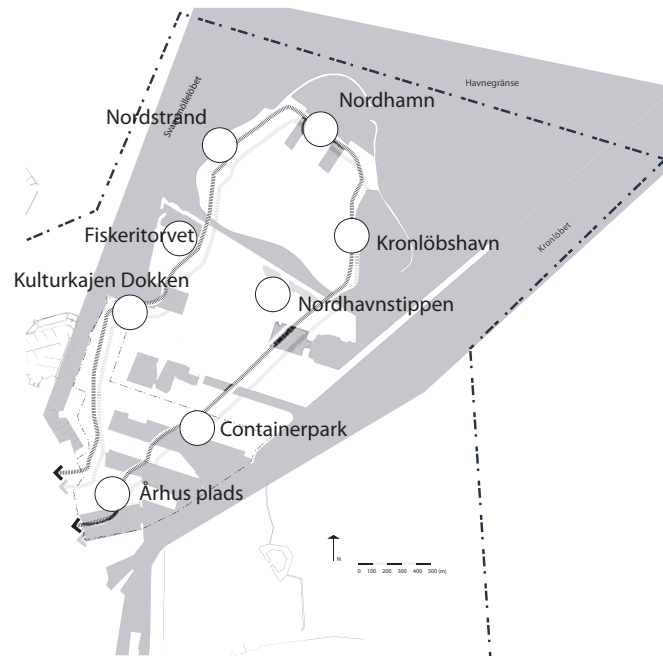

Landmassan expanderar åt norr längs existerande topografi. Den nya landmassan ges en organisk form som speglar den existerande yttre organiska kanten till Öresund.

Den nya landmassan expanderar så långt att ett exploateringsstal för den nya stadsdelen på ca: 1,21 uppnås. Referensen på densitet och bebyggelsetäthet motsvaras av Bo01 området i Malmö.

Kontraster mellan det artificiella landskapet och det mer organiska formen med nordhavstippen åt norr konkretiseras i mötet mellan den organiska formen och de två större artificiella bassängerna i norr. Det nya hamnrummet blir det yttersta landskapsrumet i den nya stadsdelen. Den befintliga Nordhavstippen ges en buffertzön som skydd till sitt existerande fågelliv genom ett vattendrag som får skilja den nya påbyggnaden från existerande landmassa.

Den bruna markeringen visar på en för tävlingsprogrammet fastlagd kajsträckning, dit överlevande hamnverksamhet kan lokaliseras ett par år framöver. Det samlade rörelsestråket är tänkt att förbinda de två landmassorna på två ställen.

Den östra förbindelsen kommer även att innefatta en metrolinje. Det samlade rörelsestråket kommer ledas genom Nordhavnstippen och följa kuststräckan genom i huvudsak tre stycken större landskapsrum.

Resultatet av den nya landmassutformningen.

Nordpuls

STRUKTUR

Organiseringen av planen till den nya stadsdelen strävar efter ett rikt stadsliv med en diversitet av rekreativa landskapsrum. De rekreativa mötesplatserna ska alla erbjuda något unikt för såväl Köpenhamns- som Nordpulsbon. Det samlade rörelsestråket verkar med sin organiska form överordnat resten av strukturen. Stråket som är av hög rekreativ karaktär kanaliserar den nya stadsdelen liv och fokuserar på det dagliga mötet för såväl nödvändiga-, soch sociala-, och frivilliga rörelser.

Nya landskapsrum som häftas på rörelsestråket är Nordstrand, Nordhavn, Kronlövshavn. Stråket förbinder i Inre Nordpuls Nordhavnstippen, Ötc-havn, Containerpark, Århus plads, Kulturkajen Dokken samt Fiskerihavnen.

SAMLAT RÖRELSESTRÅK

Stråket kommer verka som en självdestination i sig och kommer ge Nordhavn en identitet samtidigt som den ger den nya stadsdelen ett tryggt rörelsestråk igenom området. Inom ramen för hållbar stadsutveckling under 2000-talet sätter Nordhavn fokus på Social hållbarhet, i form av aktivitet, rörelse och mötesplatser. Stråket fungerar som ett urbant element, brett nog att rymma olika slags pulser, såsom vilopuls, aktivitets puls och maxpuls.

Det samlade rörelsestråket tillsammans med metron gynnar en miljövänlig stad. "Den gröna rörelsen" i den nya stadsdelen går i enlighet med tävlingsprogrammets vision om grön trafik.

Det samlade rörelsestråket blir genom sin organiska form överordnat övriga trafikstrukturer vilket betyder prioritering vid korsningar, stoppsignaler etc.

Stråket föbinder de stora landskapsrummen och har koppling till samtliga vattenrum i området. Det förbinder såväl historiska platser i befintliga Nordhavn som nya rekreativa landskapsrum i resten av stadsdelen. Detta gör att det fungerar i en rekreativ aspekt av hög naturkaraktär.

Slutstationen för metrolinjen är Nordhavn, den stora hamnen i norr, för lustbåtseglare och badgäster, invånare m.fl.

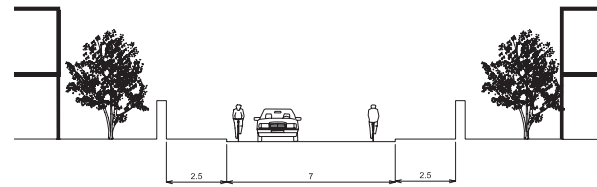
Trafik

TRAFIK

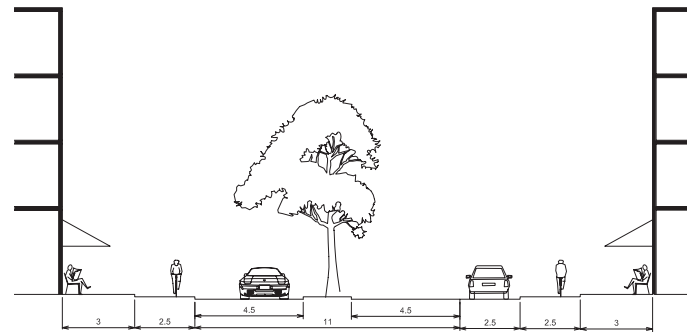
Huvudvägen och områdesvägarna bygger på en utökning av det existerande vägnätet. Kvartersgatorna bygger vidare på detta vägnät och skapar tillgänglighet genom området. I den nyare delen av Nordpuls leds kvartersgatorna från områdesgatorna i en riktning som gynnar siktstråk från bebyggelsemassan ut mot havet.

METRO

I den nya stadsdelen ska som planprogrammet efterfrågar och som en åtgärd mot ett ekologiskt hållbarhetstänkande kollektivtrafiken prioriteras. Metron kommer vara ovan jord och vara en del av det prioriterade rörelsestråket genom området. På det sättet ges genom den visuella kontakten, belysning och metrostationer en trygghetsaspekt åt stråket dygnet runt. Besökare, arbetare och invånare kan lätt orientera sig i det nya Nordhamn som binder samman den nya stadsdelen med resten av Köpenhamn.

Kvartersgata

Områdesgata

Huvudgata

METRO

En ny cityring planeras från Köpenhamns kommun, denna beräknas vara klar år 2018.

Förslaget bygger på den planerade metrodragningen från Poul Henningsens plads ut mot Nordpuls. En metrolinje som är tänkt att gå ovan jord. Genom att planera för en metrolinje som till stora delar följer det planerade samlade rörelsestråket ges stråket liv dygnet runt och passiv övervakning. Tanken är att de sex större landskapsrummen ska få metorhållplatser som katalysatorer till stadslivet.

Hållplatserna ligger aningen närmare varandra inom inre Nordpuls, där det beräknas vara tätare kontext och högre puls är i yttre Nordpuls.

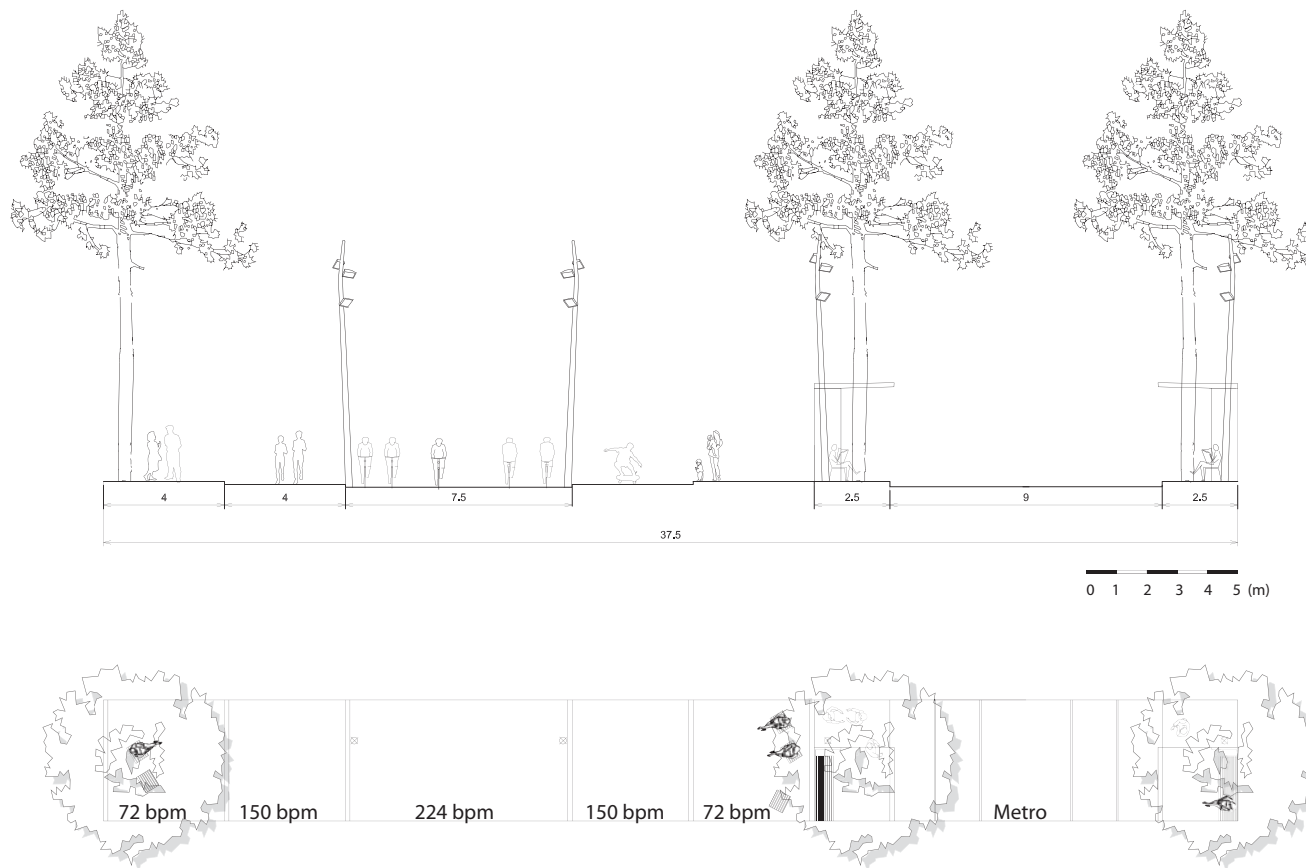
Referensbild från Barcelona. Ett exempel på hur man med metro ovan jord lätt kan ta sig mellan olika stadsdelar

kanalisering av stadsdelens liv

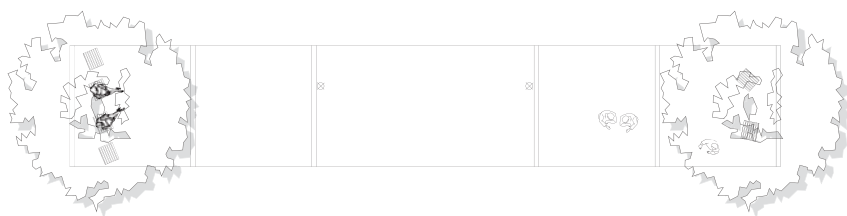
Konceptet Nordpuls transformerar den gamla industripulsen till ny energi. Olika platser vänder sig genom sin vision om puls till olika användare i den nya stadsdelen, invånare som besökare.

Pulsen som speglar frekvensen av aktiviteter på platsen konkretiserar visionen bakom platskaraktären. Historiska platser i det befintliga Nordhavn stärks i sin identitet med hjälp av den lokala kulturen i form av befintlig aktivitet, skala och material, med bibehållande av industriella element och material som historiska avtryck. Pulsen används här som metod och tillvägagångssätt för att bajaka stadens diversitet av användare.

Stråket verkar ur rekreativ synvinkel som en självdestination i sig för Köpenhamnsbon, där historiska platser "häftas" på stråket, tillsammans med nya rekreativa landskapsrum. Samtidigt fungerar det rent funktionsmässigt som transportsträcka till, från och inom den nya stadsdelen för besökare och invånare.

Stråket delas in i tre olika pulserande fack. mätt i beats per minute/bpm. Det mellersta facket, det högpulserande är tänkt att fungera som ren transportsträck i den nya stadsdelen medan facket längst ut med lägst bpm fungerar ur mer rekreativt perspektiv. Genom det längre pulserande facket ges en direkt kontrast till platserna som stråket antingen tangerar eller skär igenom.

Materialet är av olika karaktär och består i mellersta pulsacket av gummiuppblandad asfalt som är hälsosamt för knäna etc och samtidigt fungerar för olika typer av motionärer såsom skateboardåkare och joggare.

Stråket är indelat i tre pulssfack där maxpulsan syftar åt att nå ett mål, att i snabb hastighet ta sig mellan två destinationer. Aktivitetspulsan verkar i ett mer rekreativt syfte där hastigheten är lägre. Den tredje pulsfilen är i rent rekreativt syfte och låter besökare som invånare och arbetare ta sig igenom stadsdelen på ett lättorienterat sätt. Stråket fungerar ur en trygghetsaspekt med aktiva och passiva möten (främst visuell kontakt). Det fungerar förutom från ett socialt perspektiv även från ett mänskligt hållbarhets perspektiv med vikt på hälsa.

Rörelsestråket är till stor del av sträckan kantad av metron som hjälper boende i stadsdelen motivera att ta rörelsestråket på sin väg från området mot övriga Köpenhamn. Konceptet svarar på tävlingsprogrammets vision om framtidens hållbara stad med vikt på stadsliv, en levande stad, en stad för alla och med grön trafik.

Rörelsestråket genererar stadsliv både ur nödvändig, frivillig, och social aspekt. Stråket kanaliserar stadens huvudsakliga flöde genom stadsdelen vilket verkar ur en trygghetsaspekt.

Det önskade stadslivet genereras förutom genom rörelsestråket även från huvudplatserna som med hjälp av metrostop och funktioner som är placerade tillsammans efter vision om platskaraktär fungera som katalysatorer för stadslivet.

historiska platser

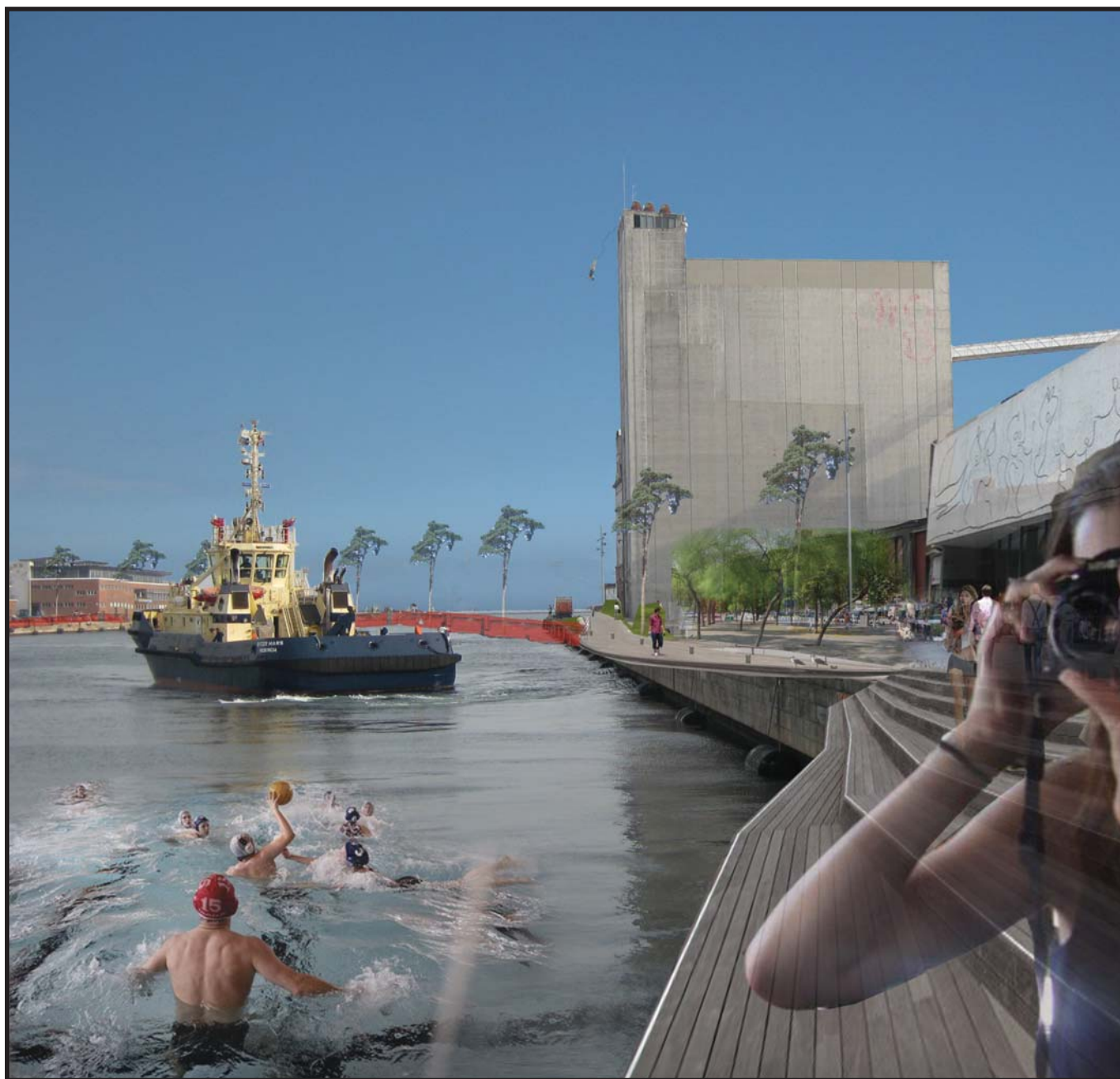
SAMMANLÄNKANDE AV HISTORISKA PLATSER

Fotocollaget ovan är en inspirationsbild som visar hur Inre Nordpuls samlade rörelsestråk delar in de befintliga dokkorna, kanalerna och bassängerna i mindre vattenrum som kan samspela i sin mindre skala med omkringliggande kontext.

Med utgångspunkt i befintlig situation, befintliga förhållande och existerande kvaliteter, vad gäller landskapsstruktur, bebyggelsestruktur och rörelsestruktur utarbetas i enlighet med konceptet och visionen en ny plan för den nya stadsdelen.

Hamnarnas karaktär av de omgivande industribyggnaderna är tänkt att speglar sig i flexibilitet och funktion på platserna runt omkring.

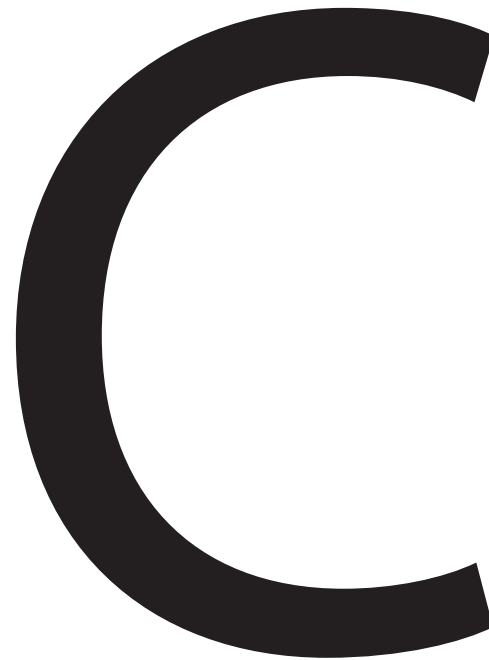
Den forna aktivitetspulsens lokaliseras i Inre Nordhavn till tre huvudtyper av pulser. Varje plats ligger naturligt genom sin historia som industrihamn i anslutning till vattnet. De historiska platsbildningarna har genom vardera verksamhet direkt samspel med vattenrummet intill.

SAMMANFATTNING

Huvudstrategin bakom planeringen av Inre Nordpuls rekreativa mötesplatser

Det ter sig som att de flesta av stadens mötesplatser verkar ur ett kommersiellt syfte, något som hämmar en diversitet av användning på platsen. Jag anser att motsatsordet till kommersialism är kultur. Den viktigaste strategin som jag tar med mig till planeringen och organiseringen av Inre Nordhavns rekreativa mötesplatser blir att verka för en diversitet av aktiviteter på platsen genom en kulturell programmering, en strategi som säkrar att stadens rekreativa mötesplatser inte enbart verkar ur ett kommersiellt syfte. Istället bör de ta utgångspunkt i platsens identitet som tillsammans med den lokala och regionala kulturen kan ge en karaktär på platsen.

Tre rekreativa mötesplatser med Inre Nordpuls
som urban kontext

Denna del förklarar planeringen bakom tre av Inre
Nordpuls rekreativa mötesplatser som tar utgångspunkt
i den lokala kulturen.

INRE NORDPULS

Hur bör Inre Nordhamns rekreativa mötesplatser förhålla sig till sin urbana kontext för att bejaka diversiteten av brukargrupper i den nya stadsdelen?

I denna del kommer jag förklara på en mer detaljerad nivå hur de tre överordnade rekreativa mötesplatserna i Inre Nordpuls, kulturkajen Dokken, Århusplats samt Containerpark förhåller sig till konceptet för stadsdelen.

Programmeringen av den enskilda rekreativa mötesplatsen går i Inre Nordhamn i linje med den vision jag utarbetat för den nya stadsdelen, där konceptet blir ett bevarande av områdets identitet, genom puls material och skala.

Den urbana rekreativa mötesplatsen avser inte enbart gröna rekreativa områden utan innefattar ett vidare begrepp där begreppet kultur spelar stor roll, kultur

som fångar områdets identitet och användarnas livsmönster. Gestaltungsplanen för Inre Nordhamn stödjer den lokala kulturen och skänker därmed identitet åt platsen samtidigt som den motverkar ett enbart vinstinriktat syfte. Därigenom gynnas den kollektiva lyckan som hjälper till att skapa mening och identitet samtidigt som den bidrar till ett mer långlivatuppehälle på platsen. Med utgångspunkt i användarna verkar den lokala kulturen som stadsdelens generatorer för ökat stadsliv med ett socialt perspektiv. I enlighet med vad Olsson skriver krävs en djupare förståelse för begreppet kultur men som han påpekar handlar det om att lyfta fram erfarenheter, traditioner och lokala initiativ tillsammans med föreningslivets och olika gruppers mötesplatser.

I vår tid av komplexa relationer och förändrade familjekonstellationer med överlappande i tid och rum och i takt med att fritiden blir mindre och mindre, är det av stor vikt utifrån en social hållbarhetsaspekt att planera för gemensamma platser i vardagslivet. Ett exempel på hur detta kan ta sig uttryck är att arbeta fram olika former av boendekomplex. Olika modeller där olika typer av boendeformer samspelar med halv offentliga och halv privata platser. Den halvvoffentliga platsen skulle kunna bli tillgänglig för allmänheten genom antingen en kommersiell del som friskiscenter eller kafé. Platser av mer halvprivat karaktär skulle kunna erbjuda allmänheten inbjudan som åskådare till eventuella evene-

mang. Boendeformerna skulle kunna vara olika stora och gynna en heterogen blandning människor allt från pensionärer och barnfamiljer till studenter, invandrare och styvpappor.

Jan Gehl skriver om frekventa möten, att dessa i samband med vardagsaktiviteter ökar chanserna att etablera kontakt med grannarna, att undehålla nätverk och vänskap på ett enkelt sätt. I enlighet med detta samt även för att stärka känsla av trygghet och tillhörighet anser jag det viktigt att planera för samlade rörelsemönster även på lokal nivå, grannskapsnivå.

Det överordnade förhållningssättet till Inre Nordpuls framtida rekreativa mötesplatser är att motverka dagens kommersialistiska utveckling på den rekreativa mötesplatsen. En stad som riktar sig till alla är inte privatägd och vinstintresserad. Det är en stad som är summan av sina offentliga mötesplatser. Där man genom kontexten och rörelsemönster skapar platser åt invånarna, baserad på kultur. Kultur som jag anser vara ett motsattsord till kommersialism.

Kultur och fritid är det som för Nordpuls ska verka för ett identitetsskapande samt länka den nya stadsdelen till sitt sammanhang och övriga Köpenhamn. Offentlig service är viktiga element i skapandet av en hållbar utveckling. Dessa servicefunktioner, så som skola och dagis, har en viktig del i det nya stadslivet då de verkar

som naturliga mötesplatser med stor omsättning av folk. Inre Nordpuls organiseras därför så att dessa funktioner placeras vid platser intill det samlade rörelsestråket med god tillgänglighet för cyklister och fotgängare etc. De nya aktivitetsplatserna i Nordpuls förstärks som pulserande platser av metrohallplatser som katalysatorer för att bidra till en förstärkning av platserna som naturliga mötesplatser.

Intentionen bakom Inre Nordpuls rekreativa mötesplatser har varit att skapa rum som kan avspegla och styrka den historiska karaktären på platsen. Utvecklingen av Nordpuls tar därför utgångspunkt i platsens potential och kvaliteter tillsammans med den unika placeringen. Konceptet att transformera den forna industripulsen till ny energi börjar i Inre Nordhamns befintliga byggnader, där den gamla verksamheten byts av verksamheter till gagn för den nya stadsdelen med utgångspunkt i den regionala och lokala kulturen.

Förslaget tar till vara den befintliga skalan i området. De stora hallarnas enorma volymer bibehålls till sin skala men bryts upp i olika funktioner innanför. De byggnader som inte har något värde arkitektoniskt sett ersätts av en nya byggnadsstruktur med samma volym. I vissa fall fungerar de befintliga hallarna som skal ofta i plåt som samlar olika verksamheter såsom passager, saluhall,

konsthall, affärer, restauranger etc. Från andra våningen lokaliseras kontor och bostäder och på ett ställe löper rörelsestråket rakt igenom den gamla hallkonstruktionen och vidare upp mot parkrummet i "Aktivitetsparken". Landskapet blir således en mix av äldre hallar, nya byggnader tillsammans med små och stora platsbildningar i olikartade pulser inriktade på olika intressegrupper med bejakande av den lokala kulturen.

De befintliga vattenrummen med dess artificiella form aktiveras som hamnrum med småbåtar, havsbad etc. Kulturstråket kompletteras med en kulturbyggnad utskjuten i vattnet som en destination i den lokala kulturarenan för musik, teater, film och olika lokala verksamheter.

Reflektioner från teoretiska delen att ta med vid planeringen av den nya stadsdelen

Vad är då den lokala & regionala kulturen som kan tänkas stärkas i den nya stadsdelen?

Som underlag för att planera för den lokala kulturen använder jag mig av det material som kom med tävlingsprogrammet. I detta medföljde text från en workshop där planerare och lokala och verksamma Nordhavnsbor samarbetar. Det följde även med en undersökning från 2006 om kulturanvändare i Köpenhamn.

Undersökningen visar att Köpenhamnsbon i större utsträckning än resten av Danmarks befolkning är kulturanvändare. Exempelvis hade hälften av de tillfrågade varit på pop- och rockkonsert, hälften har sett teater, 40 % har använt kulturhusen och 2/3 har besökt konstutställningar, det senaste året.

I samband med Nordhamnstävlingen hölls en workshop med temat klimat & hållbarhet där 300 deltagande invånare diskuterade hur man bl.a. kan styrka en hållbar kultur.

INVÅNARNAS ÖNSKEMÅL

var bl.a.:

- * "Subkultur af kunstnerne, men det skal gøres på en ny måde, så vi ikke bliver smidt ud"
- * "Det er vigtigt at bevare nogle af de gamle områder. Kunstnerne vil jo ikke have det nye"
- * "I Budapest har man en industribygning, hvor der er mulighed for at få en masse små handlende ind."
- * "Vigtigt med baggårde"
- * "En lagune eller et havnebad ville være fedt!"

REGIONAL KULTUR

Danmark är framstående inom exempelvis, film och gastronomi, något som kan tas tillvara som ett steg i realiseringen av en ny stadsdel med lokal och regional förankring.

Det Danske Filminstitut är framgångsrikt inom världsfilm. Där Lars von Trier med Dogme 95, med regler om ljud (direktinspelat), ljussättning (naturligt ljus) och kamera (handhållen) åstadkom ett lågbudgetmanifest som blev framstående inom filmindustrin. En satsning på lokaler skulle kunna innebära att befintliga gamla industrihallar kan tas i anspråk av inspelningsstudior. Dessa kommer skänka ett ofärdigt och flexibelt rum med rätt

intryck där kreativiteten kan växa samtidigt som den skänker identitet till omgivningen.

För allmänheten är Danmark mest känt för sina smørrebrød men många av de köpenhamnska restaurangerna har fått en rad av de eftertraktade stjärnorna i Guide Michelin vilket gör Danmark världsledande inom gastronomi. Gamla industrihallar kan bli till en gastronomiska undervisningslokaler, där lärlingsrestauranger kan ta plats i det offentliga rummet med uteserveringar etc.

En annan funktion som kan tänkas ta plats i de gamla industrihallarna är mode. Danskt mode marknadsför sig internationellt med märken som Bruuns bazaar och Day Birger et Mikkelsen.

Många av Danmarks unga, aktiva designers har gjort Köpenhamn till något av ett modecenter i Norden.

LOKAL KULTUR

En stor del av den regionala kulturen är idrotts- och föreningslivet. En etablering av idrotts- och kulturfaciliteter tar utgångspunkt i den önskade breda sammansättningen av invånare i stadsdelen men även den köpenhamnska idrotts- och kulturbilden med koppling till vardagen

och livsstilen. Idrotten har både ett värde i sig själv då den bygger på lust, fascination, begejstring samtidigt som den bidrar till en hälsosammare livsstil, förhöjd livskvalitet, ökad integration och ett bredare socialt liv.

I Nordpuls kan man tänka att etablera följande offentliga idrottsfaciliteter som proportionellt sett stämmer överens med övriga Köpenhamns antal*:

Nordpuls		Inre Nordpuls
Idrottshall	18	4
Badhus och simanläggning	1	0
Idrottsanläggning	1	1
Skridskoranläggning	1	1
Bollplaner	16	8

* avrundade siffror enligt en artikel som medföljer tävlingsprogrammet

De mest populära idrottsgrenarna bland vuxna köpenhamnsbor har undersökts*:

- * Jogging/ Motionsspår (30%)
- * Simning (26%)
- * Motionspromenader (18%)
- * Fotboll (12%)

* Gymnastik (12%)

* Cykling (11%)

* Aerobic (11%)

* Dans (11%)

* Yoga (11%)

* "Voksne Københavneres kultur- og fritidsvaner 2006" från kultur- og Fritidsforvaltningen, Københavns kommune.

Förslaget tar utgångspunkt i de unika platserna som idag och genom historien karaktäriserar områdets puls och låter dessa bli katalysatorer i den nya stadsdelens liv.

MÖTESPLATSER

Stadsdelen är tänkt att locka invånare från samtliga stadsdelar i Köpenhamn med sitt rörelsestråk och sina unika rekreativa mötesplatser med upplevelser på och vid vattnet. Med det nya rörelsestråket är det lätt att orientera sig i den nya stadsdelen. På detta sätt gör man vattensidan tillgänglig för alla stadens invånare. De många lustbåthamnar som planeras gör det möjligt för Köpenhamnsbon att få en egen båtplats, något som idag är svårt att få.

RÖRELSE

Den nya stadsdelen verkar för ett brett utbud av butiker och offentliga institutioner främst placerade omkring huvudgatan som får karaktär av ett urbant aktivt stadsrum som förbinder inre- med yttre Nordhamn.

Rörelsestråket binder samman varierade pulsplatser, olika rekreativa urbana stadsrum med varierande karaktär, beroende på lokalisering, kultur, historia och vision. Det kopplar samman alla stadens aktiviteter och innehåller handel, verksamheter och boende. Alla platser i det nya området är unika med sin egen karaktär och identitet och främjar var och en stadsdelens egna kultur- och idrottsutbud.

KATALYSATORER FÖR STADSLIVET

LOKAL KULTUR

Det nya stadslivet med förankring i den lokala kulturen tar sin utgångspunkt i befintlig verksamhet. Kartan till höger visar på verksamheter i Inre Nordhavn som i den nya stadsdelen kan bevaras. Verksamheterna med sina respektive packningshallar är en del av den lokala kulturen som kan lyftas fram och stärkas och vara exempel på katalysatorer till den nya stadsdelens liv.

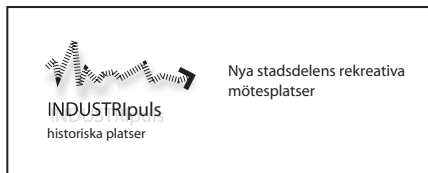
Kulturkajen Dokken och Århusgadeområdet bidrar till befintliga Nordhavns kulturliv med kulturella arrangemang och verksamheter av lokala konstnärer.

Fisketorget ligger intill Ligger i anslutning till Fiskerihavnen. Torget innehåller plats för Nordhavns förvärvsfiske och erbjuder även lokal fiskehandel.

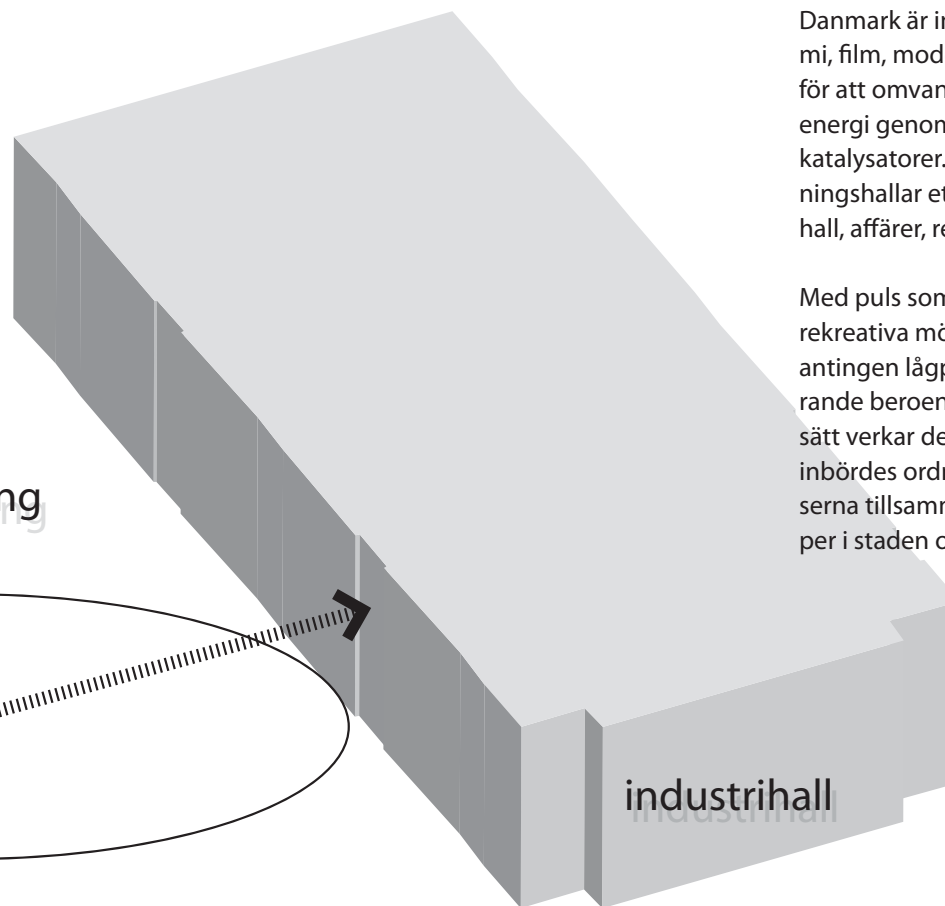
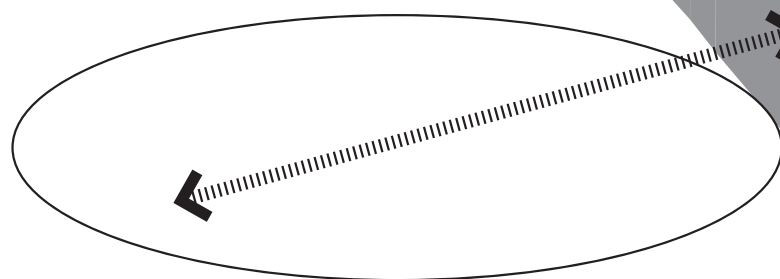
4 Pakehuse på Sundmolen består av fem stora sammankopplade lagerhallar. Pakehusene uthyrs till verksamheter som inriktat sig på möbelimport, belysning och design. Funktioner som i programmet önskas bevaras och utbyggs. Packningshallarna kan bygga om till och på.

Pakhus 40 skal enligt tävlingsprogrammet bevaras med hänsyn till de förmål som hyr och tecknat avtal.

Samspel med omgivning

Danmark är internationellt ledande inom gastronomi, film, mode för att nämna några. Potential finns för att omvandla den forna industripulsen till ny energi genom den regionala och lokala kulturen som katalysatorer. Befintliga industrierhallar så som packningshallar etc. kan omvandlas till saluhall, konsthall, affärer, restauranger m.m.

Med puls som koncept riktar sig den individuella rekreativa mötesplatsen till en viss typ av rekreation, antingen lågpulserande, pulserande eller högpulserande beroende på intresse från brukaren. På detta sätt verkar den rekreativa mötesplatsen och deras inbördes ordning för en integrerad stadsdel där platserna tillsammans täcker spektrat av användargrupper i staden oberoende av ålder, etnisk bakgrund etc.

TRE MÖTESPLATSER I INRE NORDPULS

TRE TYPER AV URBAN REKREATION I INRE NORDPULS.

Hur förhåller sig Inre Nordpuls plan till den nya stadsdelens diversitet av brukargrupper? På följande sidor kommer jag visa på organiseringen bakom de tre överordnade rekreativa mötesplatserna Kulturkajen Dokken, Århus plads samt Containerpark och kan således ses som en förklaring till hur konceptet som metod kan realiseras i praktiken.

Kartan visar hur planeringen av Inre Nordpuls kan tänkas ske. Ett överordnat grepp är att arbeta med siktstråk genom bebyggelsen och visuellt knyta ihop landskapsrummen. Det samlade röreslestråket följs från Containerpark mot norr av metrolinjen. Inre Nordpuls får tre metrohållplatser. Cirkeln runt hållplatsen markerar en fem minuters promenad i diameter. Tre större rekreativa landskapsrum fås och ett antal mindre platsbildningar mellan bebyggelsen. Gårdarna hålls halvoffentliga och halvprivata.

PULS SOM METOD

Puls > Frekvens av aktiviteter

AKTIVITETER = nödvändiga + frivilliga- & sociala rörelser

Pulsen blir en metod och ett tillvägagångssätt som karaktäriserar frekvensen av användningen av platsen.

Nordpuls är tänkt som en stadsdel för alla köpenhamnare med en blandning av aktivitetsrum i varierande skala där styrkan ligger i kontrasten mellan det aktiva rummet och det alldeles stilla landskapet. Pulsen speglar den frekvens av användning det historiskt sett varit på platsen.

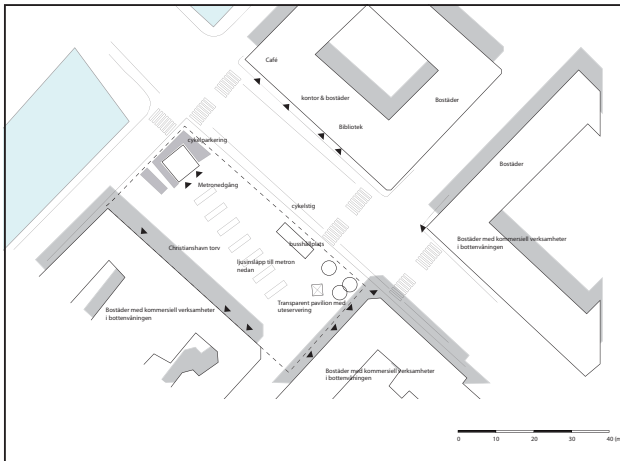
För en definition av begreppet puls används Jan Gehls indelning av utomhusaktiviteter till hjälp, där han delar in dessa i: nödvändiga-, frivilliga- och sociala aktiviteter. De tre huvudplatserna i inre Nordpuls, containerplats, Århusplats och Kulturkajen Dokken ges tre olika huvudpulser, högaktivitets-, aktivitets- & lågaktivitetspuls.

Samtliga tre huvudplatser har rekreativa kvaliteter men erbjuder var och en olika upplevelser och möten med sina olika landskapskvaliteter som tillsammans med den lokala kulturen verkar för meningsfullhet och identitet. De rekreativa mötesplatser erbjuder upplevelser på och vid vattnet. Det varierade utbudet av aktivitetsrum knyts ihop av det gemensamma rörelsestråket som kanaliserar stadslivet i den nya stadsdelen.

REFERENSPLATSER

Högpulserande plats

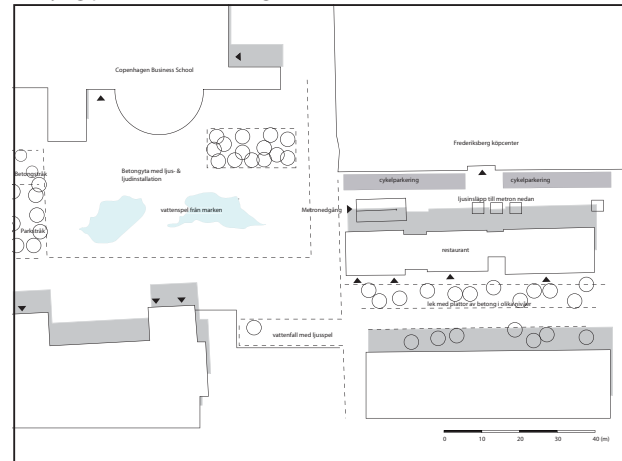
Christianshavns torv

- Mångfald av verksamheter, vars byggnader definierar torgytan leder till mix av rörelsestråk
- Funktioner med vinstintresse finns i högre utsträckning än vid medel- & lågpuls platserna.
- Praktisk organisering av platsen där rörelsestråken ur vardagsaspekten är viktig.
- Samspel mellan den offentliga mötesplatsen och den urbana kontexten ger genom ex. visuell kontakt passiv övervakning samt mix av funktioner på torget.
- Funktionerna i kontexten har entréer nära varandra i avstånd vilket gynnar samspel mellan platsens användargrupper.
- Bänkar gynnar passiva möten, att se & höra andra människor.

Pulserande plats

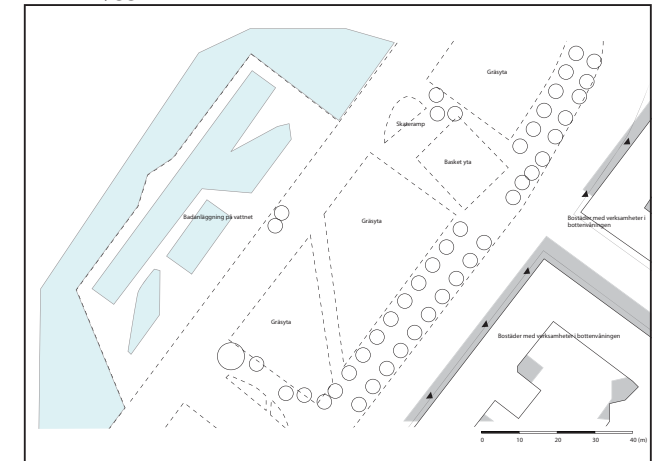
Solbjerg plads- Frederiksberg

- En mer blandad karaktär av bebyggelse.
- Funktionerna i kontexten leder till en mix av användning på platsen.
- Platsens läge gynnar såväl nödvändiga som frivilliga rörelsestråk.
- Platsens design inbjuder till planerat och spontant uppehålle på platsen.

Lågpulserande plats

Islandsbrygge havnebad

- Platsen omgärdas av bostäder
- Platsens läge gynnar frivilliga- och sociala rörelsestråk.
- Platsens design inbjuder till planerat och spontant uppehålle på platsen.
- Platsen samspelar med rekreativa naturvärden.

KULTURPROGRAMMERING

Planen skall gynna en blandning av upplåtelseformer, boendeformer och funktioner av olika intressenter i kontexten som omger mötesplatsen.

Organisering av stadens rörelsestråk, där vardagsaspekten är viktig.

Samspel mellan den offentliga mötesplatsen och omgivningen genom ex. visuell kontakt.

En plan som stödjer funktioner nära varandra i avstånd och tid, gynnar individuella aktiviteter att växa till utökade kontakter mellan platsens användargrupper. Antingen aktivt eller passivt, att man ser och hör andra.

En mer blandad karaktär av bebyggelse.

Funktioner som innehåller plats för planerade och spontana events och därmed varierande puls.

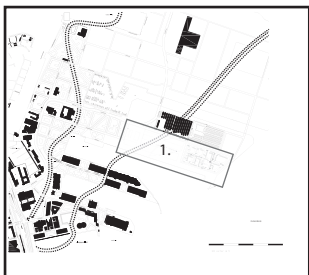
Mjuk övergång från offentligt till privat.

Urbana rekreativa mötesplatser som riktar sig till alla åldrar.

Platser som är nära naturen och som samspelar med de gröna och blåa naturvärdena.

Platskaraktär

CONTAINERPARK

PULS

Nordhavnsområdet innehåller en rad förvärvs- hamnsaktiviteter. Området vid levantkaj har använts till container-, och bilterminal. Denna existerande aktivitet kommer förflyttas till yttre Nordpuls till den kajsträckning som är markerad i planen. Aktiviteten kommer bli kvar i Nordpuls i ca. 50 år och kommer sedan bytas ut mot en stadsmässig utveckling. Platsen har historiskt sett sampelat genom existerande lyftkranar med orientbassinet bredvid där fartyg stod redo att frakta containrarna. Denna puls tas i planen upp som en förlängning av den nya parken ut på vattenytan.

Containerplads kommer som en del av planen innehålla en temporär plats med mer flexibla ramar beroende på den existerande situationen den komplexa bilden av rumsliga-, ekonomiska-, och sociala behov ser ut. Planen kan satsa på billiga boendeformer och studentboende men även på kontor, kolonihus med trädgårdar etc, för människor som föredrar en kreativ och föränderlig miljö. Landskapsbilden tillåts på det viset förändras över tid.

SKALA

Containerplads består av en stor asfaltyta som i grunden bildar ett storskaligt landskapsrum. Beroende på den industriella aktiviteten i antalet containrar som är inne för tillfället varierar de temporära landskapsrummen som bildas av dessa. Asfaltytan är tydligt indelad i ett systematiskt system för placering av containrarna. Detta tillåter en flexibilitet i den nya stadsdelens containerpark som möjliggör för skapande av småskaliga och storskaliga temporära rum.

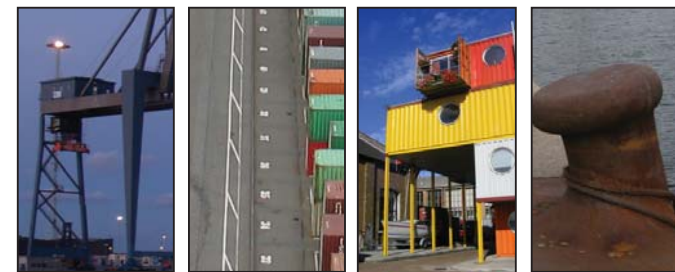
Här finns utrymme för större evenemang. Platsen öppnar sig mot Orientbassängen och parken förlängs ut i vattnet med aktiviteter. Härifrån behålls siktstråk in mot Köpenhamn. Runt parken samlas restauranger, caféer och affärer åt väst medan bostäder omgärdar parken åt öst. Kvarter och gator med 5 våningar höga byggnader följer åt öster.

Med containerplatsen skapas tillfälliga landskapsrum genom flexibiliteten i struktur. Funktionerna i dessa kan ändras beror på hur framtidens marknad ser ut.

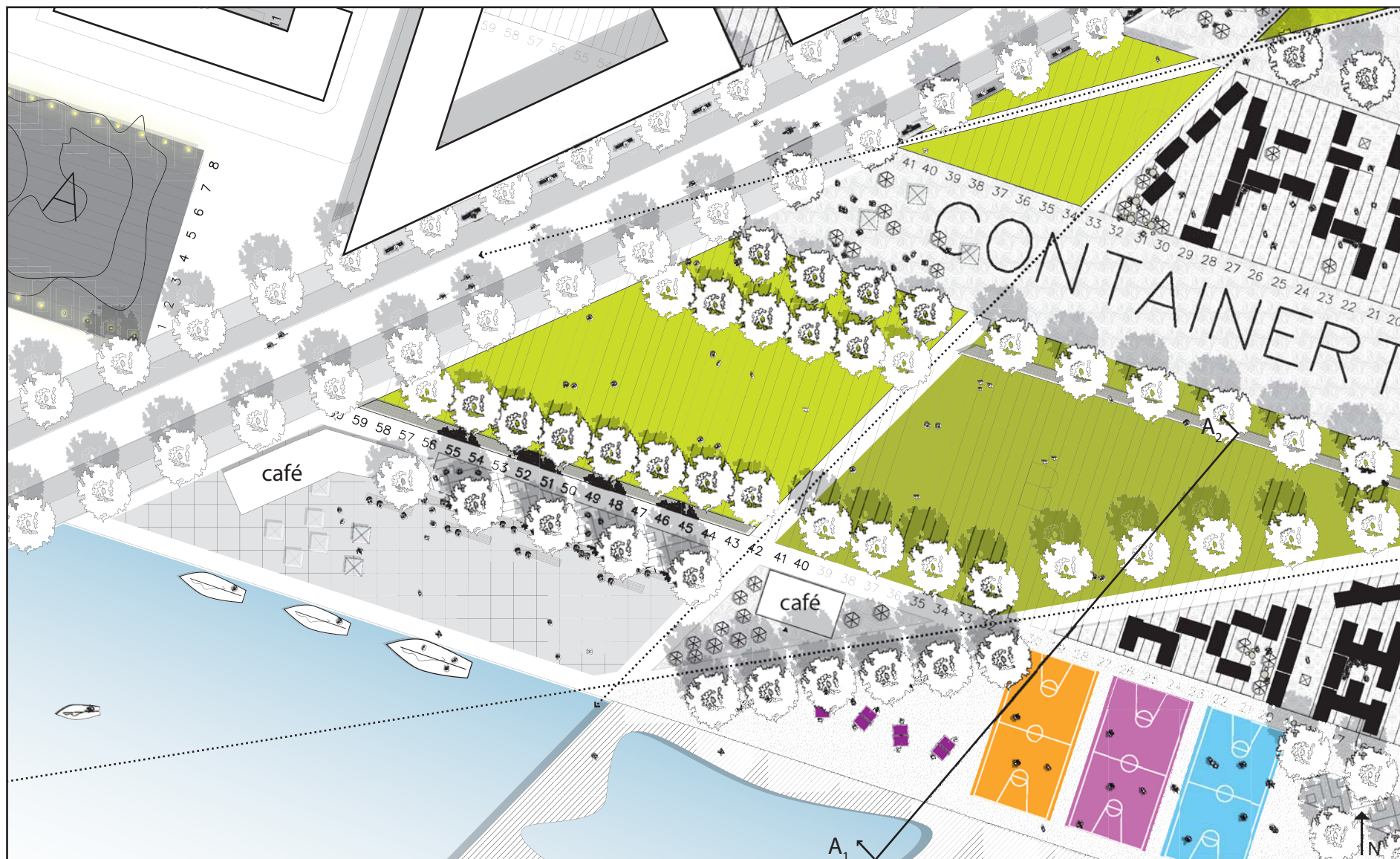
MATERIAL

Industriella element såsom transportspår i den nya markbeläggningen och bevarande av de existerande lyftkranarna ger en historisk tillbakablick av den transporter som skett av containrar. Lyftkranarna påminner om den transporter av containrar till de stora fartygen i Orientbassinet.

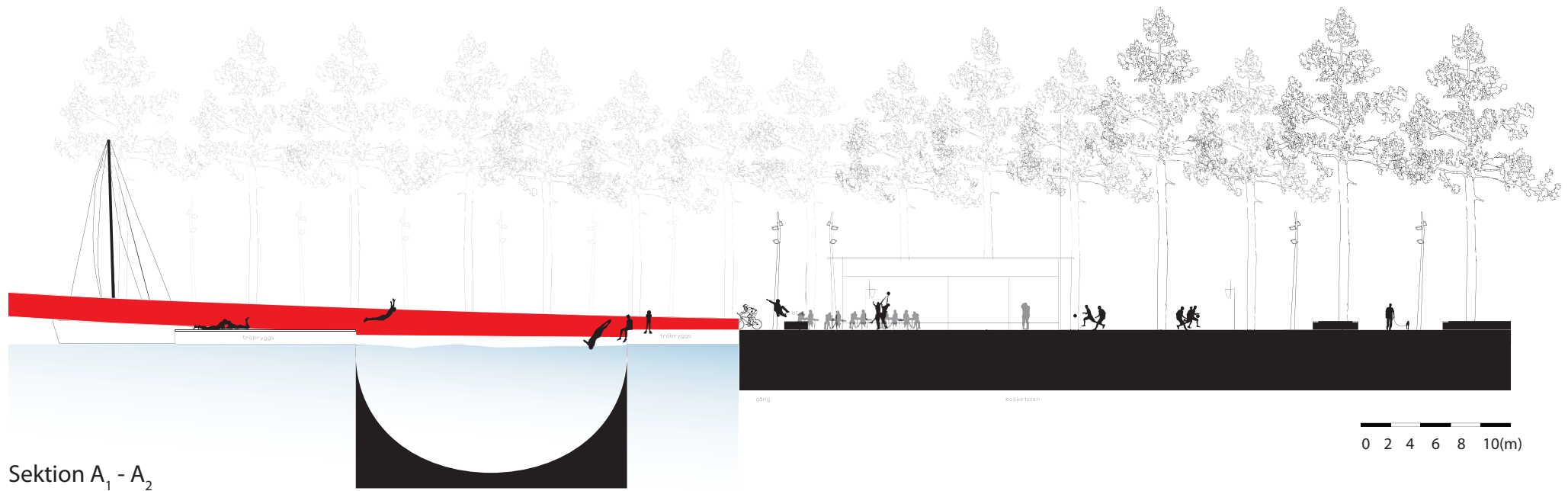
Råa material, såsom transportspår i marken bibehålls tillsammans med de två stora lyftkranarna. Et typiskt containermått är : 12192x2438 vilket ger en golvyta på: 28 kvm i ett eventuellt studentrum.

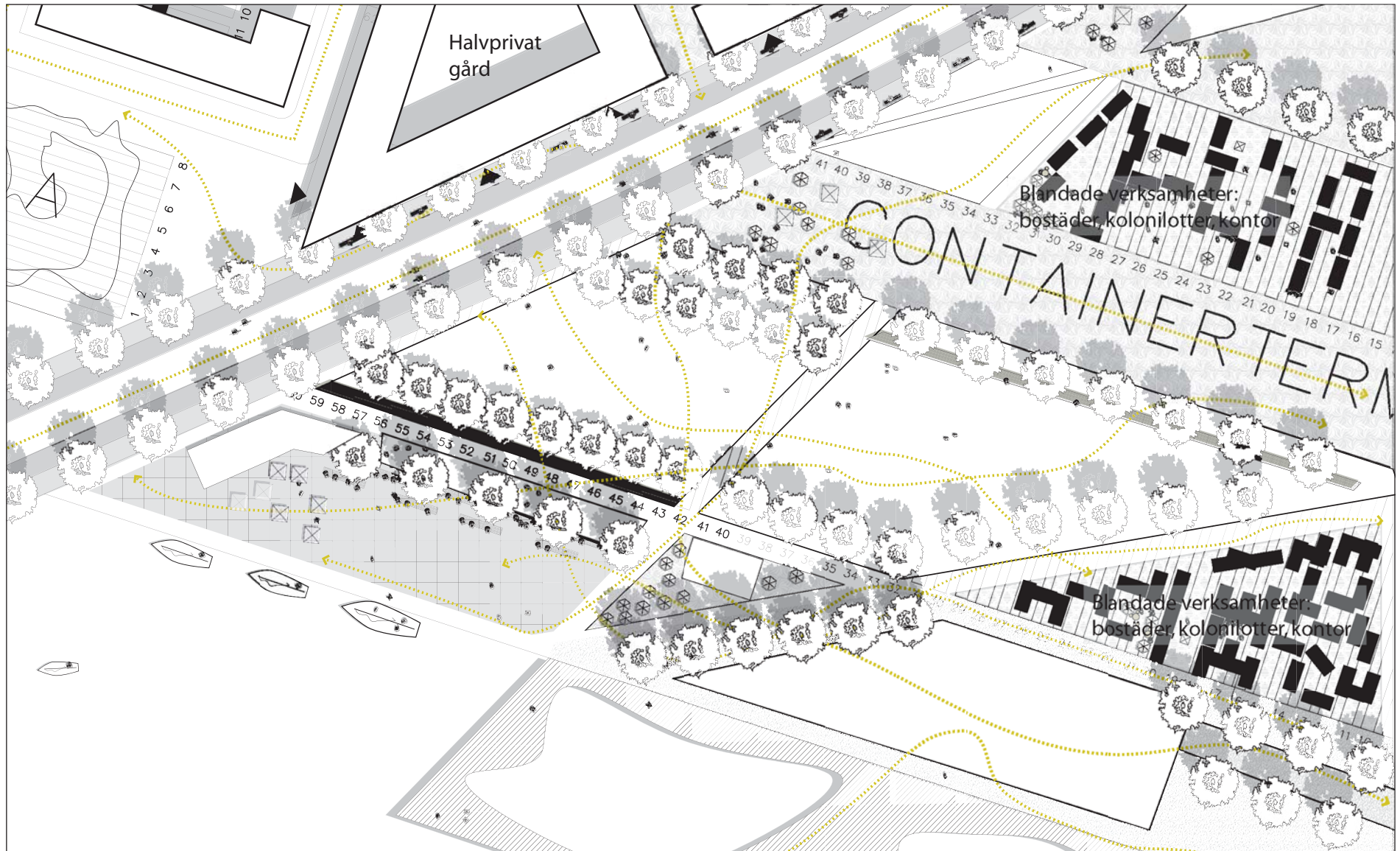

Tre rekreativa mötesplatser med Inre Nordpuls som urban kontext

Puls definierad genom Frivilliga-, sociala och nödvändiga aktiviteter

Nödvändiga Rörelsestråk

NÖDVÄNDIGA AKTIVITETER

Den urbana kontexten:

Innehåller åt nordväst bostäder med bottenvåningar som vid exploatering kan göras om till verksamheter.

Parken ligger förhållandevis nära huvudvägen som går genom Nordpuls.

Det samlade rörelsestråket tangerar platsen och bidrar till liv åt platsen nattetid.

Parken ligger i anslutning till en metrostation och är lättillgänglig genom det samlade rörelsestråket som skär igenom parken.

Hit kommer man som boende och besökare både på helgen och lediga veckodagar.

frivilliga & sociala rörelsestråk

FRIVILLIGA OCH SOCIALA AKTIVITETER

Landskapskvaliteter:

Utsikt mot Köpenhamns siluett.

En förlängning av aktivitet ut på vattenrummet, genom hamnbad.

Café- & Restaurantbesök

Mindre definierade ytor med olika programmering såsom boule, bollspel, bordtennis, parkkaraktär med stora gräsytor, mindre parkkaraktär med växter i liten skala.

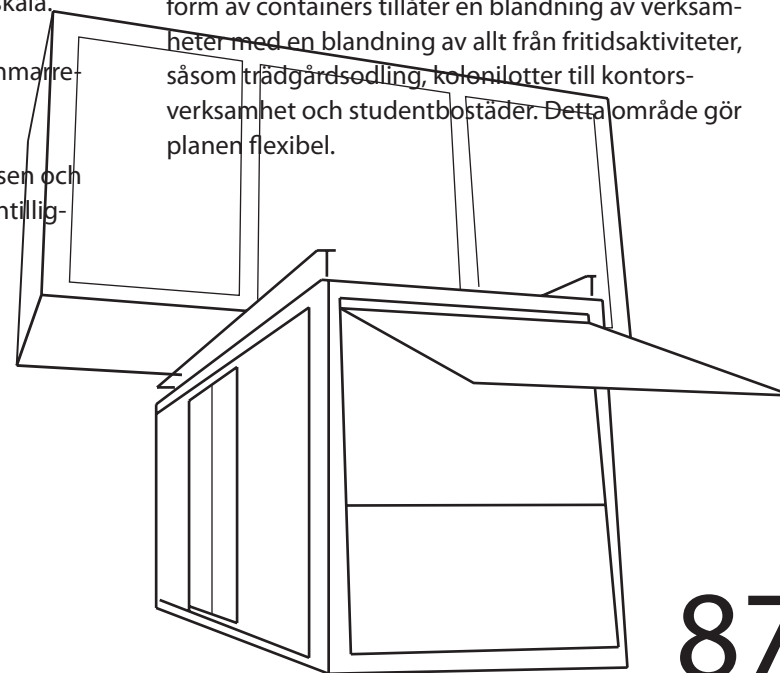
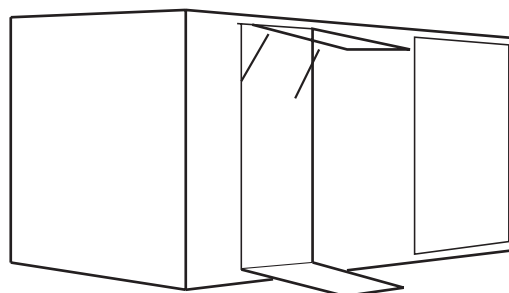
Platsen ligger i söderläge och är en optimal sommarrekreationsplats.

Det samlade rörelsestråket går rakt genom platsen och bidrar till rekreation med direkt kontakt till det intilliggande Nordhavnsbassinet.

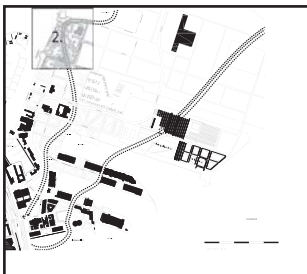
LÅGPULSERANDE PLATSKARAKTÄR

Den pulserande platsen kommer i sin plan tillåta en högre aktivitet under sommarmånaderna. Frekvensen av aktivitet är jämn och speglar den forna industripulsen. Under sommarmånaderna kommer frekvensen ur rekreativ naturkaraktär vara högre. Ett interagerande med platsens design är högt ur naturrekreationsaspekt och med sport och fritid blir platsen levande.

Den del av planen med inplanerad urban kontext i form av containers tillåter en blandning av verksamheter med en blandning av allt från fritidsaktiviteter, såsom trädgårdsodling, kolonilottor till kontorsverksamhet och studentbostäder. Detta område gör planen flexibel.

KULTURKAJEN DOKKEN

PULS

Den befintliga aktiviteten omkring platsen karaktäriseras av den gamla hallen "Dokken". En hall som har revitaliserat området på senare år genom att en kulturell verksamhet har placerat sig i den gamla packningshallen och erbjuder nu events för Köpenhamnsborna såsom nattklubb, filmvisning, restaurant etc. Härifrån ges utsikt över Hellerup och Öresund och kajen med kontakten till vattnet karaktäriserar platsen.

Den nya platsen förstärker den befintliga kulturella pulsen genom ett nytt stort kulturhus för Nordpulsbon såväl som Köpenhamnsbon. Platsens direkta kontakt till vattnet med utsikten över Hellerup förstärks genom en förlängning av planen ut på omkringliggande öppna vattenrum, med en trappa mot sydväst/öst. Platsen ges en aktivitetspuls, dvs frekvensen av aktiviteterna på platsen kommer variera olika mycket under olika tider. Vid speciella arrangemang och event kommer pulsen vara högre än annars. Nödvändiga-, sociala- & frivilliga rörelser samspelar. Platsen erbjuder genom sitt läge kvällssol.

SKALA

Skala på platsen är förhållandevis storskalig. Det stora packningshallen kontrasterar med ett nära avstånd till vattenkanten. Den öppna vyn mot Öresund och Hellerup ger ett storskaligt vattenrum.

Den nya skalan på platsen kommer utgöras av en större plats framför det nya kulturhuset där funktioner, och verksamheter så som utställningar, caféverksamhet, bibliotek och multimedieverksamheter kan tas ut, speglas på platsen och skänka mening och verka identitetsskapande åt den aktivitetspulserande platsen Kulturkajen Dokken.

Platsen ligger som en förlängning av Inre Nordpuls där den nya byggnaden med intilliggande plats verkar som en målpunkt ur rekreativ synvinkel. Det samlade rörelsestråket ger platsen en nödvändig rörelse som skänker aktivitet och passiv övervakning dygnet runt. Stråket delar in platsen och verkar nedbrytande i skala.

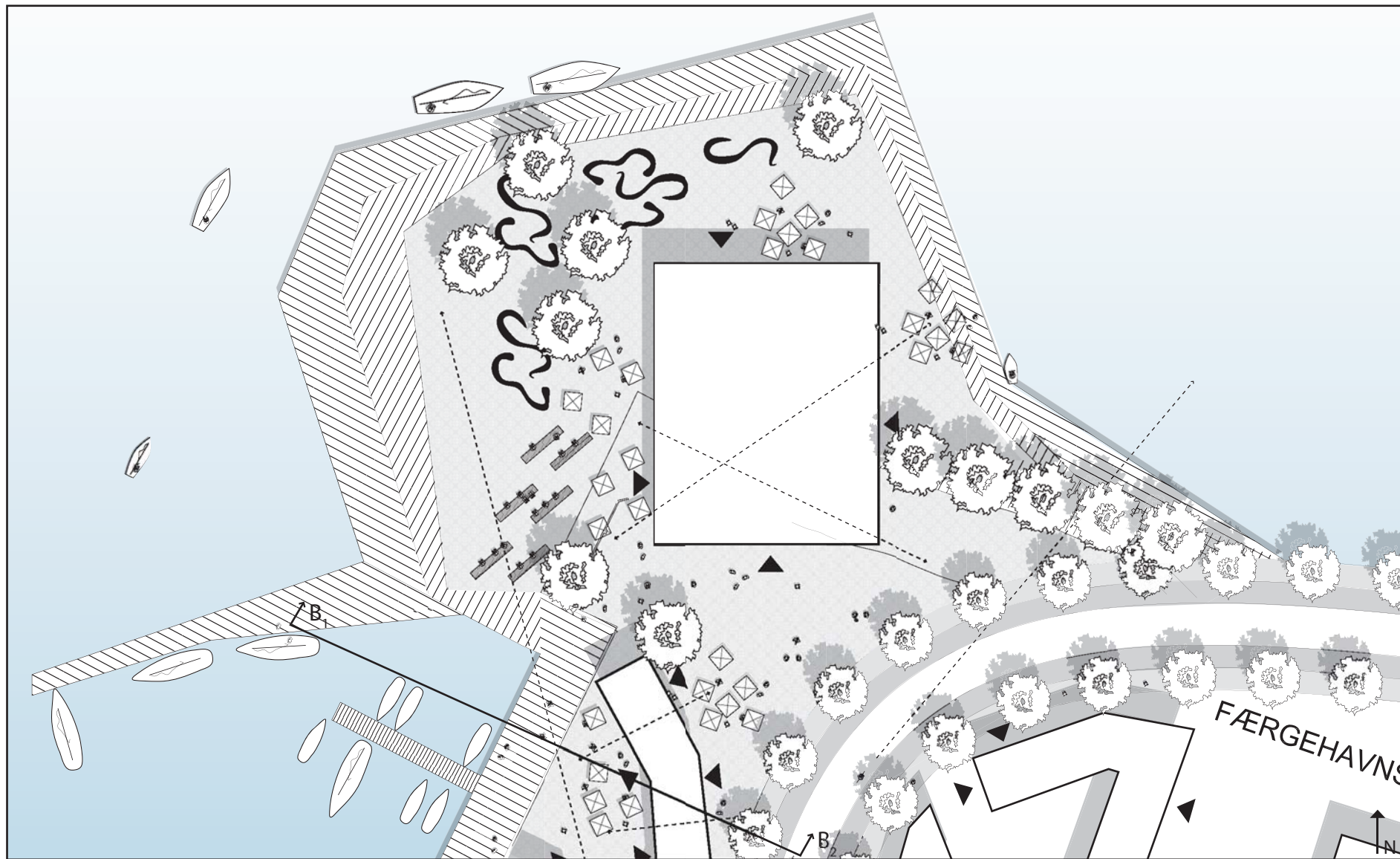
MATERIAL

Kanten mot Öresund utgörs av en organisk kant i form av stenar. Den organiska formen kontrasteras mot en skarp kant från den artificilla formen från utfyllnaden av industriverksamheten. Som ett lager ovanpå den organiska formen kommer rörelsestråket lägga sig och förbinda kajen med området norrut. Platsen kommer utgöras av en stor träbrygga med en inbyggd vattentrappa ner för kontakten med vattnet.

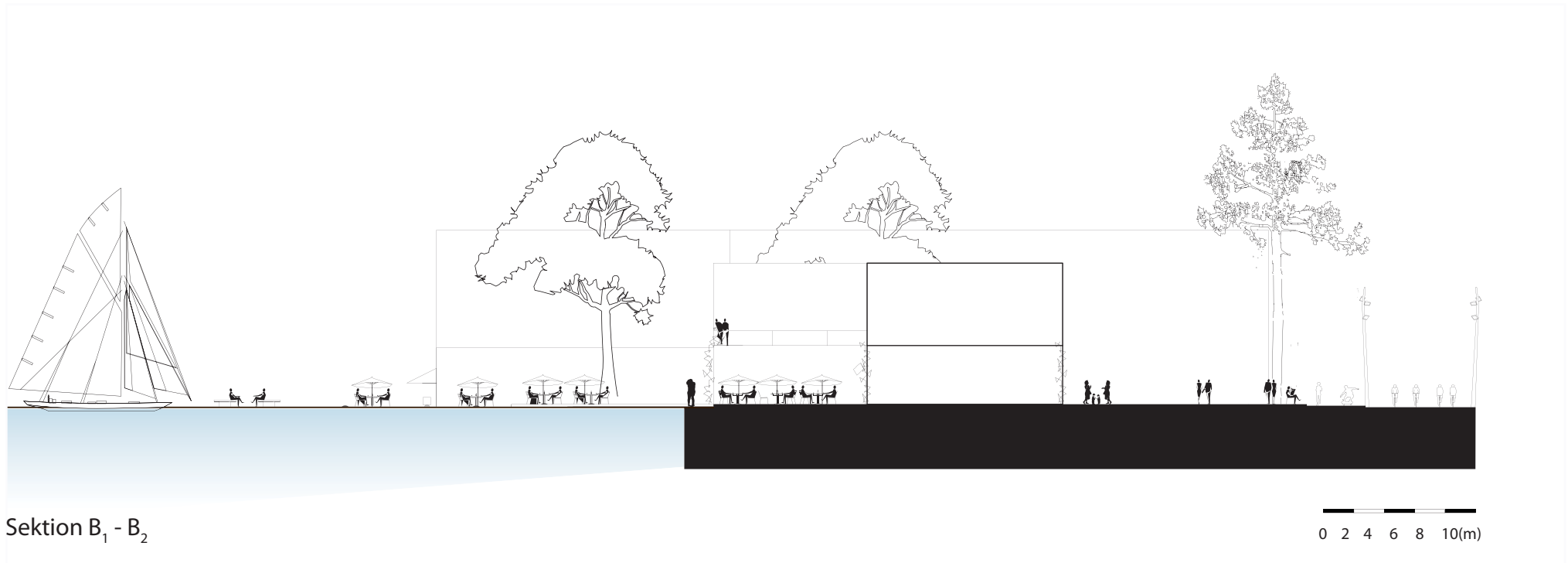

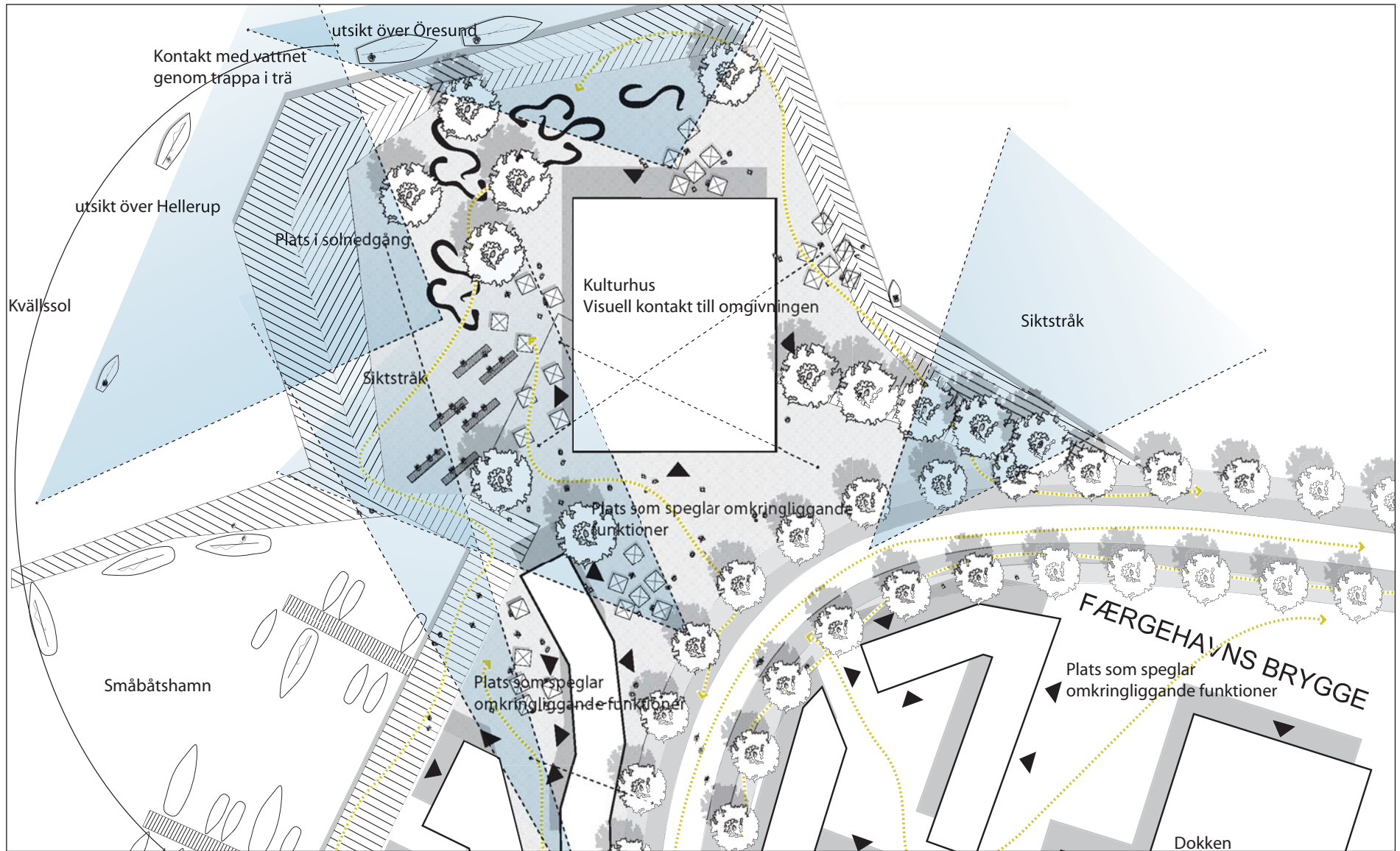
Illustrationsplan

Tre rekreative mötesplatser med Inre Nordpuls som urban kontext

Puls definierad genom Frivilliga-, sociala och nödvändiga aktiviteter

Nödvändiga Rörelsestråk

NÖDVÄNDIGA AKTIVITETER

Den urbana kontexten:

Innehåller målpunkter som ger upphov till nödvändiga rörelsestråk och frivilliga aktiviteter. De nödvändiga kommer främst från det samlade rörelsestråket som tangerar platsen, men även från de bostäder som omger platsen. Den högpulserande karaktären på platsen är ojämn i sin frekvens, vilket beror på det nya kulturhuset. Pulsen beror på event och tillställningar inne i byggnaden, vid dessa tillfällen speglas aktiviteten på platsen.

Platsen gynnar lika många spontana möten som frivilliga och sociala aktiviteter.

Alla byggnader med verksamheter i bottenvåningarna genererar visuell kontakt till omgivningen via glaspartier. Bostäder genererar passiv övervakning nattetid.

Exempel på målpunkter i den urbana kontexten:

- Kommersiell verksamhet med entréer
- Cykelparkering
- Skolor
- Service
- Bostäder
- Kontor
- Det samlade rörelsestråket

frivilliga & sociala rörelsestråk

FRIVILLIGA OCH SOCIALA AKTIVITETER

Landskapskvaliteter:

- Lustbåthamn
- Nytt kulturhus
- Befintliga Dokken
- Caféverksamhet
- Kulturella utställningar och events
- Vattentrappa i sydöst, för både solbadande och solnedgång
- Det samlade rörelsestråket som tangerar platsen

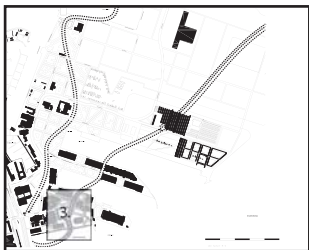
PULSERANDE PLATSKARAKTÄR

Den pulserande karaktären på platsen gynnas både av nödvändiga-, frivilliga-, och sociala rörelser och aktiviteter. Den rekreativa aspekten är både ett resultat av den urbana kontexten och de rekreativa naturvärdena. Det nya kulturhuset skänker med sin kulturella aktiviteten rekreation vid vissa tillfällen. Medan landskapskvaliteter utgörs av det samspel som finns mellan platsen och det intilliggande vattenrummet där man kan se segelbåtar ankomma och lägga till. Platsens läge mot nordöst ger fin utsikt mot Hellerup i norra Köpenhamn. Platsen får utsikt mot solnedgången.

Kontakt med vattnet fås genom en brygga från platsen med större soldäcksliknande form. Längs den nya lustbåtsegelhamnen går en bred träbrygga för interagerande med båtrummet.

Platskaraktär

ÅRHUS PLADS

PULS

Befintliga Århusgadeområdet karaktäriseras idag av en stadsmässig karaktär. Området är placerat i ankomstområdet till Nordpuls. Stora asfaltytor förbinder packnings- och industrihallar med mindre bostadsenklavenheter. Den forna pulsen på platsen har karaktäriserats av den industriella pulsen och silosar och lagerhallar vittnar om den historiska aktiviteten tillsammans med järnvägsspår i asfaltytan.

Den nya platsen, Århusplads kommer att bevara den historiska pulsen genom att transformeras till en rekreativ plats med högaktivitetspuls.

Härifrån kan man se Köpenhamns stadssiluett. Den högpulserande platsen ges samspel med ett indraget vattenrum i mindre skala. Tanken bakom är att vatten kommer till platsen istället för att platsen kommer till vattnet. Detta för att tillgodose den rekreativa aspekten på platsen med mer stadsmässig karaktär innehållande en större andel nödvändiga rörelser än de två andra platserna.

SKALA

Bebyggelsen karaktäriseras av en liten enklav med mindre byggnader, en tät miljö med betydelsefulla kulturhistoriska hus. I kontrast till denna miljö står packningshallar med stora volymer och silosar vars höjd kännetecknar området och verkar som orienteringspunkter i området.

Bebyggelsestrukturen bildar ett nät av smala gator och gränder. Områdets småskalighet kontrasteras av silosarnas storskalighet. I förlängning till den historiska enklaven av bostäder dras ett vattenrum in på den nya platsen. Som ett lager ovanpå den rekreativa vattenrummet läggs det samlade rörelsestråket som tangerar platsen på sin väg ut från området mot övriga Köpenhamn.

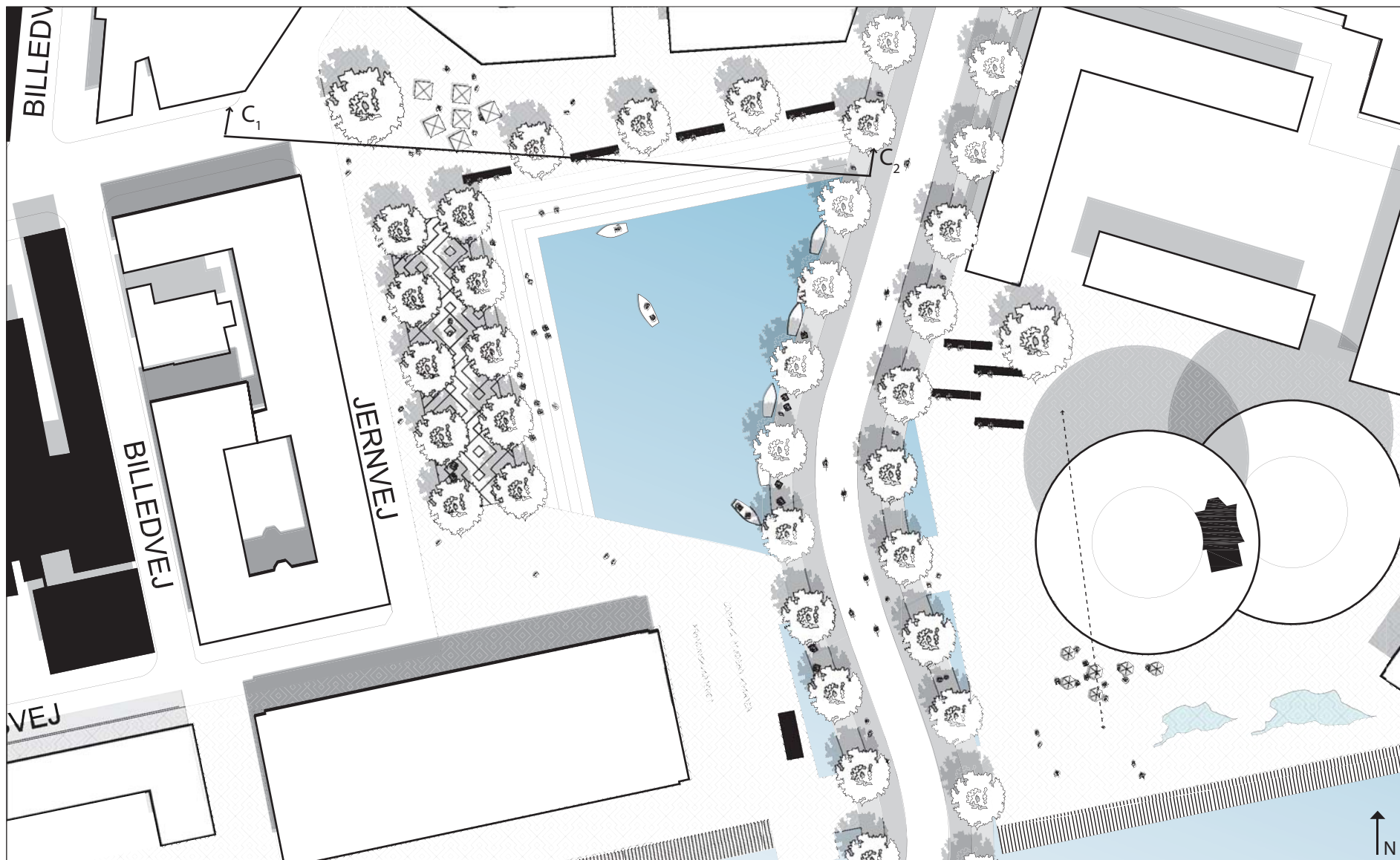
MATERIAL

De flesta av Norhavns dokkor, kanaler och bassänger utgörs av en kant av granit och till viss del järnkant. Runt det intilliggande vattenrummet "Nordbassinet" utgörs kanten av granit, vilket skänker karaktäristika till platsen. En vattentrappa för kontakt till vattenrummet utförs i trä, för att fungera under årets kallare månader.

Existerande material är storgatsten, smågatsten, järnvägsspår etc.

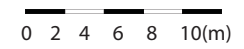

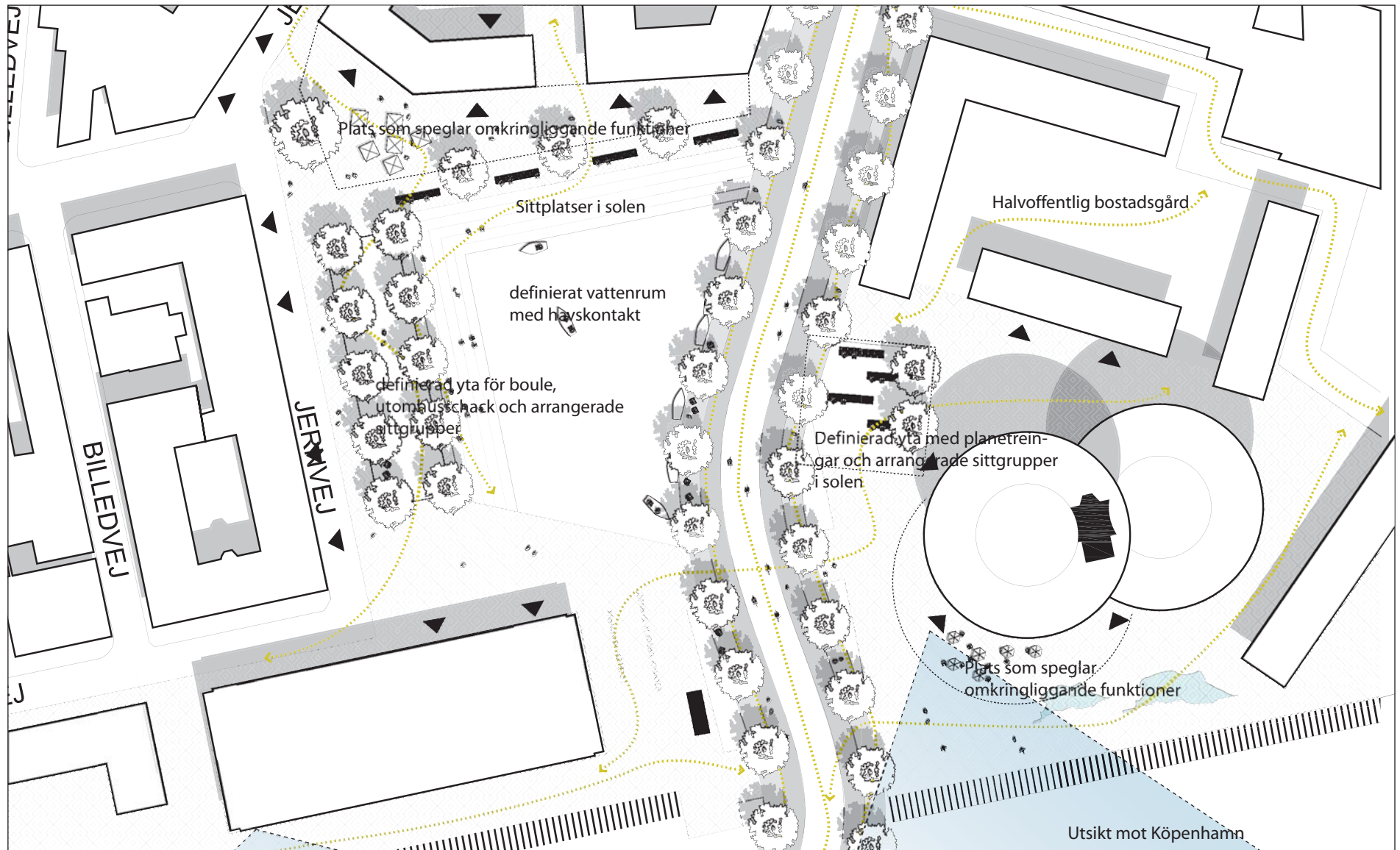

Sektion C₁ - C₂

Puls definierad genom Frivilliga-, sociala och nödvändiga aktiviteter

Nödvändiga Rörelsestråk

NÖDVÄNDIGA AKTIVITETER

Den urbana kontexten:

Målpunkter i den urbana kontexten lokaliseras därför fler funktioner knutna till kommersialism. Den högpulserande platsen erbjuder därför i sin kontext fler målpunkter för nödvändiga rörelser. Platsen gynnar fler spontana möten och högre social rekreation.

Alla byggnader med verksamheter i bottenvåningarna genererar visuella kontakt till omgivningen via glaspartier. Bostäder genererar passiv övervakning nattetid.

Exempel på målpunkter i den urbana kontexten:

Kommersiell verksamhet med entréer tätt och mot den offentliga platsen

Cykelparkering

Skolor

Service

Bostäder

Kontor

Det samlade rörelsestråket

frivilliga & sociala rörelsestråk

FRIVILLIGA OCH SOCIALA AKTIVITETER

Landskapskvaliteter:

Utsikt mot Köpenhamns siluett

Vattenrum i mindre skala i söderläge

Kommersiell aktivitet

Café- & Restaurantbesök

Mindre definierade ytor med olika programmering såsom boule, utomhusschack

Det samlade rörelsestråket går rakt genom platsen och bidrar till rekreation med direkt kontakt till det intilliggande Nordhavnsbassinet.

Träbrygga ut mot havet för flanerande.

HÖGPULSERANDE PLATSKARAKTÄR

Packningshallar med omkringliggande plats är tänkt att skänka mening och identitet till området. Industriverksamheten som flyttar ut ersätts av publika verksamheter så som museum, galleri, eventhall, bibliotek, kulturhus, simhall, sporthall, multimediaplats, lekplats, yogaplatser m.m. och hjälper på så sätt till att stärka det lokala, offentliga livet på platsen.

Århusplads är den av de tre rekreativa mötesplatserna i Inre Nordpuls som tillåter en mer kommersiell karaktär.

En urban kontext av blandad karaktär ger en högpulserande karaktär åt platsen, med öppettider, lunchpauser för kontorsanställda såväl somboende samt trafikanter som genom det samlade rörelsestråket åker genom platsen på sin väg till och från övriga Köpenhamn.

Platsen fungerar lika bra på vintern som på sommaren då funktionen i den urbana kontexten är konstant. Vattenrummet fungerar då istället för båtaktivitet för vinterrekreation såsom skridskoåkning m.m.

SAMMANFATTNING

EN PULSERANDE NY STADSDEL I NORRA KÖPENHAMN
Med fokus på tre rekreativa mötesplatser i Inre Nordpuls

Detta examensarbete har tagit utgångspunkt i det tävlingsförslag jag gjorde för den internationella idétävlingen i Nordhavn, Köpenhamn, hösten 2008. Arbetet är ett resultat av den process som sattes igång när jag börja fundera över den nya stadsdelen och vad den skulle kunna erbjuda i förhållande till sina användare, invånare som besökare. Arbetet riktar in sig på den rekreativa mötesplatsen generellt och tre rekreativa mötesplatserna i inre Nordpuls specifikt. Målet är en integrerad stad med, ett bejakande av stadens spektra av brukargrupper.

Konceptet för gestaltungsförslaget bygger på att förbinda historiska platser i det befintliga Nordhavn med nya rekreativa landskapsrum i det nya Nordhavn. Konceptet bygger på att stärka den frekvens av aktivitet, dvs. puls där en gång varit på platsen.

Genom pulsen ges en vision om vad platsen ska kunna i förhållande till sin urbana kontext. Genom puls får en platskaraktär som speglar aktiviteten på platsen. Tillammans når den högpulserande, pulserande och den lågpulserande platsen fram till den nya stadsdelens diversitet av användargrupper.

Den urbana rekreativa mötesplatsen bygger utifrån en social hållbarhetsaspekt på ett fysiskt möte, primärt som sekundärt. Den rekreativa mötesplatsen bör skapa förutsättning för att se och träffa andra människor. Med omsorg i programmering av den enskilda rekreativa mötesplatsen samt deras inbördes ordning, finns möjlighet för

att skapa förutsättningar för identitet och social förankring på platsen. Staden lockar med sina möten och är enligt mig summan av sina urbana rekreativa mötesplatser. Tendenser i samhället pekar på att vi socialt sett umgås mer i den virtuella världen, samtidigt som vi blir allt äldre, skiljer oss i allt högre utsträckning medan ensamhus-hållen ökar i antal. Detta ställer högre krav på den urbana rekreativa mötesplatsen i staden, där vi som samhällsplanerare och landskapsarkitekter bär ett stort samhällsansvar. Målet för en integrerad stad tar sin utgångspunkt i det fysiska mötet. Att planera stadens rörelsestråk, offentliga rekreativa mötesplatser med en diversitet av användargrupper gynnar en dynamiskt livfull integrerad stad. Staden ska vara tillgänglig för alla och summan av de rekreativa mötesplatserna ska täcka spektrat av brukare. Det är viktigt att från detta perspektiv gynna den regionala och lokala kulturen. Detta skapar mening och identitet samtidigt som det är med till att motverka den rådande samhällstendensen om ett övertag av kommersiella verksamheter på stadens mötesplats. en stad med enbart vinstintresserade mötesplatser riktar sig inte till alla. Dessutom medför de efter stängning otrygga platser.

Genom en definition av begreppet puls som frekvensen av användning på platsen, Där användningen delas in i nödvändiga-, frivilliga- och sociala rörelser tas tre specifika platskaraktärer fram för Inre Nordpuls. Indelningen av rörelser och aktiviteter kommer från Jan Gehls teorier. I den tredje delen av detta examensarbete reflekterar jag över platskaraktärerna av de tre rekreativa mötesplatserna, Århus plads, Kulturkajen Dokken samt Containerpark.

Staden är summan av sina offentliga mötesplatser. Målet med en integrerad stad hotas idag av en vinstintresse från stadens handel där den rekreativa mötesplatsen hotas att bli så kommersiell att den inte kan erbjuda så många upplevelser till stadens användare. Den offentliga mötesplatsen kanske inte kan erbjuda något till alla med tillsammans bör de kunna erbjuda något till någon, mer än i bara kommersiellt syfte. Den rekreativa mötesplatsen bygger inte enbart på naturvärden utan innebär även social rekreation, där det fysiska mötet bl.a. hjälper till att förbygga ensamhet och otrygghet.

Planering ur ett socialhållbarhets perspektiv kräver en förståelse för staden och dess användargrupper. För en socialt hållbar stad bör man från planerarens och landskapsarkitekters sida vara uppmärksam på rådande samhällstendenser som kan tänkas påverka användandet av platsen.

Thérèse Magnusson

REFERENSLITTERATUR

Böcker:

Ahl, Zandra 2001, Tänk 21 inlägg om framtidens stad, Ordfront

Ahrne, Göran 2007, Att se samhället, Liber

Backman, Jarl 1998, Rapporter och uppsatser, Studentlitteratur

Bergman, Bosse 2003, Handelsplats shopping stadsliv, Brutus Östlings bokförlag symposion

Bäck- Wiklund Margareta & Bergsten Birgitta 1997, det moderna föräldraskapet, Natur och Kultur

Elander Ingemar (et al.), 2001, Den motsägelsefulla staden, Studentlitteratur

Falkheden, Lena 1999, Lokalområdet som strategi för en hållbar stadsutveckling, Chalmers tekniska högskola

Florida, Richard 2004, The Rise of The Creative Class, Basic Books

Frank (et al.), 2005, Spelet om staden, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande.

Gehl, Jan 2006, Life between buildings, The Danish Architectural Press

Grah, Patrik 1985, Människans behov av parker, grönska och rekreation, institutionen för landskapsplanering Alnarp

Hettne, Björn 2001, Kultur, säkerhet, hållbar samhällsutveckling, Fingraf Tryckeri

Klarqvist Björn & Thiberg Sven 2003, Acceptera inte, Bokskogen och författarna

Lieberg, Mats 1992, Att ta staden i besittning, Byggnadsfunktionslära, Arkitektursektionen, Lunds Universitet

Lefebvre, Henri 1982, Staden som rättighet, bokomotiv

Nilsson, Björn 2005, Samspel i grupp, Studentlitteratur

Nilsson, Nic 2003, Barnperspektiv på planeringen, IPA-Barns rätt till lek

Platzer, Ellinor 2007, Från folkhem till karriärhushåll, Arkiv Förlag

Rådberg, Johan 1986, Utrymme för förtätning, Byggforskningsrådet.

Sören Olsson 1998, Det offentliga stadslivets förändringar, Centrum för byggnadskultur i västra Sverige

Ullstad, Erland 2008, Hållbar stadsutveckling, politisk handbok från Sveriges Arkitekter

Venturi, Robert (et al.), 1999, Arkitekturteorier, Författarna och raster förlag

Wahlström, Bengt 2002, Guide till upplevelsesamhället, SNS Förlag

Wettergren Åsa (et al.), 2008, Det sociala livets emotionella grunder, Liber

Tidsskrifter:

Skrot- Hansen, Dorte 1. 2008

Nordisk Arkitekturforskning, Nordic Journal of Architectural Research, Designing the experience city,

Hem & Hyra, Hyresgästföreningen, 6 oktober 2008

Elektroniska källor:

www.wikipedia.se, 2008-12

www.scb.se, 2008-12

DN ekonomi, Publicerad 2007-06-27 09:18 "Stor potential i snabb urbanisering"

http://www.som.gu.se/bocker/det_varas_regionen/203-228_Antoni.pdf

-Hvad er arkitekturkritik?

Med udgangspunkt i at være overborgmester så er arkitekturpolitik noget, der kan bidrage til, at København er en dejlig by at bo i. Og det i videste forstand rent faktisk ved at man bor et rart sted, i et fornuftigt byggeri, at man har nogen af de fællesfaciliteter, man har brug for i vore dage, at der er mulighed for et socialt fællesskab, og at der er taget hensyn til at byen også skal være en rar by i de næste 100-200-300 år, hvilket vil sige, at der også er bæredygtigt perspektiv.

Og fordi vi er i en by, der nogle gange er så dristig at kalde sig storby - og i hvertfald er en hovedstad - så ligger der en pointe i, at vi har nogle bygningsværker som understreger byens egenart. Noget af det, som er særligt ved København, det er så meget luft. Det lyder måske lidt mærkeligt. Men dels ligger vi jo et sted, hvor der heldigvis er meget vind og blå områder. Jeg kan godt lide (men det er mere et personligt standpunkt), at noget er tæt og rigtig by og andet er grønt eller blåt.

Bjerregaard Ritt

Københavns Overborgmester

Arkitekten 2008, nr 13